

Міністерство освіти і науки України
Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж
Кафедра фінансів, економіки і економічної кібернетики
Кафедра обліку і оподаткування

Молодь і науковий прогрес в соціально-економічному розвитку суспільства

Збірник матеріалів молодіжного форуму

Кам'янець-Подільський
2019

УДК 316:330.1.008

ББК 66.75+65.054

М 74

Друкується згідно з ухвалою вченої ради Подільського спеціального навчально-реабілітаційного соціально-економічного коледжу
(протокол №4 від 27.02.2019 р.).

Рецензенти:

Рудик В.К., доктор економічних наук, професор Подільського державного університету.

Позинюк Л.В., директор Департаменту соціального захисту населення Кам'янець-Подільської міської ради.

Відповідальний редактор

Шевчук О.В., кандидат педагогічних наук, викладач кафедри фінансів, економіки і економічної кібернетики.

М-74 Молодь і науковий прогрес в соціально-економічному розвитку суспільства. Збірник матеріалів молодіжного форуму. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2019. 182 с.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами молодіжного форуму «Молодь і науковий прогрес у соціально-економічному розвитку суспільства», 28 лютого 2018 р. Для керівників, викладачів, науковців, студентів закладів вищої освіти, усіх, хто цікавиться сучасними соціально-економічними проблемами в Україні

Адреса оргкомітету

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж.

32300, Україна, м. Кам'янець-Подільський, вул. Годованця, 13

тел/факс:(03849) 3-26-51; (03849) 3-26-72

УДК 316:330.1.008

ББК 66.75+65.054

© Автори матеріалів

ВСТУПНЕ СЛОВО

Тріпак Мар'ян Миколайович

Вища школа, як і вся система освіти, покликана ефективно сприяти створенню в суспільстві умов для пізнання людиною себе і світу, розвитку і самореалізації особистості в сучасному суперечливому і динамічному соціально-економічному середовищі. Виконання цих завдань неможливе без діалектичного поєднання процесів глобалізації й індивідуалізації, інтеграції і диференціації в діяльності закладів вищої освіти. Двадцять перше століття – це століття освіти, і з огляду на це виникає об'єктивна необхідність створення системи інноваційної освіти, початковим

пріоритетом якої повинне стати формування вільної і відповідальної особи, здатної конструктивно працювати в проблемних ситуаціях, поєднуючи професійну компетентність з цивільною відповідальністю.

Студентство – авангард української молоді. Саме вам відведено одне з відповідальних місць у процесі творення і розбудови нашої вітчизни. Ви володієте сучасними знаннями, маєте потенціал, силу, здатні забезпечити соціальний та економічний розвиток держави. Ваші талант і енергія сприяють формуванню позитивного міжнародного іміджу України.

Саме тому, Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж, започаткує традицію проведення студентського форуму «Молодь і науковий прогрес у соціально-економічному розвитку держави», ініціаторами якого є кафедри: фінансів, економіки та економічної кібернетики та обліку і оподаткування. Участь у цьому заході брали найкращі лідери студентства освітніх закладів міста.

Репрезентуючи нове видання, редколегія наукового збірника намагатиметься розкрити погляди молоді на роль наукового прогресу у розбудові економіки держави, покращенні добробуту суспільства та виходу на новий міжнародний рівень розвитку країни.

Запрошуємо до активної співпраці з новим виданням сучасних, енергійних, активних і цілеспрямованих студентів, учнів, усіх, кому притаманне бажання розвиватися та самостверджуватися.

Від вашої активної життєвої позиції, безпосередньої участі в суспільних перетвореннях значною мірою залежить майбутнє країни.

Мар'ян ТРІПАК

Заслужений працівник освіти України,
кандидат економічних наук, доцент

Рушак М.Ю.

Директор Державного навчального закладу «Подільський центр професійно-технічної освіти», м. Кам'янець-Подільський

МОЛОДЬ І ПРОГРЕС В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА. ОРГАНІЗАЦІЯ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДНЗ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ЦЕНТР ПТО

Механізми ринкової економіки зумовлюють зміни в управлінні професійно-технічною освітою, активізують розвиток освітніх послуг та вдосконалення процесу їх надання на основі маркетингу з метою підвищення якості освітніх послуг.

Маркетинговий підхід до вирішення актуальних і перспективних проблем управління розвитком ДНЗ «Подільський центр ПТО» в умовах формування ринку освітніх послуг дає змогу реформувати організаційну й управлінську структуру нашого навчального закладу, сформувати та оптимізувати стратегію, спланувати й реалізувати тактику Центру, розв'язати проблеми сегментації ринку, асортименту освітніх послуг, комунікацій та інших форм їх просування із врахуванням специфіки освітніх послуг і ринку праці.

Освоєння ринкових відносин суб'єктами освітнього процесу в умовах економічної нестабільності викликає необхідність змінювати структуру управління освітою взагалі й навчальним закладом зокрема. Адже розвиток і ефективність функціонування ДНЗ «Подільський центр ПТО» на ринку освітніх послуг неможливі без маркетингових технологій, що дають змогу прогнозувати динаміку основних показників функціонування Центру.

Організація маркетингової служби в ДНЗ «Подільський центр ПТО» сприятиме його конкурентоспроможності на ринках освітніх послуг і праці,

розвитку в умовах ринкової економіки. Насамперед, навчальний заклад чітко окреслив проблеми Центру, які вважає загальними для всієї системи ПТО:

- скорочення кількості абітурієнтів, пов'язане зі станом демографічної ситуації в Хмельницькій області, яке призводить до зниження, а за деякими спеціальностями – відсутності конкурсу під час вступу до Центру і, як наслідок, зарахування учнів з низьким базовим рівнем знань;

- небажання роботодавців брати на практику учнів і на роботу молодих фахівців без досвіду практичної діяльності, що зумовлює зростання кількості випускників ПТНЗ, зареєстрованих у центрах зайнятості населення;

- недостатня гнучкість реагування на зміни вимог ринку праці, роботодавців щодо відповідності структури, обсягів і профілів підготовки робітничих кадрів, рівнів їх кваліфікації.

Сильними ж сторонами ДНЗ «Подільський центр ПТО» у наданні послуг з професійного навчання є:

- учнів навчають висококваліфіковані інженерно-педагогічні працівники;
- матеріально-технічна база, яка постійно оновлюється;
- введення інноваційних педагогічних та виробничих технологій, регіонального компоненту(20%);
- навчання технологічно складним спеціальностям проводиться в невеликих за кількістю учнів групах (15 осіб);
- можливість навчатися за курсовою та індивідуальною формами навчання;
- можливість навчатися за модульною системою (за окремими напрямками);
- прийом на навчання без вступних іспитів;
- можливість навчатися незалежно від рівня освіти (базова та повна загальна середня освіта);
- комфортна атмосфера навчання для людей різного віку(слухачі центру зайнятості);
- забезпечення необхідними матеріалами для навчальних цілей;
- виплата стипендії учням відповідно до чинного законодавства;
- забезпечення місцями у гуртожитку;
- на високому професійному рівні організовано дозвілля учнів.

Основними завданнями організації та розвитку маркетингової служби Центру є:

- Вивчення попиту і пропозиції на ринках праці й освітніх послуг з метою виявлення напрямів підготовки фахівців, необхідних підприємствам і організаціям.

- Аналіз конкурентів: зовнішніх та внутрішніх чинників діяльності Центру, попиту, а саме:

1) наявність аналогічної пропозиції освітніх послуг іншими навчальними закладами, оцінювання термінів, обсягу й якості випуску робітників, вплив конкурентів на позиції Центру;

2) економічна й соціальна ситуація в регіоні та країні, поява нормативних і правових документів, що регламентують діяльність Центру, кадрових служб, служб зайнятості тощо;

3) виявлення потенціалу навчального закладу, невикористаних можливостей, вартість їх задіювання, альтернатив розвитку і шляхи їх здійснення;

4) потреба Центру у підготовці кадрів, які відкрито заявлені (оголошення, заявки в службі зайнятості), і приховано заявлені (плани щодо відкриття нових напрямів підготовки) тощо.

- Вивчення трудової мобільності, сприяння працевлаштуванню випускників Центру, діяльність щодо підвищення їх конкурентоспроможності на ринку праці.

Отже, опираючись на сильні сторони навчального закладу та основні завдання організації та розвитку маркетингової служби Центру, ДНЗ «Подільський центр ПТО» окреслив такі основні повноваження і напрями діяльності, а саме:

- залучення до педагогічної роботи висококваліфікованих фахівців, в т. ч. і спеціалістів з виробництва;

- створення належної навчально-матеріальної бази, яка б відповідала сучасним вимогам виробництва;

- забезпечення високого рівня комплексно-методичного забезпечення предметів і професій відповідно до вимог держстандартів профтехосвіти із врахуванням регіонального компоненту.

Державний навчальний заклад «Подільський центр професійно-технічної освіти» є навчальним закладом третього атестаційного рівня, що забезпечує підготовку учнів на основі базової загальної середньої освіти та повної загальної середньої освіти кваліфікованих спеціалістів для потреб промислових підприємств, будівництва, автомобільного транспорту, народного господарства та підприємств сфери послуг Хмельницької області та всього регіону, а також підготовку і перепідготовку та підвищення кваліфікації громадян з числа незайнятого населення, які бажають оволодіти робітничими професіями відповідно до їхніх покликань, інтересів, здібностей.

Центр як суб'єкт ринкових відносин функціонує одночасно на двох ринках: ринку освітніх послуг і ринку праці й у цьому особливість нашої діяльності.

Ринок освітніх послуг складається з освітніх установ і споживачів освітніх послуг – абітурієнтів (потенційних споживачів освітніх послуг) і учнів, залучених у процес споживання цього виду послуг.

ДНЗ «Подільський центр ПТО» готує фахівців із 34 інтегрованих професій, 76% з яких є технологічно складними.

ДНЗ «Подільський центр ПТО» є виробником освітніх послуг у вигляді освітніх програм, які він пропонує на ринку.

Результатом реалізації освітніх програм є випуск навчальним закладом «готового продукту» – фахівця з відповідним професійним рівнем.

Від того, яку спеціальність він отримав і якої якості отримані ним знання й набуті навички, залежить, наскільки він буде затребуваним на ринку праці. Ступінь затребуваності фахівця і якість отриманих ним знань впливають на формування іміджу навчального закладу, що визначає переваги для майбутніх абітурієнтів при виборі ними саме нашого навчального закладу.

Отже, керівництво ДНЗ «Подільський центр ПТО» безпосередньо зацікавлене, щоб випускники відповідали вимогам ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Гаркавенко С. С. Маркетинг: підручник. Київ: Лібра, 2002. 712 с.
2. Головінов В. Професійно-технічна освіта в умовах світової та вітчизняної фінансово-економічної кризи. Проблеми старі – виклики нові. с.3-7, «Професійно-технічна освіта», №4. 2008р.
3. ДСТУ 3294-95 “Маркетинг. Терміни та визначення основних понять” (наказ Держстандарту України №444 від 28.12.95).
4. Липчук В. В. Маркетинг: навч. пос. / В. В. Липчук, Р. П. Дудяк, С. Я. Бугіль, Я. С. Янишин. Львів: „Магнолія 2006”, 2012. 456 с.
5. Освітній менеджмент: навч. посібник / за ред. Л. Даниленко, Л. Карамушка. К.: Шкільний світ, 2003. С. 274-312.
6. Павленко А. Ф., Войчак А. В. Маркетинг: навчально-метод. посібник для самост. вивч. дисц. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2001. 106 с.
7. Пометун О., Гонорська А. Як залучити додаткові ресурси для розвитку навчального закладу? Порадник сучасного директора. Тернопіль, 2006.
8. Шевчук Л.І. Розвиток професійної компетентності педагогів закладів профтехосвіти у системі неперервної професійної освіти // Наука і сучасність: Зб. наук. праць. К.: Логос, 1999. ч. IV. С.319-325.

Безкоровайна В.О.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Комарніцька О.М., викладач кафедри фінансів, економіки і
економічної кібернетики.*

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І НАУКОВОГО ПРОГРЕСУ НА МОЛОДЬ І СУСПІЛЬСТВО

Наука належить до найважливіших напрямків державної політики України. Держава виходить з того, що освіта та наука – це стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й формування позитивного іміджу нашої держави, створення умов для самореалізації кожної особистості. З огляду на визначені

пріоритети найважливішим для держави є виховання людини інноваційного типу мислення та культури, проектування акмеологічного освітнього простору з урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості, потреб суспільства і держави. Якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства, консолідації усіх його інституцій, гуманізації суспільно-економічних відносин, формування нових життєвих орієнтирів особистості. Крім того, існує потреба в перегляді й актуалізації змісту державної наукової політики, визначеності її доктринальних завдань та стратегічних напрямів, а також у створенні простих, зрозумілих науковцям, владі та суспільству механізмів забезпечення зростання ролі науки та її інноваційного потенціалу в соціально-економічному розвитку країни. Інноваційні процеси в освіті та науці розглядались у наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених В. Андрущенко, Г. Балихіна, Л. Ващенко, Л. Даниленка, С. Клепка, В. Корженка, В. Кременя, С. Ніколаєнка, О. Олекс, В. Паламарчука, І. Підласого, М. Пономарьова, Б. Смирнова, С. Хаткевич та ін. Формування в Україні інноваційної моделі розвитку диктує нові пріоритети системі освіти та науки, вимагаючи її стабільної динамічності, невинного генерування інновацій, які б сприяли безперервному оновленню знань, і як наслідок – економічному й соціальному зростанню країни. У сучасному суспільстві «інновації є основою нової економіки, що базується на знаннях й конкурентоспроможності країни».¹ Для потреб інноваційного розвитку країни освіта відіграє надзвичайно важливу роль. Вона є не лише зв'язуючою, але й конструктивною ланкою в системі трьох головних складових інноваційної економіки – «наука – освіта – виробництво». У цьому поєднанні освітній потенціал виступає одночасно як джерело поповнення науки кадрами і як головний фактор оволодіння робочою силою, всім населенням сучасними знаннями, необхідними для забезпечення економічного, соціального і культурного розвитку суспільства на основі використання передових досягнень науки, технологій, інновацій. Головними проблемами, які гальмують сьогодні інноваційні процеси у системі освіти та науки України є те, що вона «позбавлена загально визнаної концепції інноваційного розвитку. Інноваційні процеси здійснюються без ґрунтового аналізу тих інноваційних процесів, які

відбуваються в світі, невизначеністю важелів впливу на їх розвиток. Існуючі закони та нормативно-правові акти щодо проведення інноваційної діяльності не забезпечують їй відповідного правового поля і не додають позитивних імпульсів для «народження» інновацій»

Слід зазначити також, що в Україні слабо розвинута система післядипломної освіти, вона не забезпечує у відповідності з вимогами інноваційного розвитку неперервне оновлення фахового рівня всіх працюючих членів суспільства. На підвищення рівня кваліфікації в Україні витрачається на порядок менше часу, ніж в інноваційно розвинутих суспільствах. За останні два десятиріччя відбувся розрив зв'язків циклу «наука – освіта – виробництво», освіта, як і наука, залишається майже повністю відстороненою від процесу формування інноваційної економіки. Гострота і складність цієї проблеми потребують системних стратегічних рішень

Назріла нагальна необхідність у зламі негативних тенденцій, що склалися в освітній та науковій сфері, спрямуванні державної політики на формування якісно нового науково-технічного потенціалу, максимального його використання для переведення вітчизняної економіки на інноваційний шлях розвитку. Для становлення інноваційного суспільства і розбудови інтелектуально-орієнтованої економіки Україна повинна мати ефективну освіту та науку світового рівня: високопродуктивних науковців, сучасне технологічне оснащення та інформаційне забезпечення їх праці, раціональну організацію науково-дослідних, дослідно-конструкторських розробок, розвинуту систему комерціалізації наукових результатів, інакше кажучи, освіту та науку з високим інноваційним потенціалом.

Список використаних джерел:

1. Патон, Б. Є. Наука – інноваціям. Наука та інновації. 2008. Т. 4, № 5. С. 19–20.
2. Гладка Т.І. Інноваційна діяльність і гуманізація освіти: філософський аспект. Вісн. Дніпропетр. ун-ту. Філософія. Соціологія. Політологія. 2007. Вип. 15. С. 172–177.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

Білецький Д.М.

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний

соціально-економічний коледж

*Науковий керівник: Гуменюк І.Л., кандидат економічних наук, викладач,
завідувач кафедри фінансів, економіки і економічної кібернетики.*

МОЛОДЬ І НАУКОВИЙ ПРОГРЕС В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Технологічні рівні, які у своєму розвитку пройшло людство. Значення наукової революції для наступних генерацій. Промислова революція та технологічні перевороти епохи становлення і зрілості індустріального суспільства. Науково технічні революції ХХ ст. Історичний досвід використання досягнень науково технічного прогресу для виходу країни із тяжкого економічного і соціального становища. Головні тенденції розвитку глобального технологічного простору.

Вивчаючи історію сучасного світу, слід постійно мати на увазі, що суспільство є вкрай технологізованим. Техніка — це складова технології, тобто системи інструментальних і апаратних засобів. Сама технологія є складною системою, в основі якої — використання знарядь, інструментів, апаратів, які спираються на напрацьовані людством навички, знання і вміння, а також адекватна інформація, система управління необхідними ресурсами (кадровими, транспортними, фінансовими, енергетичними, сировинними), нарешті підсистема різних соціальних, економічних, екологічних та інших наслідків, пов'язаних із запровадженням цієї технології.

В сучасних умовах все наполегливіше висувається завдання більш ранньої соціалізації молоді, залучення до пізнавальної та трудової діяльності на ранніх етапах життя, продовжується термін її навчання, соціально-політичної адаптації, стабілізації сімейно-побутового статусу тощо. Разом з тим, незважаючи на невизначеність вікових меж молоді, саме в сучасному суспільстві вона виокремлюється у відносно самостійну соціально – демографічну групу. Сприяє цьому, перш за все, ускладнення процесу соціалізації молоді, посилення вимог з боку суспільства, розрив між віковими і

соціальними характеристиками, науково-технічний прогрес, який сприяє прискореному розвитку молодих людей, процес акселерації молодого покоління. При цьому головною ознакою молоді як соціально-демографічної групи є процес соціалізації. На думку більшості вчених соціалізація – це сукупність усіх соціальних процесів, завдяки яким індивід засвоює та відтворює певну систему знань, норм, цінностей та моделей ролевої поведінки, які дозволяють йому функціонувати в якості повноправного члена суспільства. Молоді люди – це вихідці з усіх класів і соціальних прошарків, що є в суспільстві. Вони не завжди успадковують соціальне становище своїх батьків, але вливаючись в соціально-класову структуру, стають робітниками, селянами, представниками інтелігенції тощо. Характерно, що незалежно від того, яке місце в соціальній структурі суспільства займе та чи інша особа, на період свого соціального і професійного становища вона буде зберігати специфіку молодіжного росту, самоствердження до того часу, коли завершиться процес входження в доросле життя. Саме в молодіжному віці соціалізація здійснюється найбільш активно. Особливо, коли це стосується оцінки старшого покоління, його діяльності, поведінки, участі в суспільно-політичному житті, у зв'язку з чим молодь під впливом змін умов життя вносить новий зміст, своє бачення розвитку подій. У процесі соціалізації молоді нерідко виникають протиріччя, викликані соціально-економічними та політичними змінами, що відбуваються в суспільстві. Особливо гостро протиріччя відчуються тоді, коли це стосується безпосередньо самої молоді, у першу чергу – протиріччя між об'єктивною необхідністю реформи системи освіти і виховання та можливостями держави забезпечити її ресурсами, коштами; між розбудовою соціальної, правової держави та соціальною і правовою незахищеністю молоді

Ще більше місце технології і технологічні інновації займають у житті США. Вирішальне значення тут має підтримка держави, яка вкладає гігантські кошти у розвиток науки і запровадження високих технологій. У цій країні на науку витрачається щорічно понад 1000 доларів на душу населення. Для порівняння: у Японії — понад 800, у Фінляндії — 8002. Умовно кажучи, США — найбільш наукова держава світу. Підтвердженням може бути число лауреатів Нобелівської премії. На 2003 р. їх було у США — 276, Великій

Британії — 103, Німеччині — 76, Франції — 49, Швеції — 30, Швейцарії — 22, СРСР (у тому числі Росії) — 19, Нідерландах — 15, Італії — 14. Звичайно, першість Сполучених Штатів багато в чому зумовлена припливом талантів з усіх регіонів світу. Як зазначив відомий американський політолог З. Бжезинський: "Америка збрала інтелект з усього світу і примусила його працювати на свою міць".

Економічне зростання може визначатися та вимірюватися двома взаємозв'язаними способами:

- як збільшення реального ВВП чи ЧНП протягом певного часу;
- як збільшення за той же період реального ВВП чи ЧНП на душу населення.

Зростаюча економіка характеризується приростом річного реального продукту, що може бути використаний для ефективнішого задоволення існуючих потреб або для розробки нових програм. Збільшення реальних заробітків розширює можливості будь-якої сім'ї без обмеження можливостей і благ для інших.

Для реалізації зростаючого виробничого потенціалу економіка країни повинна забезпечити повне використання ресурсів, а для цього необхідно підвищення рівня сукупних витратків.

На процес економічного зростання впливають також чинники розподілу. Для більш раціонального використання виробничого потенціалу слід забезпечити не тільки повне залучення ресурсів в економічний оборот, але й найефективніше їх виведення з цього обороту, тобто їх утилізацію.

Однієї лише здатності до нарощування виробництва недостатньо для розширення загального випуску продукції. Необхідно також реально використати зростаючий обсяг ресурсів та розподілити їх таким чином, щоб отримати максимальну кількість корисної продукції.

Важливо відзначити, що чинники пропозиції і попиту, які впливають на економічне зростання, дуже взаємозв'язані між собою. Так, низькі темпи впровадження нововведень і капіталовкладень можуть стати головною причиною безробіття. І навпаки, безробіття уповільнює темпи нагромадження капіталу" а також уповільнює зростання витратків на дослідження.

З практики найбільш розвинених країн можна винести те, що основною запорукою економічного зростання є розвиток науки та технологій. Спочатку це був розвиток промислових технологій, потім біотехнології, а вже зараз - швидкий розвиток інформаційних технологій, які забезпечили незаперечне економічне та політичне лідерство цих країн у світі.

До цього привів динамічний розвиток наукових лабораторій, науково-дослідних інститутів тощо, першопричиною котрого стало прогресивне законодавство цих країн та зацікавленість населення.

Постійне відновлення робочої сили, засобів виробництва, науки, інформації, форм і методів організації праці, використовуваних людьми сил природи означає відтворення продуктивних сил. Разом з ними відтворюється їх речова форма – відносини спеціалізації, кооперування, комбінування виробництва, концентрації виробництва, обмін діяльністю між людьми, тобто техніко-економічні відносини. Удосконалення цих відносин прискорює процес відтворення ефективної взаємодії всієї системи продуктивних сил.

Разом з технологічним способом виробництва відтворюється його суспільна форма - виробничі відносини, або відносини власності, тобто весь суспільний спосіб виробництва. При еволюції останнього по висхідній виробничі відносини відтворюються на все більш широкій основі.

Коли суперечність між продуктивними силами і виробничими відносинами сягає фази конфлікту, гострого протиборства, процес відтворення продуктивних сил і техніко-економічних відносин значно сповільнюється, у межах технологічного способу виробництва виникають і розвиваються елементи більш розвинутого, нового суспільного способу виробництва (його речового змісту), які вимагають заміни існуючих відносин власності.

При переході від одного суспільного способу виробництва до іншого відбувається революційне оновлення виробничих відносин. Разом з тим продуктивні сили і техніко-економічні відносини забезпечують послідовність у розвитку суспільного виробництва як цілісного Історичного процесу.

Якщо відбувається висхідний розвиток технологічного способу виробництва і його суспільної форми, то у цьому випадку має місце економічне

зростання. Коли ж розвиток суспільного способу виробництва здійснюється по низхідній лінії, то відбувається криза відтворювальних процесів, їх занепад.

При інтенсивному типі економічного зростання збільшення масштабів випуску продукції досягається шляхом якісного вдосконалення всієї системи продуктивних сил, насамперед речових і особистих факторів виробництва. Основою інтенсифікації є науково-технічний прогрес, а у наш час революційна форма його розвитку - НТР, що розгортається.

Отже, основна економіко-екологічна проблема науково-технічного прогресу в сільському господарстві й в АПК загалом, яка лежить на перетині суто економічних і екологічних проблем, полягає тепер у тому, щоб розвиток науки і техніки, інтенсифікацію використання науково-технічних потенціалів, що їх обслуговують, підпорядкувати і зосередити на розв'язанні таких стратегічних завдань:

- всебічне підвищення продуктивності суспільної праці та ефективності функціонування аграрного сектора економіки, постійне збільшення виробництва землеробської й тваринницької продукції, поліпшення її якості та умов праці;
- створення принципово нових видів техніки і технологій аграрного виробництва, поліпшення їх якості і зміна складу і структури, підвищення на цій основі продуктивності, стійкості та ефективності агрозооєкосистем, зведення до мінімуму негативного впливу сільського господарства на природне середовище;
- розробка і впровадження в сільськогосподарське виробництво екологічно чистих технічних і технологічних засобів, здатних підтримувати на оптимальному рівні параметри навколишнього середовища та екологічну рівновагу в ньому.

Список використаних джерел:

4. Історія сучасного світу. URL: <https://history.vn.ua/book/suchasnogo/3.htm>.
5. Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку. URL: ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/.../3_1.pdf.
6. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України. URL: dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/.../126-Polishchuk.pdf.

Боднарчук А.Ю.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж.*

*Науковий керівник: Палилюк О.М., кандидат історичних наук, викладач
кафедри соціальної роботи та психології.*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Зміни, які зараз відбуваються в економіці України розкривають нові і досить складні перспективи молоді щодо вільного вибору професії, місця проживання, характеру і можливості застосування праці. Адже сучасна ситуація у сфері праці і зайнятості є дуже нестабільною і суперечливою для української молоді, що потребує опанування та адаптації до ринкової соціально-економічної ситуації. Молодь перебуває в центрі міжнародних, соціальних, економічних і політичних подій. Завдяки високому інтелектуальному потенціалу, мобільності та гнучкості молоді люди мають можливість впливати на суспільний прогрес, визначаючи майбутнє суспільства, держави та світового співтовариства.

Молодь – це суспільно диференційована соціально-демографічна спільнота, якій притаманні специфічні фізіологічні, психологічні, пізнавальні, культурно-освітні властивості, що характеризують її біосоціальне дозрівання як здійснення самовиразу її внутрішніх сутнісних сил і соціальних якостей. Молодь тому і є специфічною спільнотою, що її суттєві характеристики і риси, на відміну від представників старших поколінь і вікових груп, знаходяться в стані формування і становлення.

З перших років незалежності України молодіжна політика стала одним з найважливіших напрямів діяльності органів державної влади. Так, 15 грудня 1992 року Верховна Рада України прийняла Декларацію "Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні", а 5 лютого 1993 року Закон України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні", яким визначаються загальні засади створення організаційних, соціально-економічних, політико-правових умов соціального становлення та розвитку молоді, основні напрями реалізації державної молодіжної політики в Україні.

Відповідно до статті 1 вищезгаданого Закону молодь, молоді громадяни – громадяни України віком від 14 до 35 років. Згідно із статтею 7 цього Закону держава гарантує працездатній молоді рівне з іншими громадянами право на працю.

Багато молодих людей отримали нові можливості щодо самореалізації, підвищення свого життєвого рівня. Пристосовуючись до нових умов життя, молоді люди починають займатися бізнесом, комерцією. Однак через сучасне послаблення державного контролю за працевлаштуванням молоді, скорочення робочих місць, відсутність програм соціального захисту загострилася незахищеність молоді на ринку праці, з'явилися нові проблеми щодо працевлаштування, реальним стало молодіжне безробіття. Звичайно загострюється проблема реалізації молоді в сфері зайнятості, зазвичай, під час кризових періодів розвитку суспільства. Тому не є для нас новиною, що економічна криза та внутрішньо державні проблеми останніх кількох років призвела до загострення ситуації на ринку праці. Невирішені проблеми працевлаштування молоді мають серйозні соціально економічні наслідки такі як: зростання безробіття; зниження рівня життя; поширення пасивних нерегламентованих і деструктивних моделей поведінки; збільшення зовнішньої трудової міграції; психологічні зміни, які приводять до втрати мотивації до праці, зміни ціннісних орієнтацій і падіння легальної зайнятості.

Сьогодні приблизно половина безробітних – молоді люди до 30 років. а серед молоді у віці 15-24 роки кожен шостий — безробітний. Труднощі у працевлаштуванні молодь відчуває в зв'язку з тим, що має найменшу конкурентно здатність на ринку праці, яка викликана дією таких факторів: нехваткою професійних знань, кваліфікації та навичок; необхідністю надання молодим людям додаткових пільг (навчальна відпустка, більш жорсткі вимоги по охороні праці та інші), що визиває додаткові труднощі для підприємців; трудовою нестабільністю молоді, яка пов'язана зі звільненнями в зв'язку із службою у армії, відпустками на навчання, відпустками молодих жінок для виконання репродуктивної функції та інші.

Проблема працевлаштування молодих спеціалістів та роль у цьому процесі вищої школи за умов переходу до ринкових відносин є недостатньо вивченими,

оскільки у недалекому минулому за умов офіційно задекларованої повної зайнятості та обов'язкового розподілу випускників вузів серед державних підприємств її немов не існувало. Вивчення означеної проблеми зосереджувалось переважно на дослідженні дедалі нових протиріч між виробничо-необхідними потребами в конкретних професійних та соціальних якостях молодих спеціалістів та недостатнім фактичним рівнем їх підготовки до здійснення відповідних функцій. Перехід до ринкової економіки і демократизація суспільства, з одного боку, розширили можливості молоді у виборі сфер та видів економічної діяльності, змінили трудову ментальність. З другого боку, країна відказалася від примусових форм зайнятості, послабився державний контроль за працевлаштуванням (відсутній розподіл молодих спеціалістів). скоротилися соціальні програми, підвищилась незахищеність молоді на ринку праці і як наслідок загострилися проблеми молодіжного безробіття.

На основі проведеного соціологічного дослідження «Молодіжне безробіття», можна зробити такі висновки: тільки до 10% молоді, яка уперше приступає до трудової діяльності, поповнює сферу матеріального виробництва, до 30% сферу фінансової, посередницької і торгової діяльності, до 15% поповнюють сферу нерегламентованої зайнятості і приблизно 20% стає на шлях неробства, алкоголізму, наркоманії, проституції, шахрайства, інші попадають в обслуговуючі і силові структури держави. Такий розподіл зайнятості серед молоді, яка уперше приступає до трудової діяльності, являє собою істотну державну проблему.

Суспільство повинно постійно опікуватися професійною підготовкою, навчанням і профорієнтацією молоді. Треба прогнозувати і планувати цю роботу з урахуванням потреб і попиту на конкретні професії зі сторони виробництва, бізнесу, управління і держави в цілому. Підготовка потрібних кадрів повинна бути організована на випередження. У цьому процесі повинні приймати участь фахівці Мінпраці, Міносвіти, служби зайнятості, ректори ВНЗ та директори ПТУ. Суттєвою проблемою є той факт, що роботодавці не хочуть брати на роботу початківців, які не мають досвіду роботи.

Світова фінансово-економічна криза погіршила позиції молоді на ринку праці не тільки в Україні, але й в більшості країн світу, знизивши докризові успіхи у цьому напрямку. Від збільшення рівня безробіття страждає не тільки молодь, а й економіки багатьох країн. Невикористаний потенціал має вирішальне значення для багатьох держав, що розвиваються, з великим відсотком молоді серед населення. Адже молодь є важливим стратегічним ресурсом суспільства. Саме молодь визначає масштаби та темпи соціально-технічного прогресу, визначає політичне, економічне та соціальне майбутнє країни, впливає на стійкий розвиток людства

Список використаних джерел:

1. Корчун М. Шляхи підвищення економічної активності та зайнятості молоді на ринку праці України //Україна: аспекти праці, 2008.№3. С.35-39.
2. Барвінський А. О. Соціологія. Курс лекцій для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 328 с.
3. Ринок праці України. URL: ukrstat.gov.ua

Боршуляк І.М.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

Науковий керівник: Свирида О.В., викладач кафедри обліку і оподаткування.

НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПРОГРЕС В ІСТОРІЇ СУЧАСНОГО СВІТУ

Вивчення історії сучасного світу демонструє, що суспільство є вкрай технологізованим. Техніка — це складова технології, тобто системи інструментальних і апаратних засобів. Сама технологія є складною системою, в основі якої — використання знарядь, інструментів, апаратів, які спираються на напрацьовані людством навички, знання і вміння, а також адекватна інформація, система управління необхідними ресурсами (кадровими, транспортними, фінансовими, енергетичними, сировинними), підсистема різних соціальних, економічних, екологічних та інших наслідків, пов'язаних із запровадженням цієї технології.

У своєму історичному розвитку людство пройшло декілька технологічних рівнів. Перший рівень базувався на використанні енергії, сили, навичок і знань людини (первісне суспільство). Другий спирався на використання енергетичних можливостей природи: вітру, води, вогню, сили тварин (традиційне суспільство). Третій рівень був пов'язаний із винаходом і застосуванням парових машин і відповідних засобів пересування: паровоза, пароплава (час індустріального суспільства). Четвертий пов'язаний із промисловим використанням електрики, хімізацією виробництва, застосуванням двигунів внутрішнього згорання, механізацією основних видів промислової, сільськогосподарської праці, зі створенням електроніки, процесорів, сучасної обчислювальної техніки і засобів зв'язку, виникненням і використанням атомної енергетики (перехід від індустріального до постіндустріального суспільства). П'ятий рівень являє собою максимальну автоматизацію всіх процесів у промисловості, сільському господарстві, видобувних галузях, освіті, науці, культурі, побуті і т. ін [1, с.6-8].

Можливість існування кожного із цих технологічних рівнів стала можлива завдяки інформаційній революції, яка відбувалася у відповідний історичний період. Інформаційний фактор у глобально-історичному масштабі є вирішальним для розуміння людської історії і перспектив розвитку суспільства. Зрозуміло, що життя суспільства не зводиться до однієї тільки технології. Найважливіші фактори його розвитку — культура, релігія, мистецтво, національні традиції, соціальна творчість. Але, визнаючи це, слід розуміти, що в основі усіх цих видів людської активності лежать фундаментальні технології і процеси.

Сьогодні технологічна революція має свої відмінності, які визначають її унікальність в історії сучасного світу. Ці особливості полягають у тому, що інформаційні технології та Інтернет являють собою, за влучним виразом американських дослідників С. Делонга і Дж. Зусмана, "інструментами мислення, які збільшують інтелектуальні можливості людини точно так, як технології промислової революції збільшують її мускульну силу". Під впливом інформаційних технологій виникає "нова економіка", у якій найважливішим

активом виявляються інтелект, інформація, знання, тобто формується економіка постіндустріального суспільства [2, с.112].

Науково-технічний прогрес вітається тими, хто може користуватися його благами. Проте є люди, які не можуть або не хочуть цього внаслідок свого матеріального стану або негнучкості. Як на рівні тих чи інших країн, так і на рівні особистостей, для таких можлива перспектива — перетворення на "другий сорт" в постіндустріальному суспільстві. Слід мати на увазі, що наприкінці ХХ ст. посилюється такий психологічний феномен, як "ноофобія" (буквально "побоювання нового"). У людей це пов'язано з високим рівнем гормону стресу — глюкокортикоїда. Ті, хто страждає від неї, як свідчать спостереження дослідників з Чиказького університету, живуть в середньому на десять років менше, ніж екстраверти, які цікавляться усім новим.

Зрозуміло, що з віком людина втрачає частину своїх адаптивних здібностей, особливо тих, що стосуються пристосування до змін. А зміни відбуваються з небаченою швидкістю. Старша генерація не могла навіть собі уявити, що технології здатні розвиватися так швидко. З різними поколіннями людей важко говорити про одні й ті самі технології, наприклад про комп'ютерні. Багато хто із 60-річних людей не можуть навіть доторкнутися до ПК і ставляться до них як до чогось екстраординарного, в той час як нові генерації просто не можуть уявити собі життя без них. Технології розвиваються так швидко, що покоління розмовляють різними мовами. У них різне ставлення до багатьох речей і явищ, різне розуміння минулого, сучасного і майбутнього.

Суперечності між поколіннями були і будуть завжди. Проте вони надто загострюються за умов кризового стану суспільства [3,с.168].

Система розвинених, всеохоплюючих високих технологій, які лежать в основі усіх видів сучасної суспільно значимої діяльності (від виробництва до побуту, від оборони до культури), має бути домінуючим елементом моделі майбутнього країни. Це має стати консолідуючою ідеєю суспільства, яке не бажає опинитися, як нині кажуть, "на випаленій землі", тобто у безнадійній ситуації з погляду на науково-технічний, економічний, соціальний, культурний прогрес. Можливі скептичні зауваження, що в таких країнах питання побудови

суспільства високих технологій не є актуальним, бо наявна безліч інших проблем.

Список використаних джерел:

1. Дорогунцов С. Науково-технічний прогрес як основа розвитку виробництва і зниження його потенціальної небезпеки. Економіка України. 2005. № 3. С. 4-12.
2. Грішнова О. А. Людський розвиток. К.: КНЕУ, 2006. 308 с.
3. Романовська Т. Наука XIX - XX ст. в контексті історії культури. Харків: Право, 2010. 245 с.

Бурла О.А.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Годованюк А.В., викладач кафедри фінансів, економіки і
економічної кібернетики.*

ПЕРСПЕКТИВИ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ НА РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Проблеми розвитку ринку праці в Україні в цілому регулярно привертають увагу, оскільки питання зайнятості населення, заробітної плати та інші проблеми розвитку ринку праці та кадрової політики знаходяться у сфері не лише суто економічних, а й соціально-політичних інтересів, широкого загалу та політиків. Що ж стосується функціонування вітчизняного ринку праці, то воно залежить не лише від стану економіки України, а й від попиту та пропозиції робочої сили, їх навчання та вибору професії.

Відносно новою рисою розвитку українського ринку праці протягом останнього десятиріччя є доволі значна активізація молоді у пошуках роботи. Це свідчить про певну трансформацію психології українців на ринку праці, їх більш реалістичне ставлення до роботи та націленість на кар'єрне зростання. Причому у I півріччі 2018 р. рівень безробіття серед молоді у віці до 25 років в Україні скоротився до 17,8 % проти 23,1 % у I півріччі 2017 р. Доречі, у Євросоюзі з цей же період рівень безробіття серед молоді у віці до 25 років з

18,7 % до 16,9 %. Як бачимо, нині рівень безробіття серед молоді в Україні близький до середньоєвропейського. Однак, все одно він майже у двічі вищий, ніж загальний рівень безробіття в Україні. І це є значною соціально-економічною проблемою нашої держави [4].

Рівень зайнятості серед чоловіків був вище ніж серед жінок, відповідно 61,1% та 51,4%. Найвищий рівень зайнятості спостерігався у м. Києві (61,6%), Харківській (60,5%), Київській (58,3%) та Дніпропетровській (57,9%) областях, а найнижчий – у Волинській (48,8%), Донецькій (49,5%) та Тернопільській (50,8%) областях [5].

Водночас більш повну картину галузевого співвідношення попиту і пропозиції робочої сили на українському ринку надають дані ДСЗУ. За інформацією служби зайнятості, протягом січня – серпня 2018 р. кількість вакансій, заявлених роботодавцями становила 722,7 тис. од., що на 101,8 тис. вакансій більше, ніж у січні – серпні 2017 р. Станом на 1 вересня 2018 р. у базі даних служби зайнятості налічувалося 77,0 тис. вакансій, на 43% більше, ніж на 1 вересня 2017 р. Крім того, у базі даних служби зайнятості містилася інформація про 46 тисяч пропозицій роботи, отриманих з інших джерел. В третині вакансій, що були актуальними на кінець серпня 2018 р., пропонувалася мінімальна заробітна плата; 43% вакансій – від мінімальної до 5 тис. грн., у 17% вакансій – від 5 до 7 тис. грн. та лише у 7% вакансій запропонована заробітна плата перевищувала 7 тис. грн. Близько 40% вакансій було зосереджено у м. Києві, Львівській, Дніпропетровській та Київській областях. У решті регіонів частка вакансій, від загальної їх кількості по країні, коливалася від 1,3% до 5,0% [5].

Попри трансформаційну природу української економіки, вітчизняний ринок праці фактично функціонує відповідно до циклів ділової активності в нашій державі. Тому й попит на робочу силу в Україні збільшується із зростанням національної економіки і навпаки. На сучасному етапі, коли національна економіка зростає, активізувався й попит на робочу силу. При цьому відносно вищими темпами зростає попит на кваліфікованих працівників. А оскільки вітчизняний ринок за таку робочу силу конкурує з європейським ринком, де аналогічні посади оплачуються значно вище, то проблема нестачі

кваліфікованої робочої сили в Україні може суттєво загостритись вже в найближчі роки.

Найбільш привабливі перспективи відкриті ІТ-фахівцям. Динамічно розвивається сфера біотехнологій і біомедицини, актуальності набуває професія нанотехнолога. Ця спеціальність об'єднує інженерію і біологію. Завдання нанотехнолога полягає в тому, щоб створювати з найдрібніших частинок нові матеріали, а також досліджувати мікроскопічні процеси в живих організмах. Зараз у цій сфері зайнято більше двох мільйонів експертів [1; с. 7].

Не менш популярною залишається фах еколога. У топ затребуваних професій увійшли і лікарі – анестезіологи, психіатри, хірурги. В ногу з прогресом йде сфера хімії і енергетики, де знання нових технологій є гарантією працевлаштування. Як і в пострадянських країнах, без роботи не сидять кваліфіковані інженери і логісти. Що стосується гуманітаріїв, то найбільшим попитом користується праця журналістів та рекламистів. Таланти акул пера незамінні при просуванні будь-якої компанії або товару [2; с. 17].

Для надпопулярної сфери туризму теж важливі знавці своєї справи, адже, туризм та сфера обслуговування – ще одна галузь діяльності, яка переживає стрімкий злет, адже сьогодні майже кожен американець і європеець може дозволити собі відпустку за кордоном. При цьому не обійтися без досвідченого менеджера з туризму, екскурсоводів, працівників готелів і ресторанів, а також обслуговуючого персоналу. Заможні люди щодня потребують послуги гувернанток, репетиторів, косметологів. Звичайно, на таку роботу погодиться не кожен, але вона щедро оплачується. Не дивно, що сервіс-службовцям деколи вдається зібрати пристойний капітал [3; с. 171].

Щоб досягти успіху в пошуках роботи, недостатньо мати профільну освіту. Знання англійської, вміння працювати в команді, особисті якості – всі ці обставини впливають на майбутнє здобувача. Працевлаштуватися допоможуть і вузькофахові навички. Старшокласникам варто звернути увагу на «професії майбутнього». Дані напрямки з'явилися нещодавно, але обіцяють стати надзвичайно затребуваними через 5-10 років. Базову освіту в таких сферах можна отримати вже зараз.

Успіх принесе тільки кропітка праця, терпіння і постійна робота над собою, тоді роботу мрії не доведеться довго шукати: справжні професіонали потрібні скрізь і завжди.

Список використаних джерел:

1. Анпілогова Ж.Д. Механізм функціонування ринку праці. Держава та регіони. 2012. №2. С.6-9.
2. Бараник З. Основні напрями ефективного функціонування ринку праці в контексті інтеграції України до ЄС. Бюлетень ІПК ДСЗУ. 2016. №2. С. 14-27.
3. Гаркавенко Н.О. Проблеми зайнятості та безробіття на національному ринку праці. Формування ринкових відносин в Україні. 2017. №4. С.168-172.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України. URL: <http://www.dcz.gov.ua>.

Бурла О.А.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж.*

*Науковий керівник: Комарницька О.М., викладач кафедри фінансів, економіки і
економічної кібернетики.*

СОЦІАЛІЗАЦІЯ МОЛОДІ ТА НТП В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ

На сучасному етапі всі аспекти економічного зростання і соціальні досягнення людства тісно пов'язані з науково-технічним прогресом, що ґрунтується на пізнанні природи й суспільства, застосуванні законів їх розвитку у виробництві. Нинішнє покоління молоді живе і навчається в історичну епоху науково-технічного прогресу (НТП) – епоху органічного злиття науки і виробництва, яке перш за все спирається на новітні техніку і технології. Наука перетворюється в безпосередню продуктивну і соціальну силу суспільства. Справджується геніальний прогноз К. Маркса про те, що наука отримає

«покликання бути засобом виробництва багатства» Наукове знання ще в 50 – 60 роки ХХ століття перетворилося в науково-технічне. Вже для кількох поколінь поняття НТП давно відоме, його використовують не лише у науково-технічних, але й філософсько-методологічних виданнях та в засобах масової інформації.

Нинішнє покоління є свідком того, як з розвитком НТП швидко змінюється природне та соціальне оточення людини. В наш час також формуються найбільш важливі соціально-економічні умови розвитку науки і використання досягнень НТП, оскільки це не тільки переворот в науці і техніці. Він має далекосяжні соціальні наслідки: зростання продуктивності праці, ефективності суспільного виробництва, зміни в структурі суспільства, в співвідношенні і змісті робочого та вільного часу, в системі потреб і освіти молоді людини. Прогнози цих наслідків НТП відкривають нові горизонти для людства. Перш за все внаслідок розвитку НТП змінюється виробнича структура, тобто змінюється співвідношення зайнятих у різних галузях суспільного виробництва під впливом перевороту в науці і техніці. Основна маса вивільнених механізацією і автоматизацією спеціалістів переміщуються в сферу обслуговування і в сферу швидкозростаючого державного апарату. Але механізація, автоматизація і комп'ютеризація доганяють їх і там, знищуючи щорічно мільйони робочих місць, зумовлюючи масу особистісних трагедій. Щоб працевлаштуватися в цих умовах, необхідно володіти декількома професіями або терміново їх набувати. І здобувати знання, які вкрай необхідні для швидкоплинних змін у науці і техніці.

Отже, освітня структура також має зазнавати безперервних змін. Різке підвищення продуктивності суспільної праці в ході НТП дозволяє суспільству на достатньо тривалий час молодь вивільнити від безпосередньої участі в ній. Щоб нині підготувати освічених, озброєних глибокими знаннями фахівців, які творчо ставляться до своєї праці, – робітників, інженерів, учених, потрібно з дитячих років виховувати в учнів інтерес до наукового дослідження, раціоналізаторської, винахідницької діяльності. Навчати творчості! Розвивати якості, що дають змогу самостійно досліджувати, пізнавати навколишній світ, поліпшувати його, знаходити нові рішення наукових і технічних проблем – найважливіше соціальне завдання нинішньої школи. Для цього доводиться весь

час удосконалювати, реформувати середню школу таким чином, щоб вона давала своїм вихованцям не тільки добру загальну, але і професійну освіту, та ще й органічно поєднану з обов'язковою для цього продуктивною працею.

В сучасних умовах все наполегливіше висувається завдання більш ранньої соціалізації молоді, залучення до пізнавальної та трудової діяльності на ранніх етапах життя, продовжується термін її навчання, соціально – політичної адаптації, стабілізації сімейно-побутового статусу тощо. Разом з тим, незважаючи на невизначеність вікових меж молоді, саме в сучасному суспільстві вона виокремлюється у відносно самостійну соціально – демографічну групу. Сприяє цьому, перш за все, ускладнення процесу соціалізації молоді, посилення вимог з боку суспільства, розрив між віковими і соціальними характеристиками, науково-технічний прогрес, який сприяє прискореному розвитку молодих людей, процес акселерації молодого покоління. При цьому головною ознакою молоді як соціально-демографічної групи є процес соціалізації. На думку більшості вчених соціалізація – це сукупність усіх соціальних процесів, завдяки яким індивід засвоює та відтворює певну систему знань, норм, цінностей та моделей ролевої поведінки, які дозволяють йому функціонувати в якості повноправного члена суспільства.

Саме в молодіжному віці соціалізація здійснюється найбільш активно. Особливо, коли це стосується оцінки старшого покоління, його діяльності, поведінки, участі в суспільно-політичному житті, у зв'язку з чим молодь під впливом змін умов життя вносить новий зміст, своє бачення розвитку подій. У процесі соціалізації молоді нерідко виникають протиріччя, викликані соціально-економічними та політичними змінами, що відбуваються в суспільстві. Особливо гостро протиріччя відчуваються тоді, коли це стосується безпосередньо самої молоді, у першу чергу – протиріччя між об'єктивною необхідністю реформи системи освіти і виховання та можливостями держави забезпечити її ресурсами, коштами; між розбудовою соціальної, правової держави та соціальною і правовою незахищеністю молоді.

Варто підкреслити, що на процес соціалізації молоді значно впливає сім'я, школа, виші, армія, засоби масової інформації, політичні організації тощо. Усі вони, як суспільні інститути, мають безпосереднє відношення до становлення

та якості соціалізації молоді людини. Соціально-психологічні особливості молоді пов'язані насамперед з мотивацією професійного вибору. Важливим є в житті молоді людини правильно обрана майбутня професія. Саме вона визначає активну позицію в суспільно-політичному житті, високий професіоналізм, матеріальний достаток і сімейний добробут.

Досить велику роль у вирішенні молодіжних проблем має відіграти суспільство та держава, які повинні запропонувати таку політику по відношенню до молоді, щоб забезпечити найбільш ефективне виховання, повноцінну освіту, успішну соціалізацію.

Технологічний етап НТП відкриває принципово нові можливості не лише для матеріального виробництва та соціалізації молоді, а й для інших далеких від нього сфер розвитку, таких, наприклад, як духовне життя суспільства, а також в освіті, мистецтві, телебаченні, радіо, пресі, книговидаванні та інших галузях, що живлять вічні джерела духовності. Технологічний стрибок дедалі більше охоплює своїм впливом різні види духовного виробництва – технологію діяльності вчених, педагогів, винахідників, конструкторів, художників, архітекторів, музикантів, працівників кіно і телебачення, бібліотек, музеїв тощо, пізнавальну та ігрову діяльність людини, інтелектуальну творчість будь-якого роду. Належно оцінити цей бік справи можна лише з урахуванням такої сутнісної риси НТП, як зростання інтелектуалізації всіх видів праці та діяльності в суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Бебик В.М., Головатий М.Ф., Ребкало В.А. Політична культура сучасної молоді. К. : А. Л. Д., 2006. С. 41 – 65.
2. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. К. : Наукова думка, 2003. 236 с.
3. Дмитрієва М. Особливості ідейно-політичних настанов сучасної молоді. Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні. – К., 2003. С. 471-479.
4. Карнаух А. Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні. // Політичний менеджмент. 2005. № 4 (13). С. 63-69.

5. Колесніченко Н. М. Становище молоді як одна з гуманітарних проблем нашого часу. Наукові праці: науково-методичний журнал. Миколаїв : МДГУ ім. П. Могили, 2002. Т. 23. Вип. 10. Політичні науки. С. 88-90.
6. Корогод Л. П. М. Грушевський про місце і роль молоді в національному розвитку України Вивчення молоді на сучасному етапі: питання методології та методики. Матеріали міжнародної конференції, Київ, 11-13 жовтня 1995 р. К. : А. Л. Д., 2006.
7. Добров Г.М. Прогнозирование науки и техники. М. : Наука, 1977.
8. Маркс К., Энгельс Ф. Сочинения. Т. 47.
9. Кремень В.Г. Трансформації особистості в освітньому просторі сучасної цивілізації. Професійно-технічна освіта. 2009. № 1. С. 3-6. Науковотехнічний прогрес і духовноморальне становлення молоді «Наука. Релігія. Суспільство» № 2'2010 205.
10. Бойко М.П., Венгер Є.Ф., Мельничук О.В. Фізико-технічна творчість учнів. К. : Вища шк., 2007.
11. Семенюк Е.П., Мельник В.П. Філософія сучасної науки і техніки. Львів : Світ, 2006.

Венгерська В.О.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Годнюк І.В., кандидат економічних наук, доцент, викладач
кафедри обліку і оподаткування.*

ОСОБЛИВОСТІ ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Однією з передумов соціальної безпеки є формування та реалізація активної та сильної соціальної політики держави. Адже метою соціальної політики є саме забезпечення рівня і поліпшення умов життя населення.

Протягом всього періоду існування України як незалежної держави формування соціальної політики здійснювалося без базування на якійсь визначеній методології, уривчасто і непослідовно. При цьому соціальна

політика в Україні досить часто ставала заручником виборчих компаній, в силу чого окремі нововведення приймалися для здобуття підтримки електорату перед черговими виборами.

Наслідком такого підходу до формування соціальної політики стала ситуація, коли прийнята величезна кількість нормативних документів з регулювання соціальної сфери надзвичайно бюрократизує процеси соціального забезпечення населення і при цьому практично не існує механізмів реального контролю за дотриманням чинного законодавства. Як результат, значна частина норм і положень просто не виконується в силу недостатності необхідних ресурсів, халатності відповідних працівників, необізнаності індивідів про їх права тощо. Так, вітчизняне законодавство декларує орієнтацію соціальної політики на захист соціальних прав і свобод індивідів, гарантуючи достатній рівень життя, можливості та умови для досягнення добробуту. Однак на практиці функціонує лише система "утримання", яка зовсім не дозволяє отримувачам різних видів соціальних виплат ані забезпечити собі достатній рівень життя, ані досягти добробуту. Окрім того, така система практично повністю позбавлена стимулюючого характеру — отримувачі соціальних виплат практично жодним чином не мотивуються до активізації діяльності з розбудови власного добробуту [1].

Таким чином, сучасний стан вітчизняного соціального розвитку є яскравим свідченням необхідності кардинальних змін у соціальній політиці.

Так, за одним із тверджень, найбільш оптимальним варіантом для України є "впровадження позитивного досвіду скандинавських країн, передусім Швеції, що дасть змогу адаптувати українське суспільство до сучасної моделі управління та нарешті допоможе побудувати збалансовану, послідовну й логічну модель соціальної політики, яка б відповідала викликам та загрозам ХХІ ст." [1].

По суті, саме соціально-демократична модель соціальної політики на сьогодні втілюється в Україні, хоча, на жаль, лише декларативно. Зокрема в Україні в кращих традиціях шведської моделі соціальної політики спостерігається активне втручання держави у перебіг економічних процесів, високий рівень податкового навантаження та державних видатків і, при цьому, лише декларується зменшення нерівності в доходах населення шляхом перерозподілу

національного доходу, сприяння інноваційній діяльності, розвитку науки, освіти, охорони здоров'я, забезпечення високого рівня зайнятості, подолання бідності тощо. Звісно, частково всі ці декларативні положення виконуються, однак у таких обсягах, які зовсім не дозволяють говорити про будь-який розвиток. Тобто, хоча в Україні використовується модель соціальної політики, подібна до шведської, однак механізми її реалізації абсолютно недосконалі, що не дає можливості говорити про ефективність застосування вказаної моделі у вітчизняних реаліях.

У країнах Європейського Союзу останнім часом все більше схиляються до необхідності забезпечувати сталий та всебічний розвиток населення за допомогою створення необхідних умов. Країни ЄС, намагаючись модернізувати соціальну політику відповідно до вимог сьогодення, визначають основними напрямками змін три фактори: знання та інновації; раціональне використання ресурсів та екологічну безпеку; зайнятість населення і громадянську згоду. При цьому не встановлюються ніякі догми щодо методів і способів забезпечення ефективної дії визначених чинників [2].

Тобто у Європейському Союзі визначають лише концептуальні засади соціальної політики нового покоління, однак жодним чином не змушують держав-членів до застосування тієї чи іншої її моделі. Таким чином, державам забезпечується свобода вибору підходів, методів, способів і напрямів формування та реалізації соціальної політики в межах загальної концепції та з дотриманням визначених принципів.

Варто відзначити, що сьогодні існує значна кількість поглядів на основні характеристики нової моделі соціальної політики для України, проте всі вони мають спільні аспекти. Зокрема практично всі дослідники наголошують на необхідності: скорочення бідності; зміцнення позицій та ролі середнього класу; зміцнення конкурентоспроможності національної економіки на засадах інноваційної моделі розвитку; реалізації ефективної державної антикорупційної політики; випереджального зростання рівня доходів громадян у порівнянні з рівнем інфляції; модернізації системи освіти; скорочення кількості пілг; підвищення рівня зайнятості населення; запобігання міграції за кордон кваліфікованих кадрів; забезпечення основних соціальних стандартів та

соціальної захищеності вразливих верств населення; поширення волонтерського руху тощо [2].

Тобто вже з цього переліку характеристик можна зробити висновок про надзвичайну складність їх одночасного досягнення, адже вони передбачають одночасне покращення становища і населення, і економіки. А цього на практиці досягти досить складно, особливо у короткостроковому періоді і, особливо, враховуючи той стан соціально-економічного розвитку, яким характеризується Україна. Адже скорочення бідності веде за собою зростання державних видатків на соціальну сферу, а розвиток економіки передбачає, навпаки, скорочення обсягів державних видатків.

Саме тому першочерговим завданням є розбудова новітньої моделі соціальної політики, яка б, базуючись на оновлених концептуальних засадах, стимулювала активний суспільний розвиток. Зокрема, необхідно базувати вітчизняну соціальну політику на застосуванні концепції всебічного розвитку особистості, яка передбачає забезпечення всіх необхідних умов і створення максимального переліку можливостей задля всебічного розвитку індивідів.

Список використаних джерел:

1. Михненко А., Щур А. Світові моделі соціальної політики: уроки для України. Вісник Національної академії державного управління. Соціальна і гуманітарна політика, 2011. № 2 (31). С. 219-227.
2. Макарова О. В. Соціальна політика в Україні: монографія. К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2015. 244 с.

Вишнеvsька В.В.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Комарніцька О.М., викладач кафедри фінансів, економіки і
економічної кібернетики.*

МІСЦЕ ТА РОЛЬ МОЛОДІ В РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Молодь як особлива соціальна група постійно знаходиться у фокусі досліджень соціологів, оскільки, саме вона є чуйним індикатором змін, що відбуваються, і визначає в цілому потенціал розвитку суспільства. Від того, наскільки вивчений світ сучасної молоді, її установки, життєві плани, багато в чому залежить ефективність заходів, що розробляються, у області освіти, у сфері праці і зайнятості. Не зрозумівши суспільства, в якому живе молодь, не зрозуміти самої молоді і її специфічних проблем. Не буде можливо знайти їх вирішення. Принциповим питанням при розгляді ролі молоді у суспільстві є питання про молодь як суб'єкта і об'єкта суспільних перетворень. Вступаючи у життя молода людина є об'єктом впливу різних соціальних факторів, сім'ї, інститутів освіти, а пізніше в процесі дорослішання і переходу у більш зрілі фази розвитку вона починає сама суттєво впливати на суспільство. Тобто, молодь виступає вона сама впливає на суспільство, віддаючи свій потенціал, разом з тим вона є об'єктом, оскільки на неї спрямований суспільний вплив з метою її розвитку. Молодь виступає об'єктом і до суспільства і до самої себе.

Роль молоді в суспільстві є однією з найбільш важливих, тому що молодь допомагає йому розвиватися. А як нам відомо все в цьому світі повинно розвиватися, а не стояти на місці. Тому що завдяки цьому люди реально починають набагато краще жити. Саме тому в нашу суспільстві найбільше цінуються ті хто сприяють його розвитку. Але напевно всім цікаво чому саме молодь там сприяє цьому. Відповідь на це питання є досить простою – молодь не обтяжена ніякою особливою відповідальністю. Якщо брати до прикладу зрілих людей то ми помітимо, що вони найчастіше несуть перед кимось велику відповідальність. Це може бути сім'я або літні батьки, які ніяк не можуть

забезпечити власне життя без своїх дітей. Саме тому зрілі люди не хочуть приймати надмірно активну участь у зміні суспільстві. Вони бояться втратити роботу, хочуть стабільності. Тому, якщо вони ризикують то роблять це не дуже неохоче. А ось молодь – це зовсім інша справа, так молоді люди навчаються але це займає набагато менше часу ніж важка робота, в них немає малих дітей, а батьки ще самі можуть зводити кінці з кінцями. Ось тому вони можуть зосередитися на справах суспільства. Ці люди мають час і готові до змін, щоб зробити своє життя і життя оточуючих якомога кращим.

Сучасні молоді люди мають великий потенціал, запал і енергію яку потрібно спрямувати в правильне русло для отримання позитивного результату. Тому що теперішні молоді люди це так би мовити губки які вбирають в себе все те, що їх оточує. Та не дивлячись на всі плюси великого потенціалу молоді є також і мінуси цього, такі як наприклад: їхня освідомленість свого доступу обмежує контроль з боку старшого покоління. За тим слідує такі наслідки: Не бажання молоді навчатися не дає змогу їм отримати вищу освіту, тим самим зменшує кількість освічених молодих людей. Також проблема яку досі не вирішила наша держава мала кількість робочих місць, це веде до того, що молоді люди з освітою і без прямують працювати закордон цим самим зменшують кількість можливих талановитих майбутніх працівників. Ці фактори повільно руйнують економіку країни. Одну з нагальних проблем вирішують вищі навчальні заклади дають змогу підписати контракт з фірмами для проходження практики і здобуття навичок.

Тому молодь – це майбутнє нашої держави. Ми чітко усвідомлюємо, що майбутнє України великою мірою залежить від них. Хто як не вони зможуть змінити наше суспільство і економіку в краще сторону і підняти їх на новий рівень існування та створити нове велике майбутнє.

Список використаних джерел:

1. Місце і роль молоді у структурі українського суспільства URL:
<http://studcon.org/misce-i-rol-molodi-u-strukturi-ukrayinskogo-suspilstva>
2. Квасній З, Жмурко Н. Молодь – це наше майбутнє URL:
<http://droginform.com.ua/content/view/3575/>
3. Молодь як особлива соціальна група URL:
<http://osvita.ua/vnz/reports/sociology/29806/>

Вишневський В.

учень групи №120 Державного навчального закладу

«Подільський центр професійно-технічної освіти»

Науковий керівник: Вакарук В.В.

АВТОМОБІЛЬНА ШИНА – ОДИН З НАЙВАЖЛИВІШИХ ЕЛЕМЕНТІВ КОЛЕСА АВТОМОБІЛЯ

На нормальне функціонування народного господарства впливає багато аспектів, в тому числі потужний добре налагоджуваний транспорт, зокрема автомобільний, який використовується, як в промисловості, так і в сільському господарстві. До транспортних засобів відносяться автомобілі всіх модифікацій, трактори та інші засоби переміщення, але всіх їх об'єднує один значущий елемент – шини.

Шини відносяться до одних із самих дорогих елементів автомобіля та слугують для створення надійного зчеплення коліс із поверхнею доріг, пом'якшення ударів та поштовхів, які сприймаються колесами в процесі руху.

Автомобілі комплектуються шинами за рекомендацією шинної промисловості на підставі технічної документації на автомобіль. Вартість комплекту шин складає 15-25% вартості автомобіля. В той час 50% шин пошкоджується через порушення правил експлуатації. Відомо, що за весь термін експлуатації автотранспорту спрацьовується кілька комплектів шин, вартість яких становить близько 10% вартості нового автомобіля. Знос шин є результатом неправильного їх комплектування на автомобілі, порушення правил монтажу і демонтажу.

Отже, залежно від конструктивних особливостей шин, витрати палива автомобіля може змінюватися в межах 4–7%, а недотримання параметрів технічного стану шин в умовах експлуатації призводить до збільшення ймовірності дорожньо-транспортних пригод. Досвід використання автомобільного транспорту свідчить, про те, що тиск повітря шин вантажних автомобілів відповідає лише на 40–60% нормативних значень, наведених у Правилах експлуатації шин і рекомендаціям заводів-виробників.

Аналізуючи вищесказане, ми прийшли до висновку, що, залежно від призначення машини, її конструкції та умов експлуатації, витрати на придбання, обслуговування й ремонт шин становлять 6–17% собівартості ремонтно-профілактичних робіт. Роботи, пов'язані з монтажем-демонтажем шин, їхнім обслуговуванням і ремонтом (накачуванням, балансуванням, відновленням герметичності тощо) становлять близько 1% загальної трудомісткості робіт із капітального ремонту автомобілів, колісних тракторів і комбайнів.

Автомобільна шина – один з найважливіших елементів, який представляє собою пружну оболонку, розташовану на ободі колеса. Шина призначена для поглинання незначних коливань, викликаних недосконалістю дорожнього покриття, компенсації погрішності траєкторій коліс, реалізації та сприйняття сил, що виникають у плямі контакту та забезпечення високого коефіцієнта зчеплення.

В сучасних умовах в народному господарстві використовують камерні та без камерні шини.

Камерні шини складаються з двох частин шини і камери. Камера виглядає як замкнута труба у вигляді кільця. Основна функція камери фіксація повітря під покришкою. Камера зазвичай виготовляється з пружної гуми. Камери експлуатуються в різних умовах, випробовуючи різні зміни вихідного виду при низькій або високій температурі. Для камер використовується спеціальна гума, яка не повинна пропускати повітря, володіти певною еластичністю, не змінювати своїх фізичних властивостей при різних погодних режимах. Камера в обов'язковому порядку повинна підходити під розмір покришки.

Безкамерні шини абсолютно заслужено займають лідируючу позицію на ринку, адже в порівнянні з камерними моделями володіють низькою ймовірністю пошкоджень і можливістю самостійно провести ремонт.

Отже, визначимо переваги та особливості безкамерних шин перед камерними: першим і найголовнішим критерієм є надійність. Прориття колеса на великій швидкості не несе загрози, так як покришка захищена від миттєвої розгерметизації; зменшена маса; не знімаючи колесо з автомобіля при незначному проколі можна самостійно відремонтувати за допомогою

спеціального ремкомплекту, що в свою чергу, зменшує простій автомобіля на 40-60%; можливість збільшити пробіг на 9-11%, за рахунок покращеної теплопередачі з покриття на диск і стабільність внутрішнього тиску повітря, а також відсутність опору між камерою і шиною.

Сума витрат пов'язаних з ремонтом шин різна, при чому вартість даного ремонту безкамерних шин менша на 46 відсотків за ремонт камерних шин, хоча довжина пробігу більша на майже 30 відсотків. Отже, з економічно вигідно використовувати в своїй діяльності шини безкамерні.

Висновки. Для більшості автомобілістів купівля шин для машини - це зменшення сімейного бюджету, а тому виникає необхідність скоротити витрати на придбання шин і максимально продовжити термін їх експлуатації.

Технічна експертиза свідчить про те, що безкамерні шини допоможуть знизити витрату палива. Камерна шина зношується швидше через сильне нагрівання при оберті колеса.

Переваги і недоліки безкамерних шин говорять про те, що безкамерна шина – це краща шина на сьогоднішній день для більшості автомобілів, що забезпечує водію максимальний комфорт і безпеку на дорозі. Довговічність безкамерних шин перевищує термін служби камерних шин на 10 – 20%.

За рахунок значно зменшеного опору кочення автомобіль з безкамерними шинами виділяє в атмосферу майже в двічі менше з'єднань вуглекислого газу, що має значний вплив на забруднення навколишнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Кисликов В. Ф., Луцик В. В. Будова й експлуатація автомобілів: Підручник. 6-те вид. К.: Либідь, 2006, 400 с.
2. Безкамерні та камерні шини – особливості. URL: <http://nanoprotec.in.ua/bezkamerni-ta-kamerni-shyny-osoblyvosti.html> (дата звернення:09.02.2019)
3. Конструкція шини. URL: <http://vianor.ua/nformats-ia-pro-shinu/dan-pro-shinu/konstrukts-ia-shini/> (дата звернення:05.02.2019)
4. Безкамерні шини. URL: <http://budtehnika.pp.ua/2787-bezkamern-shini.html>:(дата звернення:12.02.2019)

Галкін М.В.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Гуменюк І.Л., кандидат економічних наук, викладач,
завідувач кафедри фінансів, економіки і економічної кібернетики.*

МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ

Вихідцями з усіх класів і соціальних верств, які займають місце в суспільстві є молоді люди. Характерно, що незалежно від того, яке місце в соціальній структурі громади займе та чи інша особа, на період свого соціального і професійного становища вона буде зберігати специфіку молодіжного росту, самоствердження до того часу, коли завершиться процес входження в свідоме життя. Кризовий стан суспільства негативно відбивається на причетності молоді до трудової діяльності. Більше половини опитаних молодих людей вбачали, що оплата за роботу, яку вони сьогодні втілюють, не забезпечує їм можливості вирішувати насущні проблеми.

Молодь вимагає не стільки законодавчого регулювання власного життєвого простору, скільки розширення спектра життєвих перспектив, створення широких можливостей отримання якісної і бажаної освіти, яка, у свою чергу, надає реальні шанси працевлаштування, певною мірою є гарантом від ризику.

Державна молодіжна політика в Україні є пріоритетним і специфічним напрямом діяльності держави і здійснюється в інтересах молодої людини, суспільства, держави; з урахуванням можливостей України, її економічного, соціального, історичного, культурного розвитку і світового досвіду державної підтримки молоді.

Міністерство здійснює реалізацію державної молодіжної політики в напрямку:

- підтримки творчих ініціатив молоді;
- утвердження патріотизму, духовності, моральності;
- пропаганди здорового способу життя;
- сприяння зайнятості молоді;

- інтеграції молодіжних організацій до відповідних європейських та світових структур;
- обмін досвідом та участь у реалізації міжнародних програм з питань молоді.

Відповідно, молодіжна політика України є одним з напрямків діяльності держави, націленим на створення правових, економічних і організаційних умов і гарантій для самореалізації особистості молодої людини й розвитку молодіжних об'єднань, рухів та ініціатив, на формування у молодих громадян патріотизму й поваги до історії й культури свого народу й дотримання прав людини.

Молодіжна політика України повинна реалізовуватися на всіх рівнях державної влади. Вона ґрунтується на визнанні за молоддю всієї повноти соціально-економічних, політичних, особистих прав та свобод, закріплених Конституцією України й іншими нормативними правовими актами, що діють на території України й муніципальних утворень [1, с.106].

Питання молоді по всій країні, та на місцевому рівні та їх соціальні потреби обумовлені не тільки економічними негараздами. Одним з дестабілізуючих факторів нинішнього стану української молоді є знецінення духовних цінностей. На сьогоднішній час є актуальною проблема падіння серед значної частини молоді цінності праці на виробництві, розумової праці, освіти, науки, знань. Націленість молоді на швидку і легку наживу – це наслідки перекручених цінностей та орієнтацій молоді у сфері праці.

Зацікавлення молодого покоління повинні бути враховані при визначенні загальнонаціональних пріоритетів. Молодь повинна стати активним учасником вирішення завдань, які стоять перед нашою державою і суспільством. Створювання умов для включення молоді в процеси розвитку України і її самореалізації варто проводити на державному рівні [3, с. 193].

Місце молодіжної політики в системі пріоритетів суспільного розвитку та стан, у якому перебуває молодь України – один з основних показників рівня розвитку держави і суспільства. Молодіжна політика на сучасному етапі – це той поріг, від якого починається відлік політичного майбутнього держави. Вона виросла з міжнародного досвіду, реального життя молоді, дискусій навколо

наболілих молодіжних питань, обов'язку держави дбати про своє майбутнє [2, с.28].

Необхідно розглядати молоду генерацію як активну суспільну силу і стратегічний ресурс розвитку нашої країни. В нинішніх умовах це вимагає акцент молодіжної політики, як одного з основних загальнонаціональних переваг.

Список використаної джерел:

5. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблем оновлення. К. : Наукова думка, 2003. 236 с.
6. Дмитрієва, М. Особливості ідейно-політичних настанов сучасної молоді. Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні. К., 2013. 471 с.
7. Корогод Л. П. М. Грушевський Про місце і роль молоді в національному розвитку України. Вивчення молоді на сучасному етапі: питання методології та методики. Матеріали міжнародної конференції, Київ, 11-13 жовтня 1995. К. : А. Л. Д., 2006. 232 с.

Ганіна О.А.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

Науковий керівник: Боршуляк Н.С., викладач кафедри соціальної роботи та психології.

РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

На сьогодні все актуальнішою стає проблема переходу національної економіки від індустріального до постіндустріального ладу, що характеризується розвитком електронного середовища та інформаційних технологій, тобто "цифровізацією економіки". Україна є єдиною країною в Європі, яка майже не має власного "цифрового" бачення. У зв'язку з цим, виникає потреба у розгляді та виявленні основних тенденцій і перспектив розвитку цифрової економіки України в сучасних процесах євроінтеграції.

На сучасному етапі розвитку інтеграції національної економіки в світовий простір важливу роль відіграє цифрова економіка, найголовнішим фактором якої є інформація та знання, а також канали доступу до них.

Тобто, цифрова економіка — це не окрема галузь, а віртуальне середовище, яке доповнює нашу реальність. Все частіше цифрова економіка переплітається з традиційною економікою, роблячи чітке розмежування все складнішим. Основними продуктами цифрової економіки є ті ж самі товари і послуги традиційної економіки, що надаються за допомогою комп'ютерного обладнання і цифрових систем на кшталт глобальної мережі Інтернет. Це має свої переваги, головною з яких є підвищення доступності звичайних користувачів до певних ринків, а не лише великих компаній, зниження трансакційних витрат, підвищення ефективності і конкурентоспроможності [1].

Отже, Міжнародна організація OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) та вчений Томас Мезенбург виділяють три основні компоненти цифрової економіки [2]:

- підтримуюча інфраструктура (апаратне та програмне забезпечення, телекомунікації, мережі та ін.);
- електронний бізнес або e-business бізнес (ведення господарської діяльності та будь-яких інших бізнес-процесів через комп'ютерні мережі);
- електронна комерція або e-commerce (дистрибуція товарів через Інтернет).

За останні два роки в Україні вдалося зупинити економічне падіння, а у 2017 році економіка зросла на 2,3%. Однак подальше прискорення економічного та соціального розвитку можливе лише за умови цифрових перетворень. Саме цифрова економіка є акселератором соціально-економічного життя суспільства у сучасному світі, саме вона здатна стрімко підвищити ВВП країни. За даними Всесвітнього економічного форуму, у 2015 році частка цифрової економіки у загальносвітовій економіці перевищила 20% і стрімко зростає.

В Україні найбільше використання цифрових технологій було здійснено в агропромисловій сфері, завдяки яким передові компанії збільшують свої ROI

від 30% до 90%. Для сфери медицини цифрова економіка означає поступовий перехід до онлайн-медицини. Наприклад, на заміну періодичного медичного огляду передбачається використання сенсорів і датчиків онлайн-спостереження за окремими групами пацієнтів. Для освіти цифрова економіка — це запровадження поняття "цифрова освітня послуга", коли учень має в школі доступ до Wi-Fi з високою мінімальною швидкістю, електронні підручники, планшет, мультимедійний контент і т.д.

Впровадження нових технологій, якість інтернет-інфраструктури, інституційний розвиток та інноваційний клімат – це ті напрями, які мають визначати розвиток цифрової економіки в Україні. Ключовою стратегією розвитку цифрової економіки в Україні має стати «цифровізація» країни, формування внутрішнього ринку ІКТ та мотивацій і потреб споживачів у «цифрових технологіях». Розвинена цифрова інфраструктура – основа розвитку цифрової економіки. Однак, як свідчить рейтинг Всесвітнього економічного форуму (WEF) щодо технологічного розвитку, який включає дві складові – технологічну адаптацію та використання ІКТ, Україна в 2016-2017 рр. посіла лише 85 місце серед інших країн. Для оцінки рівня використання ІКТ (інформаційно-комунікативних технологій) при визначенні рейтингу WEF використовують чотири показники: кількість інтернет-користувачів – 80 місце (у 2015-2016 рр. – 80), підключення до широкопasmового Інтернету – 64 (72), пропускна спроможність Інтернету – 68 (64), мобільні підключення до широкопasmового зв'язку – 131 (121) [3]. Незважаючи на покращення перших двох показників значень щодо використання ІКТ, Україна за двома останніми складовими суттєво погіршила свої позиції порівняно з попереднім роком.

Таким чином, згідно з проведеним аналізом сучасних тенденцій розвитку цифрової економіки в Україні можна зробити висновки про зростання «цифрового розриву» та суттєве відставання країни у розвитку цифрових технологій порівняно з країнами ЄС. Для продуктивного розвитку "цифровізації" національної економіки потрібно затвердити на державному рівні проект «Цифрові гаджети України – 2020» та передбачити активну роль держави у впровадженні та реалізації стратегії розвитку цифрової економіки, цифровізації всіх сфер діяльності, що сприяло б соціально-економічному

зростанню країни та підвищенню її конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Карчева Г.Т., Смовженко Т.С., Міщенко В.І. та ін. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України / за заг. ред. д-ра екон. наук Г.Т. Карчевої. Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. 276 с.
2. Concept of a ‘Digital Economy’. Access mode URL: <http://odec.org.uk/the-concept-of-a-digital-economy/> – Title from the screen.
3. Global Competitiveness Report 2016– 2017, World Economic Forum URL: Access mode: <https://www.weforum.org/focus/davos-2018>

Гасюк С.П.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Тріпак М.М., кандидат економічних наук, доцент, директор
Подільського спеціального навчально-реабілітаційного
соціально-економічного коледжу.*

МОЛОДЬ І НАУКОВИЙ ПРОГРЕС В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Соціально-економічний розвиток України ґрунтується на економіці знань інноваційного типу, де спеціалізовані та повсякденні знання є джерелом економічного і суспільного прогресу. А тому роль людини та продуктів її розумової діяльності в розвитку сучасного суспільства зумовлює активізацію досліджень в напрямку визначення сутності інтелектуального капіталу та механізмів його нарощення.

Окрім цього, залишається недостатньо вивченим питання основних елементів концепції людського розвитку їх взаємозв'язку та впливу на економічну, соціальну та екологічну сферу діяльності як на макро-, так і мікрорівнях.

З початку існування людства завжди існувала потреба у вивченні явищ та закономірностей розвитку людини як в минулому, так і в теперішньому. Спроби мати уявлення про суспільство проявлялися вже в первісних культурах у формі міфологічних та релігійних вірувань. Найдавнішою формою відображення та пояснення світу, природи і людини була міфологія. З плином часу, з розвитком філософії, математичних знань, міфологія та епос замінюється точним описом минулих подій - історичною хронікою або історією. Так, від примітивного виробництва, переходу від рабовласницького суспільства до розвитку класової структури суспільства, товарно-грошових відносин, торгівлі, армії, потреба в різноманітній і повній інформації, розвиток наукової думки стали передумовами до формування та розвитку знань про суспільство.

Нові наукові течії зумовлювали зміни дослідницько-споглядального вектора, який скеровувався в русло соціальної філософії, державного та приватного права, проблеми походження суспільства та людини, перегляду релігійних доктрин. Ранні теорії не акцентували увагу на розвитку соціуму та виключали його прогресивний характер. Першочерговим завданням вчених було обґрунтування матеріального виробництва, збільшення багатства.

Соціально-економічна роль людини отримала активний розвиток у теорії людського капіталу. Теорія людського капіталу досліджує залежність доходів працівника, підприємства, суспільства від знань, навичок та природних здібностей людей.

Теорія людського капіталу є економічною теорією, що оперує економічними категоріями, хоча вона й долучає знання з інших соціальних дисциплін. Терміни «людський капітал» та «людський розвиток» є розширеним трактуванням таких понять, як робоча сила, трудові ресурси, людські ресурси, трудовий потенціал, людський фактор, суспільний капітал. Ці поняття можна вважати основними суміжними категоріями, які вживаються з категорією людський капітал.

В умовах формування ринкового середовища вітчизняна молодь вимагає особливої соціальної підтримки і соціального захисту як така, що знаходиться в

стані формування і затвердження життєвих позицій, складає більше половини працездатного населення держави.

Майбутній розвиток України повною мірою залежить від успіху тих, хто завтра відіграватиме провідну роль у суспільних процесах. Це обумовлює важливість реалізації ефективної молодіжної політики держави, яка максимально відповідатиме потребам молодої людини та водночас держави.

Сучасна ситуація в суспільстві і державі котра вимагає негайних заходів, які спрямовані на формування стратегії політичного, соціально-економічного і культурного розвитку України, що припускає послідовну реалізацію заходів, які мають довгостроковий характер і спрямованих на подальше підвищення рівня життя його населення та вдосконалювання держави. Це вимагає формування базових умов, що дозволять планомірно підготовляти основу для кожного наступного етапу перетворень.

Україна від більшості країн відстає майже за усіма соціально-економічними критеріями.

Єдина альтернатива - проведення конкурентоспроможної, адаптивної до зовнішніх збурень державної політики України. Така політика може бути ефективною лише за активної участі молодого покоління.

Молодь є специфічною соціально-демографічною групою, яка посідає особливе місце в соціальній структурі суспільства та відіграє значну роль у громадсько-політичному житті держави.

Молоді люди - це вихідці з усіх класів і соціальних прошарків, що є в суспільстві. Вони не завжди успадковують соціальне становище своїх батьків, але впливаючись в соціально-класову структуру, стають робітниками, селянами, представниками інтелігенції. Характерно, що незалежно від того, яке місце в соціальній структурі суспільства займе та чи інша особа, на період свого соціального і професійного становища вона буде зберігати специфіку молодіжного росту, самоствердження до того часу, коли завершиться процес входження в доросле життя.

У процесі соціалізації молоді нерідко виникають протиріччя, викликані соціально-економічними та політичними змінами, що відбуваються в суспільстві. На процес соціалізації молоді значно впливає сім'я, школа, виші,

армія, засоби масової інформації, політичні організації тощо. Усі вони, як суспільні інститути, мають безпосереднє відношення до становлення та якості соціалізації молоді людини.

Соціально-психологічні особливості молоді пов'язані насамперед з мотивацією професійного вибору. Проблеми, протиріччя, що потребують свого вирішення на шляху соціалізації молоді, наявні в усіх сферах її життєдіяльності. У нинішніх умовах молоде покоління найбільше стурбоване економічними проблемами. На становищі молоді позначається загальне зниження рівня життя та зuboжіння населення.

Серед соціальних проблем молоді значне місце займає зростання рівня соціальних відхилень (до основних форм девіантної поведінки у сучасному суспільстві відноситься злочинність, токсикоманія, алкоголізм, проституція і суїцид).

Підґрунтям для негативних суспільних явищ є соціально-економічна нестабільність, недоліки в організації навчально-виховного процесу в освітніх закладах, певна дегуманізація освіти, штучне відокремлення її від виховання, зниження виховного потенціалу сім'ї, неякісна організація праці на виробництві. Актуальною проблемою, з якою зіткнулося наше суспільство, стала шлюбно-сімейна проблема (високий рівень розлучень, сімейних конфліктів, низька народжуваність, відсутність можливості поліпшити житлові умови, позашлюбне материнство).

Соціальні зміни в суспільному житті супроводжуються значними змінами у свідомості і поведінці молодих людей, в тому числі з деформаціями в системі цінностей. Молодь перебуває в складній ситуації і потребує ефективного соціального захисту.

Список використаних джерел:

1. Грішнова О. А. Людський розвиток : [навч. посіб.] / О. А. Грішнова. К. : КНЕУ, 2006. 308 с.
2. Бебик В.М., Головатий М.Ф., Ребкало В.А. Політична культура сучасної молоді. К. : А. Л. Д., 2006. С. 41-65.
3. Карнаух А. Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні. Політичний менеджмент. 2005. № 4 (13). С. 63-69.

4. Колесніченко Н. М. Становище молоді як одна з гуманітарних проблем нашого часу. Наукові праці: науково- методичний журнал. Т. 23. Вип. 10. Політичні науки. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2002. С. 88-90.

Гораш І.Р.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Годованюк А.В., викладач кафедри фінансів, економіки і
економічної кібернетики.*

ТЕНДЕНЦІЇ ОСВІТНЬОЇ МІГРАЦІЇ У РИНКОВИХ УМОВАХ

Міграція населення пов'язана з економічною, соціальною, політичною, релігійною, екологічною та іншими сторонами життя суспільства і є одним з найбільш адекватних індикаторів його розвитку. Значна кількість мігрантів, які мають спільні території прибуття та вибуття протягом певного періоду формуються в міграційні потоки, кількість та якість яких в свою чергу визначають міграційний процес. Кількість мігрантів у світі щороку значно зростає: якщо за оцінками фахівців ООН у 1990 році ця цифра складала 155,5 млн. осіб, то у 2018 році кількість мігрантів перевищило 230 млн. осіб. Мігранти становлять 10,8 % населення розвинених країн і лише 1,6 % – бідних [3]. Таким чином, у різні форми міграції залучено близько 3,2 % населення світу.

У структурі міжнародних міграційних потоків все більшого значення набуває міграція з метою навчання. Іноземні студенти складають, в середньому, більше 6% всіх студентів світу, а їх кількість щорічно значно зростає [4].

Проблеми освітньої міграції є предметом наукових досліджень О. Біляковської, В. Іонцева, О. Малиновської, О. Письменної, Ю. Чекушиної та інших вчених.

Проблема освітньої міграції у сучасному світі набуває все більшої актуальності у зв'язку з низкою причин економічного та соціального характеру. Поглиблення інтернаціоналізації господарських зв'язків, розвиток інтеграційних процесів приводять до розширення можливостей навчання та

академічних обмінів за кордоном, збільшення попиту на послуги високоякісної міжнародної освіти. Зростання ролі інтелектуального капіталу в розвитку національних економік актуалізує вивчення причин, наслідків та перспектив міжнародних освітніх міграцій та академічної мобільності, оскільки переважну частину мігрантів становить молодь – найбільш активна частина населення, схильна до саморозвитку та адаптації в мультикультурному середовищі, втрата якої для будь-якої економіки може мати вкрай негативні соціально-економічні наслідки [1, с. 19].

Для встановлення можливих наслідків міжнародної освітньої міграції як у розрізі національної економіки, так і для регіону зокрема визначено такі завдання:

- уточнити сутність поняття «студентська міграція», визначити його місце у категоріальному апараті дослідження міграційних процесів;
- узагальнити вплив студентської міграції на країну, що приймає мігрантів, та країну-донора, спроектувати наслідки на регіональний рівень;
- дослідити фактичні настрої української студентської молоді щодо навчання за кордоном [5].

Освітня міграція є помітним чинником глобального перерозподілу інтелектуальних і трудових ресурсів на користь розвинутих країн, забезпечує вагомі інвестиції в національну економіку країн-реципієнтів, в тому числі в систему освіти, сприяє підвищенню споживання товарів та послуг. Водночас у країнах-донорах вона сприяє постарінню населення та погіршенню якісних характеристик трудових ресурсного потенціалу, спричиняє «відплив мізків», тобто загрожує економічній безпеці держави [2; с. 28].

На сьогодні практично всі розвинуті країни стикаються з проблемами нестачі висококваліфікованих працівників або нестачі їх критичної маси в тих чи інших секторах економіки, а деякі з них переживають складну демографічну ситуацію, що ставить під загрозу закриття освітніх закладів внаслідок прогнозованого зменшення кількості абітурієнтів – майбутніх спеціалістів. Унаслідок цього на глобальних ринках висококваліфікованої праці та освіти розгорнулася справжня конкурентна боротьба за студентів та певні категорії спеціалістів, яка посилюватиметься й надалі.

В умовах глобалізації кращі перспективи розвитку має та країна, яка володіє якіснішим людським капіталом. Створити умови для збереження та розширеного відтворення висококваліфікованої робочої сили, до якої належать й освітні мігранти, – одне з ключових завдань не лише освітньої, а й міграційної політики. Для максимізації позитивного ефекту освітньої міграції потрібно формувати дієвий механізм регулювання, спроможний швидко адаптуватися до потреб розвитку на національному рівні та до змін глобального економічного середовища [2; с. 16].

Освіта за кордоном має свої плюси, але має й недоліки. Однак варто наголосити на тому, що – українці швидше за все їдуть за кордон не так для того, щоб отримати кращу освіту, а закріпитися в іноземній державі. Так, звісно є і такі, хто повертаються і популяризують європейські цінності в Україні, та у кількісному співвідношенні їх менше. Ось чому говорити лише про якісне реформування вищої освіти замало, потрібно говорити про покращення рівня життя в Україні у цілому.

Список використаних джерел:

1. Алексєєва Т. І. Інтелектуальна еміграція з України. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 11. С. 18–21. URL: <http://bses.in.ua/journals/2016/11–2016/5.pdf>.
2. Малиновська О. Міграція в Україні: факти і цифри. 3-тє вид. К., 2018, 31 с. URL: iom.org.ua/sites/default/files/ff_ukr_21_10_press.pdf.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Сайт аналітичного центру CEDOS. URL: <https://cedos.org.ua/>.
5. Сайт Київського міжнародного інституту соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua>.

Горбатюк.О.М.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Комарніцька О.М., викладач кафедри фінансів, економіки і
економічної кібернетики.*

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОГО ПРОЦЕСУ У СУСПІЛЬСТВІ

Економічний прогрес – поступальний розвиток усієї економічної системи, кожного її елемента: продуктивних сил і техніко-економічних відносин (а водночас технологічного способу виробництва), організаційно-економічних відносин, виробничих відносин, або відносин економічної власності та господарського механізму. Прогрес технологічного способу виробництва виражається в переході від способу виробництва, заснованому на ручній праці, до способу виробництва, що базується на машинній праці, а від нього до технологічного способу виробництва, в основі якого лежить автоматизована праця. Рух уперед у межах виробничих відносин знаходить свій концентрований вияв у еволюції форми власності: від індивідуальної до колективної (в різних її видах і ступенях зрілості), від колективної або інтегрованої форми власності. Прогрес організаційно-економічних відносин виражається у вдосконаленні процесу управління господарством, покращенні маркетингових досліджень.

Економічний прогрес – основа суспільного прогресу, елементами якого крім економічного є прогрес правовий, політичний, національний, культурний, духовний. У сучасних умовах якісно новими факторами суспільного, економічного прогресу є дух народу, енергія і активність нації, національна психологія та свідомість людей.

Розрізняють два типи економічного розвитку – екстенсивний та інтенсивний.

За екстенсивного типу економічне зростання досягається внаслідок кількісного приросту всіх елементів продуктивних сил, факторів виробництва за незмінного рівня технічної основи виробництва. Основними факторами екстенсивного способу виробництва є:

1. збільшення обсягу інвестицій за збереження існуючого рівня технологій;
2. збільшення кількості працівників;
3. зростання обсягів оборотних фондів (сировини, матеріалів).

За інтенсивного типу економічного зростання збільшення масштабів випуску продукції досягається внаслідок якісного вдосконалення всієї системи продуктивних сил. Основою інтенсифікації є науково-технічний прогрес. Основними факторами цього типу економічного зростання є:

1. впровадження нової техніки і технологій на основі передових досягнень науково-технічного прогресу, основою яких є процес інвестування виробництва;
2. підвищення загальноосвітнього і професійного рівня працівників;
3. покращення використання основних і оборотних фондів;
4. впровадження нових прогресивних форм організації виробництва і праці;
5. розвиток підприємницьких здібностей;
6. випереджаючий розвиток інформаційної сфери.

Інтенсифікація виробництва виявляється у зростанні суспільної продуктивності праці, у підвищенні якості продукції, ефективності виробництва. Основними формами інтенсивного типу розвитку є:

1. заощаджуюча;
2. працезаощаджуюча, за якої виконання такого ж обсягу робіт здійснюється меншою кількістю працюючих вищої кваліфікації;
3. матеріально- і ресурсозаощаджуюча;
4. всебічна, за якої раціонально поєднують всі форми і найшвидше зростає ефективність суспільного виробництва.

Результат економічного прогресу – реальні досягнення в процесі економічного зростання. Такі зростання є критеріями соціально-економічного прогресу.

Критерії економічного прогресу – ознака, показник, на основі яких обґрунтовується оцінка сутності та якості поступального розвитку економічної системи і передусім головної продуктивної сили – людини.

Оскільки продуктивні сили є змістом суспільного способу виробництва, відносини власності – формою, то розвиток продуктивних сил – найбільш загальний критерій економічного прогресу.

Важливим критерієм розвитку продуктивних сил є співвідношення між масою застосовуваних засобів виробництва і кількістю зайнятих у виробництві робітників, або технічна будова виробництва.

Залежно від структури усієї системи продуктивних сил відбувається конкретизація найвищого, узагальнюючого критерію. Тому розрізняють такі критерії економічного прогресу: рівень розвитку робочої сили, засобів виробництва, науки, форм і методів організації виробництва, використовуваних людьми сил природи, інформації. Рівень розвитку робочої сили визначається її загальноосвітньою та професійною підготовкою, ступенем розвитку розумових здібностей. Рівень розвитку засобів праці характеризується продуктивністю, здатністю замінювати працю людини.

Основний критерій суспільного способу виробництва – розвиток людини, її потреб, інтересів, цілей. Оскільки сутністю людини є вся сукупність суспільних відносин (економічні, юридичні та ін.), то розвиток людини – головний критерій усього суспільного прогресу.

До критеріїв соціально-економічного прогресу, які відображають розвиток виробничих відносин, належать: розширене відтворення відносин власності, ступінь економічної свободи безпосередніх виробників, їх власність на свою робочу силу; самостійність (відносна) підприємств; участь в управлінні тих, хто створює матеріальні й нематеріальні блага; частка безпосередніх виробників у національному доході; розвиток розумових, творчих здібностей людини, її потреб, інтересів.

Розвиток суперечностей – джерело прогресу. Гегель назвав суперечність принципом будь-якого розвитку, саморуху.

Економічна суперечність – суттєве, закономірне відношення і взаємодія між протилежними сторонами економічного явища чи процесу, внаслідок якої суперечність є їх рушійною силою, а в гносеологічному плані – основою пізнання сутності економічних законів та категорій.

Взаємодія протилежних сторін характеризується їх взаємопроникненням, взаємозумовленістю, взаємо запереченням.

Так, на ранніх етапах існування людського суспільства виникла суперечність між виробництвом і споживанням, що є рушійною силою розвитку виробництва незалежно від її суспільної форми в межах певного способу виробництва.

Список використаних джерел:

1. Вожжов А. Про оцінку використання кредитного мультиплікатора для забезпечення економічного росту. Економіка України. 2004. № 7. С. 18-24.
2. Грішнова О. А. Людський розвиток : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2006. 308 с.
3. Гудзинський О. Д. Відносини міри і гармонії в логістичних системах інноваційної моделі розвитку підприємств аграрного сектору економіки України. Інноваційна економіка. 2012. № 9 [35]. С. 196-199.
4. Маршалл А. Принципы экономической науки: в 3 т. / А. Маршалл ; [пер. с англ.]. М. : Прогрес. Универс., 1993. Т.3. 351 с.

Грабовська О., Бондаренко Ю.

учениці групи №131

ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти»

Керівники: Лелявина І.В., Павлішина А.А.

БІЗНЕС-ПРОЕКТ «ПЕРУКАРНЯ «З НУЛЯ»

Навчитися робити сучасні стрижки, зачіски, виконувати перукарські послуги на високому рівні, впроваджувати новітні стилі і технології в практику своєї роботи, відчуваючи себе майстром-професіоналом можна, оволодівши вміннями й навичками професії, яка дарує людям красу й неповторність, приносить радість і задоволення – професії «Перукар (перукар-модельєр)». А от щоб відкрити власну справу, тобто перукарню «З НУЛЯ», потрібно створити бізнес-проект.

Перукарня – це один з найбільш затребуваних та давніх видів комерційної діяльності. В незалежності від країни, розвитку економіки, пріоритетів влади

людина хоче виглядати охайно: підстриженою, поголеною тощо. Основна ж клієнтська база салонів краси складається з жінок, які прагнуть підкреслити свої достоїнства, неповторність та індивідуальність.

Розпочали з моніторингу кількості вже аналогічних пропозицій у м. Кам'янці-Подільському та його передмісті. Дійшли висновку, що наша перукарня буде економ-класу та орієнтована на бюджетний сегмент споживачів. Основною конкурентною перевагою стане оптимальне співвідношення «ціна-якість» для споживачів з невеликим та середнім доходом [4]. Саме ця категорія співвідношення якості та невисокої ціни повинна отримати найбільший розвиток і прихильність споживачів таких послуг. Отже, це означає хороше обладнання, пристойний антураж, невисокі (в порівнянні з елітним салоном) ціни, професійні майстри.

Метою бізнес-проекту є реалізація комерційної діяльності у сфері послуг підприємцями-початківцями «з нуля». Наш бізнес-проект включатиме всі економічні розрахунки, організаційні та рекламні заходи для втілення підприємницької діяльності [2].

Підприємство надаватиме перукарські послуги. Необхідний загальний обсяг інвестицій для реалізації проекту 250000 грн.

Середньорічна сума доходу у процесі ефективної експлуатації об'єкта складатиме 239764 грн. [3].

Важливою галуззю малого бізнесу є сфера послуг, де для підприємництва є величезні можливості [1].

Перукарня «З НУЛЯ» - це бізнес у сфері надання індивідуальних послуг (КВЕД-2005 клас 93.02.0 надання послуг перукарнями та салонами краси).

Головними послугами перукарні будуть: зачіска, стрижка (чоловіча і жіноча) та фарбування волосся.

Планується, що перукарня «З НУЛЯ» буде надавати ряд послуг, асортимент яких з часом буде розширюватися. На першому ж етапі головна увага приділятиметься не специфічності та різноманітності послуг, що надаються, а їх високій якості.

Список використаних джерел:

1. Тарасюк Г.М. Бізнес-план: розробка, обґрунтування та аналіз : навч. посібник. К. :Каравела, 2006. 280 с.
2. Телетов О.С. Бізнес-план: навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДУ, 2005. 104 с.
3. Уткін Е.А. Бізнес-план компанії. М., 2000.
4. Уткін Е.А., Кочеткова О.А. Як розгорнути власну справу. М., 2000.

Гризак А.

учень 331 групи

ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти»

Науковий керівник: Савельєва І.Р.

ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ – МЕТА ПРОГРЕСИВНОГО КУХАРЯ

Енергія... Усе в нашому житті пов'язане з нею. Вона безперервно супроводжує усі процеси живої і неживої природи, усі наймасштабніші і наймізерніші явища, що відбуваються у Всесвіті.

Людству потрібна енергія, причому потреба в ній зростає щороку. Разом з тим, запаси традиційних природних копалин (нафти, вугілля, газу і т.д.) – обмежені. За прогнозами вчених запаси нафти будуть при інтенсивному використанні до 2040 року, газу – до 2060, а кам'яного вугілля – до 2200 року; обмежені також й запаси ядерного палива – урану і торію. Тому питання енергозбереження і енергоефективності актуальні сьогодні, як ніколи раніше.

Енергозбереження – це зменшення споживання палива, теплової і електричної енергії за рахунок їх найбільш повного і раціонального використання в усіх сферах людської діяльності.

Харчування – невід'ємна частина життя людини. Масове харчування на сучасному етапі – це одна із важливих галузей народного господарства України. Воно об'єднує різні підприємства, які відрізняються виконавськими функціями в приготуванні і реалізації страв, обслуговуванні населення – їдальні, ресторани, кафе, закусочні, бари та ін.

Більшість обладнання, яке використовують кухарі, працює за рахунок електричної енергії. Тому, з метою доцільності і ефективності використання енергоносіїв при процесі приготування їжі було проведено дослідження на базі майстерні-лабораторії «Кухня» виробничого навчання нашого навчального закладу.

При приготуванні їжі зазвичай в місцях громадського харчування використовують електроплити, які є найбільш енергоємними споживачами електроенергії.

Технологія приготування їжі вимагає включення конфорки на повну потужність лише тимчасово, до процесу закипання речовини; варіння їжі може відбуватися з меншою потужністю, оскільки при інтенсивному кипінні активно відбувається випаровування, що призводить до витрат приблизно 0,6 кВт*год за кожен літр википаючої води.

Те, що вимагає довготривалого приготування, слід варити на конфорці малого діаметру, скрученої до мінімуму й при закритій кришці. Варка їжі на малих потужностях значно скорочує електровитрати. Більшість електроплит оснащенні 4-ступеневими регуляторами потужності, внаслідок чого при приготуванні їжі електроенергія витрачається нерационально. Застосування 7-ступеневих перемикачів дозволить знизити витрати енергії до 5-12%, а безступеневих – ще до 5-10%.

Принцип безступеневого регулювання потужності полягає у зміні відносної тривалості циклу «ввімкнено на повну потужність - вимкнено». Змінюючи положення ручки перемикача, можна регулювати відносну тривалість періодів «ввімкнен-вимкнено», а отже й середню потужність конфорки. Безступеневі регулятори потужності дозволяють плавно здійснювати регулювання потужності від 4 до 100%.

Більш досконалим методом регулювання потужності є автоматичне управління конфорками в залежності від температури нагрівання дна посудини. Серед відомих конструкцій таких регуляторів найпоширенішими є: з манометричним датчиком температури і з вимірювальним резистором. Регулятори першого типу застосовують для чавунних конфорок, другого – для

трубчастих. Якість роботи датчика температури залежить від щільності контакту його з дном посудини.

Несвоєчасна заміна несправних конфорок призводить до перевитрат електроенергії до 3-5%. Перегорання в конфорці однієї або двох спіралей порушує режим регулювання. При розшаруванні, розтріскуванні чавуну порушується щільний контакт поверхні конфорки з дном посудини.

Слід зазначити, що економлять електроенергію спеціальні прилади для приготування їжі. Ці прилади призначені для приготування окремих видів страв. Страви виходять кращої якості, ніж приготовлені на плитці, а енергії витрачається менше. Маючи набір таких приладів, можна звести користування електроплитою до мінімуму. У набір можуть входити електрожарівня, електрокастрюля, електрогриль, електротостер, електрошашличниця, електрочайник, електрокавоварка тощо.

Використовуючи заощадливі технології та спеціальні прилади при приготуванні їжі, можна зменшити витрати електроенергії до 30%.

Не менш важливим компонентом при приготуванні їжі, а особливо в житті людини й всього живого на нашій планеті, є водний ресурс. Економія води потрібна не лише для зменшення витрат, але й для покращення екологічної ситуації на Землі. На сьогоднішній день третина всіх людей нашої планети зазнають труднощі з отриманням якісної питної води.

Повністю відкритий кран означає витрати води: 150 літрів за 10 хвилин. Миття посуду краще здійснювати у великій посудині з миючим засобом, а ополіскування – під проточною водою (можна також в іншій ємності). Таким чином, замість 10 хвилин кран буде відкритим 3-4 хвилини. Економія близько 100 літрів.

Аналогічний спосіб потрібно використовувати під час миття продуктів: овочів, фруктів. Цей спосіб дозволяє ефективно очищувати плоди від бруду та піску (для наповнення, наприклад, однієї каструлі/миски знадобиться всього 3-5 літрів, при проточному митті плодів – 15-25 літрів води).

Економити водний ресурс до 50% можна з допомогою спеціальної економічної насадки-розпилювача для крану (оскільки буде менший натиск струменя води).

Отже, енергозбереження передбачає не відмову від благ цивілізації чи обмеження власних потреб, а шлях до раціонального використання енергоресурсів, отримання більшого обсягу корисної роботи електроприладів за рахунок тієї ж кількості електроенергії.

Список використаних джерел:

1. Мельникова О.В. Енергозбереження. Посібник з раціонального використання ресурсів та енергії для учнів загальноосвітньої школи. К.: КВЦ, 2004.
2. Півняк Г.Г. Раціональне використання енергії: навч. посібник. Дніпропетровськ, 2002.
3. Конеченков А.С. Енергія навколо нас: Посібник. К., 1999.
4. Саєнко Н.П., Волошенко Н.П. Устаткування підприємств громадського харчування : підручник для учнів проф.-техн. навч. закл. – К. : ТОВ «ЛДЛ», 2005.
5. Комплексное оснащение ресторанов, кафе, баров. Одесса, 2003.
6. Паламарчук І.П., Берник П.С., Стоцько З.А., Яськов В.В. Теплообмінні процеси та обладнання переробного та харчового виробництва : Навчальний посібник. Львів : Бескид Біт, 2006.
7. Рвачов В.В., Гуртовий М.В. Технологічне обладнання харчових виробництв (Механічне обладнання) : навч. посібник. Одеса : Астропринт, 2005.

Гуменюк Д.М.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

Науковий керівник: Гуменюк І. М., викладач кафедри соціальної роботи та психології.

РОЛЬ МОЛОДІ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛЬНОЕКОНОМІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ

Розвиток соціально-економічної ситуації в Україні обумовлює необхідність розробки шляхів стабілізації соціальних процесів, забезпечення

якісної підготовки управлінських рішень, спрямованих на відтворення інтелектуального й трудового потенціалу суспільства. Перспективи збереження та нагромадження такого потенціалу нерозривно пов'язані з процесами соціалізації і соціально-економічної інтеграції молоді.

Саме могутня енергія, творча уява, патріотичні та громадянські ідеали визначають цільовий і функціональний характер місії сучасної молоді як провідника соціальних змін, економічного розвитку й технічного прогресу України.

Майбутній розвиток України повною мірою залежить від успіху тих, хто завтра відіграватиме провідну роль у суспільних процесах. Це обумовлює важливість реалізації ефективної молодіжної політики держави, яка максимально відповідатиме потребам молоді людини та водночас держави. Державна молодіжна політика повинна відображати позицію держави щодо цієї групи населення, її погляд в майбутнє та адекватність політичного курсу, створювати необхідні умови, гарантії для соціального становлення і розвитку молодого покоління.

Саме тоді, коли будуть надаватися достатні гарантії та умови для соціалізації та всебічного розвитку молоді людини, молодь буде здатна і матиме бажання спрямовувати свій потенціал у відповідно до інтересів суспільства всіх сферах своєї життєдіяльності. Відсутність такої політики або її неадекватне втілення, як зазначає М. Головатий, призводять до серйозних кризових явищ у молодіжному середовищі, зокрема й у всьому суспільстві загалом [1, с. 49].

Тому проблематика молодіжної політики з різних аспектів розглядається такими авторами як М. Ф. Головатий, В. М. Бебик, А. Карнаух, Н. М. Єфтені та ін. Разом з тим ряд питань потребують більш детального аналізу, зокрема проблема ролі молоді в соціально-економічних змінах, що є предметом аналізу даної статті.

Сучасна ситуація в суспільстві і державі вимагає ефективних дій, які спрямовані на формування стратегії політичного, соціально-економічного і культурного розвитку України, що передбачає послідовну реалізацію заходів, які мають довгостроковий характер і спрямовані на подальше підвищення рівня

життя його населення та вдосконалювання держави. Це вимагає формування базових умов, що дозволять планомірно підготовляти основу для кожного наступного етапу перетворень.

Молодь є специфічною соціально-демографічною групою, яка посідає особливе місце в соціальній структурі суспільства та відіграє значну роль у громадсько-політичному та економічному житті держави це пов'язано із специфічними характеристиками даної демографічної групи та можливостями змін цієї категорії населення в процесі соціалізації [2, с. 107].

В сучасних умовах все наполегливіше висувається завдання більш ранньої соціалізації молоді, залучення до пізнавальної та трудової діяльності на ранніх етапах життя, продовжується термін її навчання, соціально – політичної адаптації, стабілізації сімейно-побутового статусу тощо. Разом з тим, незважаючи на невизначеність вікових меж молоді, саме в сучасному суспільстві вона виокремлюється у відносно самостійну соціально – демографічну групу. Сприяє цьому, перш за все, ускладнення процесу соціалізації молоді, посилення вимог з боку суспільства, розрив між віковими і соціальними характеристиками, науково-технічний прогрес, який сприяє прискореному розвитку молодих людей, процес акселерації молодого покоління. При цьому головною ознакою молоді як соціально-демографічної групи є процес соціалізації. На думку більшості вчених соціалізація – це сукупність усіх соціальних процесів, завдяки яким індивід засвоює та відтворює певну систему знань, норм, цінностей та моделей ролевої поведінки, які дозволяють йому функціонувати в якості повноправного члена суспільства.

Молоді люди – це вихідці з усіх класів і соціальних прошарків, що є в суспільстві. Вони не завжди успадковують соціальне становище своїх батьків, але вливаючись в соціально-класову структуру, стають робітниками, селянами, представниками інтелігенції тощо. Характерно, що незалежно від того, яке місце в соціальній структурі суспільства займе та чи інша особа, на період свого соціального і професійного становища вона буде зберігати специфіку молодіжного росту, самоствердження до того часу, коли завершиться процес входження в доросле життя.

Саме в молодіжному віці соціалізація здійснюється найбільш активно. Особливо, коли це стосується оцінки старшого покоління, його діяльності, поведінки, участі в суспільно-політичному житті, у зв'язку з чим молодь під впливом змін умов життя вносить новий зміст, своє бачення розвитку подій. У процесі соціалізації молоді нерідко виникають протиріччя, викликані соціально-економічними та політичними змінами, що відбуваються в суспільстві. Особливо гостро протиріччя відчуваються тоді, коли це стосується безпосередньо самої молоді, у першу чергу – протиріччя між об'єктивною необхідністю реформи системи освіти і виховання та можливостями держави забезпечити її ресурсами, коштами; між розбудовою соціальної, правової держави та соціальною і правовою незахищеністю молоді [3, с. 476].

Варто підкреслити, що на процес соціалізації молоді значно впливає сім'я, школа, вищі, армія, засоби масової інформації, політичні організації тощо. Усі вони, як суспільні інститути, мають безпосереднє відношення до становлення та якості соціалізації молодої людини.

Соціально-психологічні особливості молоді пов'язані насамперед з мотивацією професійного вибору. Важливу роль в житті молодої людини відіграє правильно обрана майбутня професія. Саме вона визначає активну позицію в суспільно-політичному житті, високий професіоналізм, матеріальний достаток і сімейний добробут. На жаль, молоді люди рідко задумуються над тим, як розвивати свої духовні і фізичні здібності. Людина, яка досконало знає свої можливості, сильні й уразливі місця своєї особистості, навіть скромну професію зможе підняти на належний рівень тільки тим, що вона там працює. Добросовісне відношення до своїх обов'язків і старанне виконання запропонованої роботи, в кінці кінців, дасть свої результати і забезпечить загальний успіх [4, с. 66]. Проблеми, протиріччя, що потребують свого вирішення на шляху соціалізації молоді, наявні в усіх сферах її життєдіяльності. У нинішніх умовах молоде покоління найбільше стурбоване економічними проблемами.

Серед соціальних проблем молоді значне місце займає зростання рівня соціальних відхилень (до основних форм девіантної поведінки у сучасному суспільстві відноситься злочинність, токсикоманія, алкоголізм, проституція і

суїцид). Дослідження свідчать, що підґрунтям для негативних суспільних явищ є соціально – економічна нестабільність, недоліки в організації навчально-виховного процесу в освітніх закладах, певна дегуманізація освіти, штучне відокремлення її від виховання, зниження виховного потенціалу сім'ї, неякісна організація праці на виробництві, негативний вплив антигромадських елементів, зростаюча активність ділків тіньової економіки, наявність засобів і сфер нетрудового збагачення, бізнес через нелегальні азартні ігри, сутенерство, рекет, відсутність нормальних умов для лікування неповнолітніх наркоманів, алкоголіків. Тобто проблема зниження рівня правопорушень та інших антисоціальних проявів зводиться до зменшення впливу на молодь вказаних та інших негативних явищ суспільного життя.

Актуальною проблемою, з якою зіткнулося наше суспільство, стала шлюбно-сімейна проблема (високий рівень розлучень, сімейних конфліктів, низька народжуваність, відсутність можливості поліпшити житлові умови, позашлюбне материнство).

Соціальні зміни в суспільному житті супроводжуються значними змінами у свідомості і поведінці молодих людей, в тому числі з деформаціями в системі цінностей. Так, молодь не надає належного значення проблемам виховання, зокрема патріотичного. Окремі з них не відчувають гордості за належність до України, українського народу. Вочевидь, даються взнаки порушення спадковості поколінь, прогалини у вихованні дітей та підлітків у сім'ї, школі, низькопробна масова культура Заходу, недостатня робота щодо збереження та відродження народних традицій, надмірна комерціалізація сфери дозвілля, культури [5, с. 89].

Важливу роль у вирішенні молодіжних проблем має відіграти суспільство та держава, які повинні запропонувати таку політику по відношенню до молоді, щоб забезпечити найбільш ефективне виховання, повноцінну освіту, успішну соціалізацію.

Отже, в умовах соціально-економічної кризи молодь стала однією з найбільш вразливих категорій. Проте, враховуючи об'єктивні психологічні особливості, що притаманні молоді, вона має найбільшу соціальну, професійну та життєву перспективу, необхідну в умовах виходу з кризового стану.

Вихід української економіки з кризи закономірно ставить проблему невідкладної перебудови соціальної сфери. Вона повинна стати ефективним сектором економіки й стимулом прискорення економічного прогресу. Ідеться передусім про забезпечення реальних змін у задоволенні власних життєвих потреб населення і про потребу нової соціальної політики, яка би припинила поглиблення майнової диференціації і зосередила увагу не лише на захисті малозабезпечених верств населення, а й на його економічно активній частині.

Молодь перебуває в складній ситуації і потребує ефективного соціального захисту, бо, з одного боку, відбувається стрімкий розвиток інформаційних технологій, а з іншого, – знижується рівень життя, збільшується кількість проблем, що постають перед нею.

Ефективність соціального захисту, як переконує світовий і національний досвід, тісно пов'язана з ефективністю економічного розвитку взагалі. Проте слід пам'ятати, що ефективність соціального захисту молоді ґрунтується на соціальних цінностях і орієнтаціях суспільства, його піклуванні про власне майбутнє [6. с. 106].

Основною формою прояву соціальної активності молоді та найефективнішим механізмом взаємодії молодого покоління з державою є молодіжний рух. В сучасних умовах назріла гостра необхідність посилення уваги до молодіжного руху з боку держави, необхідність розробки науково обґрунтованого плану дій, результати якого стануть відчутні в близькій перспективі. Такий підхід з боку держави дасть можливість сформулювати стратегічну мету українського молодіжного руху, яка спрямована на формування відповідального ставлення молоді до свого майбутнього і майбутнього держави. Це зробить вплив молодіжного руху ефективним на розробку та реалізацію державної політики і змінить сучасну роль молодого покоління – брати участь у вирішенні власних соціально-побутових проблем, на необхідність участі у розв'язанні стратегічних проблем виходу із системної соціально-економічної кризи та забезпечення подальшого розвитку суспільства.

У свою чергу, в якості однієї з найважливіших умов розвитку держави, виступає забезпечення відтворення трудового і інтелектуального потенціалу українського суспільства. Перспективи збереження і накопичення такого

потенціалу нерозривно пов'язані зі здійсненням комплексу заходів з освіти й виховання молоді.

Інтереси молодого покоління повинні бути враховані при визначенні загальнонаціональних пріоритетів. Молодь повинна стати активним учасником вирішення завдань, які стоять перед нашою державою і суспільством. Створювання умов для включення молоді в процеси розвитку України і її самореалізації необхідно проводити на державному рівні [6, с. 193].

Отже, сучасна соціально-економічна ситуація, що склалася в Україні, вимагає розробки забезпечення якісної підготовки державних рішень щодо сім'ї, молодого покоління, гендерної рівності, збереження та зміцнення здоров'я молодого покоління, надання соціальної допомоги сім'ям, які опинилися у складних ситуаціях і шляхів стабілізації соціальних процесів. Такі рішення можливі тільки на підставі міждисциплінарного, комплексного, системного аналізу існуючої ситуації та науково обґрунтованого соціального прогнозу можливих наслідків.

У здійсненні молодіжної політики і подолання демографічної кризи основними напрямками діяльності є:

- забезпечення соціальної і правової захищеності молоді;
- забезпечення збалансованого поєднання суспільних, державних інтересів та прав особистості у формуванні і реалізації національної молодіжної політики;
- пріоритет суспільних ініціатив стосовно аналогічної діяльності державних установ та державних органів при фінансуванні заходів і програм, які стосуються молодого покоління;
- надання молодому громадянину гарантованого державою мінімуму соціальних послуг з навчання, виховання, духовного й фізичного розвитку, охорони здоров'я, професійної підготовки й працевлаштування;
- залучення молодих громадян до особистої участі у формуванні й реалізації програм, які стосуються молоді, суспільства та держави.

Таким чином, суспільство та держава повинні забезпечити випереджальну та інноваційну участь у державотворчих процесах, забезпечити духовні і культурні потреби молоді, рівні можливості для розкриття професійного,

творчого, інтелектуального потенціалу молодого покоління, набуття молоддю соціального досвіду, конкурентоздатність на ринку праці, формування вміння жити в громадянському суспільстві, підтримку сімей, якісну освіту, формування загальнолюдських ціннісних орієнтацій, патріотизму, національної і громадської свідомості серед молоді, яка б могла забезпечити безперервність розвитку української держави, базуючись на державних і національних цінностях

Необхідно розглядати молоде покоління як активну суспільну силу і стратегічний ресурс розвитку нашої країни. В сучасних умовах це вимагає виділення молодіжної політики як одного з основних загальнонаціональних пріоритетів.

Список використаних джерел:

1. Бебик В.М., Головатий М.Ф., Ребало В.А. Політична культура сучасної молоді. Київ : А. Л. Д., 2016. С. 41 – 65.
2. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення / М. Ф. Головатий. Київ : Наукова думка, 2014. 236 с. 235
3. Дмитрієва, М. Особливості ідейно-політичних настанов сучасної молоді. Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні. Київ, 2003. С. 471 – 479.
4. Карнаух А. Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні. Політичний менеджмент. 2005. № 4 (13). С. 63-69.
5. Колесніченко Н. М. Становище молоді як одна з гуманітарних проблем нашого часу. Наукові праці: науково-методичний журнал. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2002. Т. 23. Вип. 10. Політичні науки. С. 88-90.

Гуменюк О.Ю.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Шевчук О.В., кандидат педагогічних наук, викладач
кафедри фінансів, економіки і економічної кібернетики.*

ІНВЕСТИЦІЇ В ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ

В наукових економічних колах широко обговорюються питання, пов'язані зі створенням умов стійкого економічного розвитку й пріоритету людського капіталу в економіці знань. Актуальність цих питань обумовлена підвищеним інтересом до творчих здатностей людини, їх активізації, інтелектуальної діяльності, що відповідає загальній закономірності розвитку сучасної науки. Тому гостро постає питання ефективного інвестування в людський розвиток, формування якісного національного людського капіталу і необхідності розробки спеціальних управлінських інструментів і методів з метою формування дієвих організаційно-економічних механізмів нагромадження й збільшення національного людського капіталу. І саме тому світі людський капітал розглядаються як дуже важливе джерело економічного росту. В той же час в Україні інвестиції бізнесу в людський капітал поки не стали істотним фактором його розвитку. Недостатня увага до соціальних наслідків в Україні спричинило знецінювання та втрату частини людського капіталу країни, а саме моральне зношування економічних, соціально-політичних і технічних знань; перекваліфікація фахівців на прості види праці та неефективне використання трудового потенціалу працівників; зменшення кількості населення країни.

Формування людського капіталу — це процес творення продуктивних здібностей людини за допомогою інвестицій у конкретні процеси її життєдіяльності. При цьому інвестування здійснюється двояко: як вкладення коштів та ресурсів і як витрати часу та сили, тобто як певні види людської діяльності.

Потребують подальшого дослідження питання:

-сутності інвестицій в людський капітал та їх відмінності від інших видів капіталу, методів оцінки віддачі від інвестицій у людський капітал;

- здійснити аналіз особливостей інвестицій у людський капітал;
- визначити їх відмінності від інвестицій у фізичний капітал, розглянути джерела та структура інвестицій у людський капітал в Україні, а також оцінку віддачі від них.

Саме люди з їх освітою, соціокультурним і духовним рівнем розвитку, кваліфікацією, професійним досвідом визначають можливості та межі необхідних змін. Головним змістом людського капіталу є обґрунтування і визнання людини як об'єкта капітальних вкладень, як об'єкта економічної діяльності, оскільки капітальні вкладення в людину настільки ж прибуткові, як і інвестиції в будь-який інший фактор виробництва. До таких інвестицій відносять витрати на одержання освіти, підвищення кваліфікації, збереження та зміцнення здоров'я, народження і виховання дітей, вдосконалення комунікативних здібностей. При цьому слід зазначити, що людина не є пасивним об'єктом, вона сама є активним учасником інвестиційного процесу бо праця самої людини, спрямована на освоєння нових знань та навичок. Тому, говорячи про інвестиції в людський капітал, важливо враховувати зусилля самої людини в процесі навчання і виробництва, які дуже важко оцінити в грошовому вираженні. Більше того, інвестиції в індивідуальний людський капітал і сам процес його відтворення невіддільні від витрат праці, зусиль інших людей, які в процесі спільної діяльності передають знання, навички та досвід. Таким чином, людський капітал є результатом не тільки вкладених у його формування і розвиток інвестицій, але й діяльності самої людини та інших людей.

Інвестиції в людський капітал мають ряд особливостей, що відрізняють їх від інвестицій у фізичний капітал:

- віддача від інвестицій у людський капітал безпосередньо залежить від строку життя його носія (від тривалості працездатного періоду);
- людський капітал не тільки схильний до фізичного та морального зношуванню, але й здатний накопичуватися в процесі свого використання;
- у міру збільшення накопиченого обсягу інвестицій у людський капітал їхня віддача підвищується до певної межі, обмеженої верхньою границею

активної трудової діяльності (активного працездатного віку), а потім поступово знижується;

- характер та види вкладень у людину обумовлені історичними, національними і культурними особливостями та традиціями;

- у порівнянні з інвестиціями в інші форми капіталу інвестиції в людський капітал є найбільш вигідними як з погляду окремої людини, так і з погляду всього суспільства;

- поза залежністю від джерел інвестицій формування та використання людського капіталу, в основному, контролюється самим власником;

- інвестиції у формування та розвиток людського капіталу відрізняє високий ступінь ризику, набагато більше, ніж для фізичного капіталу. Це обумовлено тим, що період після якого починається віддача від інвестицій у людський капітал, може досягати двадцяти і більше років, у той час як для фізичного капіталу цей показник значно менший.

Розглядаючи джерела інвестицій у людський капітал можна побачити що вкладення можуть здійснюватись:

1) державою (урядом)

2) недержавними суспільними фондами й організаціями;

3) міжнародними фондами й організаціями, регіонами, освітніми закладами, підприємствами .

У наш час роль держави у цій галузі дуже велика. Держава застосовує і стимули, і примусові заходи, спрямовані на примноження людського капіталу нації. До примусових належать обов'язкова для всіх формальна шкільна освіта в установленому обсязі, обов'язкові медичні профілактичні заходи (наприклад, щеплення) тощо. Основними є заходи, що стимулюють. Уряд використовує два дійові способи для стимулювання приватних інвестицій у людський капітал, причому цей вплив здійснюється за допомогою економічних ринкових заходів. По-перше, через систему податків і субсидій держава впливає на доходи тих, хто здійснює такі інвестиції. По-друге, уряд може регулювати ціни на інвестиції в людський капітал, регулюючи ціни використовуваних для цього ресурсів. Особливо велика роль держави у двох найважливіших сферах формування людського капіталу — в освіті та охороні здоров'я.

Актуальним у наш час є створення активів людського капіталу через роль окремих підприємств. Часто вони стають найефективнішими виробниками цього капіталу, оскільки здійснюють підготовку персоналу відповідно до поточних і перспективних потреб виробництва, а також мають достовірну інформацію про перспективні напрями капіталовкладень у навчання та професійну підготовку. Саме тому в цивілізованому світі держава економічними методами заохочує підприємства до інвестування в людський капітал.

Інвестуючи у своїх працівників, підприємства активізують їхню трудову віддачу, підвищують продуктивність праці, скорочують витрати робочого часу, зміцнюють свою конкурентоспроможність. Кошти вкладаються в організацію професійної підготовки та підвищення кваліфікації, на профілактичні заходи для зміцнення здоров'я працівників, у цілому — на підвищення якості трудового життя.

Інвестиції в людський капітал можна класифікувати за такими групами витрат:

- первинна освіта (дошкільна, початкова, середня, професійно-технічна, вища);
- охорона здоров'я в широкому розумінні, включно з усіма витратами, які сприяють продовженню тривалості життя, зміцненню імунітету, фізичної та психічної сили, витривалості людей;
- освіта дорослих, що включає навчання та підвищення кваліфікації на виробництві, самовдосконалення, додаткову освіту тощо;
- виховання гуманітарних складових людського капіталу, що включає вміння підтримувати нормальні стосунки, налагоджувати ділові контакти, політичну та соціальну лояльність, відповідальність людини, її корпоративність, моральність, ціннісні орієнтації;
- посилення мотивацій працівників до підвищення якості своєї праці;
- міграція працівників та їхніх сімей з метою поліпшення умов працевлаштування;
- пошук економічно важливої інформації.

Інвестиції в людський капітал в розгорнутому вигляді представлені такими групами витрат:

Дошкільна, початкова та середня освіта формують передусім інтелектуальну складову людського капіталу, поліпшуючи якість, підвищуючи рівень і запас знань людини. Велике значення цих початкових етапів освіти зумовлюється такою характеристикою людського капіталу: він інтенсивніше накопичується в тих людей, які вже мають його більше. Тому на цих етапах створюється не просто початково необхідний для життя у суспільстві запас людського капіталу, а й формується база для подальшого розвитку та збагачення цього капіталу.

Інвестиції у професійно-технічну і вищу освіту сприяють формуванню висококваліфікованих робітників та спеціалістів, високопродуктивна праця яких найбільше впливає на темпи економічного зростання.

Капіталовкладення в зміцнення здоров'я людей мають велике значення з кількох причин: по-перше, стан здоров'я зумовлює можливості і термін ефективного використання надбаного людського капіталу, а також можливості отримання доходів та економічного зростання; по-друге, стан фізичного і психічного здоров'я людей визначає можливості здобуття освіти та професійної підготовки, міграції тощо, тобто визначає ефективність інших видів інвестицій у людський капітал; по-третє, здоров'я людей, як носіїв певної генетичної інформації, зумовлює якість людського капіталу наступного покоління.

Особливо слід виділити групу витрат на освіту дорослих як складову безперервної освіти, основну частку в яких становлять витрати на навчання та підвищення кваліфікації на виробництві. Нині в багатьох розвинутих країнах сукупні витрати всіх підприємств на розвиток персоналу можна порівняти з державними витратами на систему освіти. Найчастіше організація безперервної освіти на підприємствах не виходить за межі внутрішньовиробничого навчання. Та в наш час стає очевидним, що сфера поширення систем внутрішньовиробничого навчання обмежена рамками великих корпоративних структур і завданнями лише суто спеціальної (специфічної) професійної підготовки. Водночас постійно зростають вимоги, що висуваються не лише до вмінь, потрібних для участі у певних виробничо-технологічних процесах, а й до загального рівня компетентності, здатності приймати рішення, бачити перспективу, тобто до знань і вмінь, які забезпечуються загальною

підготовкою. Для досягнення потрібного синтезу цих двох аспектів кваліфікації необхідне навчання працівника як у межах системи освіти, так і безпосередньо на робочому місці.

У витратах на самовдосконалення і додаткову освіту слід особливо виділити використання для цього вільного часу людини, який є одним з найдорожчих людських благ. У будь-якому навчальному проекті значна частина знань здобувається за рахунок самостійного навчання у вільний час. У сучасних умовах, коли саме працівник інтелектуальної сфери діяльності стає уособленням і головним чинником економічного прогресу суспільства, витрати коштів і часу на самостійне навчання необхідно виділити як окремий компонент у структурі інвестицій у людський капітал.

Витрати на виховання сприяють формуванню та розвитку таких гуманітарних складових людського капіталу, як ціннісні орієнтації, вміння підтримувати нормальні стосунки та налагоджувати ділові контакти, політична і соціальна лояльність, відповідальність людини, її корпоративність, моральність тощо, які в сучасному світі дедалі більше набувають продуктивних властивостей.

Поряд із здатністю до роботи структура людського капіталу працівника передбачає і бажання працювати. Тому як компонент інвестицій у людський капітал слід розглядати і витрати, пов'язані з мотивацією працівників до підвищення якості своєї праці. Результати зарубіжних досліджень свідчать про зростання значення внутрішніх стимулів (можливість самореалізації, задоволення від успіхів у роботі тощо) порівняно із зовнішніми стимулами, надто для висококваліфікованого персоналу. У зв'язку з цим велика частина роботи з персоналом на прогресивних підприємствах ґрунтується на непрямому впливі на внутрішні стимули (проекування робочих місць, можливість професійного розвитку, участь в управлінні, соціальний мікроклімат на робочому місці тощо). Витрати на міграцію і пошук економічно значимої інформації сприяють переміщенню робочої сили на підприємства і в регіони, де праця краще оплачується, тобто туди, де людський капітал використовується продуктивніше, а ціна за його послуги вища.

До інвестицій у людський капітал деякі вчені відносять і витрати на фундаментальні наукові розробки. Адже в процесі розвитку науки не лише створюються інтелектуальні новації, на основі яких потім формуються нові технології виробництва і способи споживання, а й відбувається перетворення самих людей як суб'єктів господарювання, бо саме вони внаслідок цього стають носіями нових здібностей і потреб. В інформаційному суспільстві, куди рухаються розвинуті країни і де визначальна роль належатиме сферам, у яких завдяки розвитку науки, освіти, культури накопичуються інформаційні багатства суспільства, що потім акумулюються у сфері технологій, наука перетворюється на своєрідний генератор людського капіталу.

До основних активів людського капіталу належать усі ті елементи, в які зроблено інвестиції. Виділяючи такі активи: знання, отримані шляхом загальної освіти, професійної підготовки, самовдосконалення; здоров'я; мотивація; ділові і суспільні риси; володіння економічно значимою інформацією. У сучасних умовах у групі ділових та суспільних рис потрібно особливо виділити такий актив, як духовна стабільність та інтелектуальна мобільність людини, що становить усвідомлену, морально орієнтовану здатність збирати, аналізувати, використовувати дедалі значніші потоки інформації (інформаційна мобільність).

Висновки:

1. Людський капітал є результатом не тільки вкладених у його формування і розвиток інвестицій, але й діяльності самої людини та інших людей.
2. Інвестиції у людський капітал відрізняє високий рівень віддачі у порівнянні з фізичним капіталом.
3. Інвестиції у формування та розвиток людського капіталу відрізняє високий ступінь ризику та невизначеності, який набагато більше, ніж для фізичного капіталу.
4. Віддача від інвестиції у людський капітал характеризується великими індивідуальними коливаннями і значним часом.
5. Людський капітал не тільки схильний до фізичного та морального зношуванню, але й здатний накопичуватися в процесі свого використання.

6. На державному рівні повинна ставитися задача нагромадження людського капіталу країни шляхом збільшення кількості здорового дієздатного населення та росту рівня освіти і кваліфікації людей. Витрати на освіту та охорону здоров'я слід розглядати не як споживання, а як інвестиції в людський капітал.

7. Незважаючи на те, що економіка України та її регіонів має досить високий рівень накопиченого людського капіталу, ефективність використання його невисока, що проявляється як у неефективній організації праці, так і у невідповідності кваліфікаційного рівня працівників і вимог робочого місця рівню продуктивності та оплати праці.

Список використаних джерел:

1. Международный бухгалтерский учет GAAP и IAS. Справочник бухгалтера от А до Я. М.: Дело и Сервис, 1998. С. 80–81.
2. Экономическая энциклопедия / Гл. ред. Абалкин Л.И. М.: Экономика, 1999. 1055 с.
3. Економічна енциклопедія: В 3 т. / Відп. ред. Мочерний С.В. Тернопіль: "Академія", 2001. Т.1 С. 719.
4. Нуреев Р.М. Курс макроэкономики. Учебник для вуза. М., 2002. С. 318, 537 с.
5. Чухно А. Актуальні проблеми стратегії економічного і соціального розвитку на сучасному етапі. Економіка України. 2004. № 4–5.

Демчакова (Гелета) Ю.О.

магістр ТНЕУ

*Науковий керівник: Гарбарець І.А., завідувач навчально-методичного відділу,
викладач кафедри фінансів, економіки і економічної кібернетики.*

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ В ЕКОНОМІЧНОМУ ТА СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОМУ АСПЕКТІ

Стабільний економічний розвиток країни неможливий без формування соціально благополучного суспільства. Поєднання проблем розвитку ринкових

відносин із посиленням уваги до соціальних питань створює необхідні передумови для економічного оздоровлення, стабільного становища людини впродовж усієї трудової діяльності й після її завершення. Перехід економіки в новий якісний стан – процес складний і суперечливий. Економічна наука повинна допомогти господарській практиці досягти тих цілей, які поставлені реформами.

Творчий потенціал і соціальний ресурс молоді є одними із найважливіших складових модернізації суспільства. В умовах нових світових впливів назріла гостра необхідність посиленої уваги до молоді з боку держави, розробки системного, науково обґрунтованого і довгострокового плану дій, результати якого будуть відчутні у найближчій перспективі. При визначенні загальнонаціональних пріоритетів мають бути враховані інтереси молоді: вона повинна стати активним учасником у вирішенні завдань, що стоять перед державою та суспільством [1, с.63].

У сучасних умовах українська молодь є однією з найбільш уразливих груп суспільства в економічному та соціально-правовому аспекті, чие життя піддається загрозі, а благополуччя не відповідає мінімальним стандартам. Молодь – продукт історії та певної культури і водночас їх рушійна сила і чинник змін, соціальна цінність як частина різних класів, соціальних прошарків та націй. Молодь є суспільно диференційованою соціально-демографічною спільнотою, якій притаманні специфічні фізіологічні, соціально-психологічні, теоретико-пізнавальні, культурно-освітні та інші властивості, що характеризують її біосоціальне дозрівання як здійснення самовиразу її внутрішніх сутнісних сил і соціальних якостей [4, с. 180]. Відповідно молодь є специфічною соціально-демографічною групою, яка посідає особливе місце в соціальній структурі суспільства та відіграє значну роль у громадсько-політичному житті держави [2, с. 107].

Суспільство та держава повинні забезпечити випереджальну та інноваційну участь у державотворчих процесах, забезпечити духовні і культурні потреби молоді, рівні можливості для розкриття професійного, творчого, інтелектуального потенціалу молодого покоління, формування загальнолюдських ціннісних орієнтацій, патріотизму, національної і

громадської свідомості серед молоді, яка б могла забезпечити безперервність розвитку української держави, базуючись на державних і національних цінностях [5, с. 311]. Необхідно розглядати молоде покоління як активну суспільну силу і стратегічний ресурс розвитку нашої країни. В сучасних умовах це вимагає виділення молодіжної політики як одного з основних загальнонаціональних пріоритетів.

Розвиток України як демократичної держави із сучасною соціально спрямованою економікою може стати ефективнішим лише за умови активного залучення молоді, оскільки її творчий потенціал та соціальний ресурс є одним з найважливіших основ модернізації суспільства. Держава і суспільство повинні сприяти участі молоді в державотворчих процесах, забезпечувати рівні можливості для розвитку творчого, інтелектуального потенціалу, соціального досвіду, формувати вміння жити в громадянському суспільстві, підтримувати молоді сім'ї, підвищувати конкурентоспроможність молоді на ринку праці, сприяти одержанню якісної освіти, займатися вихованням національної та громадської свідомості, базуючись на державних і національних цінностях. Такий підхід надасть можливість сформулювати стратегічну ціль розвитку української молоді, спрямовану на формування її відповідального ставлення до власного майбутнього і майбутнього держави. Значення молоді у соціально-економічних та політичних процесах, в першу чергу, у структурі зайнятості населення зростає з кожним роком. Шлях, який обере нове покоління, залежать від сьогоденних умов життєдіяльності, а також можливостей щодо вибудовування майбутнього, які пропонуються молоді на різних етапах становлення [6].

Список використаних джерел:

1. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е. Лібанової, акад. НААН України М. Хвесика. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. 776 с.
2. Декларація «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» від 15 грудня 1992 року № 2859-ХІІ із змінами, внесеними згідно із Законами N 655-ХІV (655-14) від 13.05.99, ВВР, 1999, N 26,

3. Паніна Н. Молодь України: структура цінностей, соціальне самопочуття та морально психологічний стан за умов тотальної аномії. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2001. № 1. С. 41-48.
4. Піча В.М., Семашко О.М., Черниш Н.Й. та ін. Соціологія: Курс лекцій / за ред. В. М. Пічі. К.: Заповіт, 1996. 221 с.
5. Криворучко Ю. Молодь як суспільний чинник формування громадянського суспільства України. Громадянське суспільство як здійснення свободи: центрально-східноєвропейський досвід / За ред. А. Карася. Л., 1999. С. 309-316.

Дідик Н.

учениця групи №131

ДНЗ «Подільський центр

Професійно-технічної освіти»

ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

Одне з головних завдань усіх людей на Землі – максимально зберегти природні ресурси для нащадків.

Згідно статистики, з усієї споживаної в побуті енергії 70% йде на опалення приміщень, 15% енергії витрачається на приготування їжі, 10% енергії споживає побутова техніка і ще 5% енергії витрачається на освітлення. Звичайно, цифри усереднені і багато в чому залежать від площі будинку або квартири, системи опалення, кухонної плити тощо.

Енергоефективність та використання альтернативних джерел енергії – ось дві головні стратегії багатьох країн щодо скорочення газових викидів в атмосферу. За версією ООН, енергоефективність здатна вплинути на цей процес швидше і не вимагає таких витрат, як адаптація «зелених» технологій,

тому і для коригування нинішньої екологічної ситуації вона відіграє велику роль.

Говорячи про енергоефективність, маємо на увазі не лише «енергозбереження», тобто економію енергії у повсякденному житті. Мова йде про раціональне та свідоме використання енергетичних ресурсів, доступних кожному, з метою їх дбайливого збереження для навколишнього середовища.

Україна має всі можливості, щоб уже в середньостроковій перспективі стати енергоефективною і енергонезалежною державою. Найбільший потенціал для підвищення рівня енергоефективності є у житлово-комунальному секторі економіки та будівлях бюджетної сфери. Також, зменшення енергоспоживання у будинках дозволяє значно заощадити кошти населення та бюджету місцевих органів влади. Тому в житлово-комунальних будівлях муніципальної сфери заходи, направлені на енергозбереження, повинні впроваджуватися в першу чергу, хоча також необхідно підвищувати ефективність при виробництві та транспортуванні енергії.

Енергоефективність міського і домашнього господарства потребує суттєвих змін в кращу сторону. Значними є втрати енергії у житлово-комунальному секторі. На опалення приміщень витрачається четверта частина палива, що споживається в країні. Втрати тепла при цьому становлять понад 30%. Українська енергетика більше нагадує радянську ніж енергетику Європейського Союзу. Наша країна досі витрачає біля 17% державного бюджету на утримання непропорційних цін на газ, вугілля, електрику та тепло. Біля 30% бюджету нашої країни йде на оплату енергії тепла та електроенергії. Причому значна частина цієї енергії витрачається нераціонально та неощадливо. Якщо ми будемо використовувати енергію ефективно, то це дозволить значно зменшити рахунки як споживачів, так і держави. Енергоефективність сприятиме й зниженню економічної залежності від іноземних енергоносіїв. Тому зменшення споживання енергії життєво важливе.

Проаналізувавши енергоефективність зарубіжних країн, одразу згадали про так званий ефект «термоса». Якщо узимку в таку посудину залити гарячу воду, то тепло там буде довго зберігатися, а в літку холодної води - то вона не

нагріється. Чи можливо зробити енергоефективним наш навчальний заклад ? Так, можливо.

Такого ефекту можна досягти:

1. утеплити зовнішні стіни;
2. замінити вікна на енергозберігаючі склопакети, які повинні бути трикамерні та заповнені в середині інертним газом і спеціальним напиленням, яке знижує теплообмін;
3. встановити вентиляційні системи оснащені рекуператорами;
4. продумати систему збору дощової води, яка стікає з дахів;
5. оснастити дах системою сніготанення;
6. на даху поставити плоскі сонячні колектори;
7. замінити лампи.

Нам є чого повчитися у тих країнах, які досягли великих успіхів у енергоефективності, навчилися добувати паливо з сміття і навіть створили на цьому бізнес.

Ось приклад того, що використання кожним енергоефективної техніки та систем приладів дозволяє досягати суттєвих результатів з підвищенням ККД (коефіцієнтом корисної дії) використовуваної енергії. А отже жити, зберігаючи навколишнє середовище.

Список використаних джерел:

1. Буркинський Б. Екологічно чисте виробництво. Наукові засади впровадження та розвитку. // Вісн. НАН України, 2006, №5. С.11-17
2. Енергетична ефективність України. Кращі проектні ідеї [електронне видання] : Проект «Професіоналізація та стабілізація енергетичного менеджменту в Україні» / Уклад.: С.П. Денисюк, О.В. Коцар, Ю.В. Чернецька. К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2016. 79 с.
3. Енергозбереження. Посібник для загальноосвітньої школи, Львів: Праховник А.В., Мельникова О.В., Конеченков А.Є., Іншеков Є.М., Дешко В.І. / Політра Друку, 2003. 92 с
4. Концепція екологічної освіти України. Колегія Міністерства освіти і науки України Рішення N 13/6-19 від 20.12.2001.

5. Мельникова О.В., Праховник А.В., ДагАрнеХойстад, Іншеков Є.М., Дешко В.І., Конеченков А.О. Енергозбереження. Посібник з раціонального використання ресурсів та енергії для учнів загальноосвітньої школи. Видання друге виправлене та доповнене, Київ. 2004. 104 с.
6. Основи енергозбереження: Навч. посіб. / А. В. Мартинов, О. Б. Неженцев, М. О. Шевченко; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. Луганськ, 2003. 231 с.: рис., табл. Бібліогр.: с. 226-228. укр.
7. Щербина О.М. Енергія для всіх: технічний довідник з енергоощадності та відновних джерел енергії. Вид. 4-е, допов. і перероб. Ужгород: Вид-во В.Падяка, 2007. 340 с.

Загородня О.А.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Яшина А.В., викладач кафедри фінансів, економіки і
економічної кібернетики.*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В СУЧАСНОМУ ВИМІРІ

Українське державотворення на сучасному етапі характеризується глобальним реформуванням усіх сфер соціального життя. Ринкова економіка і демократична система соціального політичного облаштування висувають нові вимоги до системи освіти. Економічне реформування зумовлює визначення нових стратегічних цілей, зокрема забезпечення рівних можливостей для одержання освіти і подальшої активної участі всіх громадян у житті суспільства [3, с. 23].

На сучасному етапі розвитку українського суспільства загальнодоступність освіти для дітей з особливими освітніми потребами є надзвичайно актуальним питанням [1, с. 150].

Зростання кількості осіб з інвалідністю вимагає пошуку засобів і форм їх інтеграції у різні сфери життя суспільства.

Проблема інтеграції осіб з обмеженими функціональними можливостями в освіті та можливості доступу їх до освіти досліджувалася у працях вітчизняних вчених (О. Безпалько, А. Колупасової, О. Мовчан, О. Полякової О. Столяренко, П. Таланчука, Є. Тарасенка, Н. Шаповала, А. Шевцова та інших) і зарубіжних (Б. Барбера, Г. Беккера, П. Бурдье, Дж. Девіса, К. Дженкса, Х. Кербо, М. Крозьє, Ф. Кросбі, К. Тейлора та ін.) дослідників.

Тривалий час основним інститутом виховання дітей з обмеженими можливостями вважалися спеціальні школи, які мали і мають певні недоліки, головними серед яких є проблеми здобуття освіти в подальшому, працевлаштування та включення в соціум як повноправного впевненого та активного у всіх соціальних сферах члена суспільства.

На усунення цих недоліків спрямована інклюзивна форма освіти, що запроваджена та успішно функціонує в багатьох країнах світу.

Серед країн із найбільш досконалим і розвиненим законодавством у галузі інклюзивної освіти найчастіше називають Канаду, Кіпр, Данію, ПАР, Іспанію, Італію, Бельгію, Швецію, Велику Британію, США. Наприклад, в Італії законодавство підтримує інклюзивну освіту з 1971 року. До того ж акцент зроблено не на навчання, а на соціалізації. В результаті діти з обмеженими можливостями стають повноцінними членами суспільства. У Фламандській частині Бельгії давно діє добре розвинена система спеціальних шкіл, фахівці з яких супроводжують дітей з особливими потребами під час інтеграційних процесів у загальноосвітніх школах.

У нашій країні інтеграційні процеси розпочалися з 90-х років минулого століття. У 2001 році Міністерство освіти і науки України, Інститут спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук України та Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» започаткували науково-педагогічний експеримент «Соціальна адаптація та інтеграція в суспільство дітей з особливостями психофізичного розвитку шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх закладах».

Значний внесок у справу пропаганди інклюзивної освіти зроблено українсько-канадським проектом «Інклюзивна освіта для дітей з особливими

освітніми потребами в Україні», який здійснювався за підтримки Канадської агенції з міжнародного розвитку [3, с. 24].

Проте, незважаючи на ці та інші заходи щодо поживлення роботи із запровадження інклюзивної освіти в 2000-х роках залишалося ще чимало невирішених питань та перешкод для її успішного розвитку.

В 2017 році стартувала нова довгострокова реформа освіти і науки. Робота над реформою тривала два роки, був врахований досвід семи країн світу – Канади, Фінляндії, Польщі, Шотландії, Ірландії, Франції та Сінгапуру. Також уперше реформа підтримана значним фінансуванням, на неї передбачено 1 мільярд 869,8 мільйона гривень [2]. Реформування торкнеться усіх рівнів освітньої системи.

Серед заходів передбачених реформою стосовно освіти для дітей з особливими освітніми потребами можна виділити такі:

- забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти;
- створення інклюзивно-ресурсних центрів;
- забезпечення умов безперешкодного доступу для дітей із особливими освітніми потребами до якісної освіти.

На нашу думку питання системи освіти для дітей з особливими освітніми потребами в новій реформі не дістало належної уваги. Адже, 1 та 3 пункти вказують на очевидне. Визнавши та прийнявши Конвенцію ООН «Про права дитини» та Всесвітню Декларацію про забезпечення виживання, захист і розвиток дітей, Україна погодилась зі змістом вказаної Конвенції та Декларації, а значить взяла на себе зобов'язання забезпечувати права дітей з особливими освітніми потребами на здобуття освіти та створювати умови безперешкодного доступу таких дітей до освіти.

Найголовнішою проблемою на шляху до успішної інклюзивної системи освіти залишається психологічна неготовність українського суспільства до прийняття дитини з обмеженими можливостями. Також відмічається низький рівень поінформованості суспільства про можливості інклюзивної освіти. Спостерігалися непоодинокі випадки, коли дітям з інвалідністю відмовляли у прийнятті до навчального закладу через упереджене ставлення до них

керівників навчальних закладів. З іншого боку, до дітей з особливими освітніми потребами часто виявляють надмірну турботливість, що відповідно до європейських стандартів не є рівністю умов. В основу інклюзивної освіти має бути покладена ідеологія, яка виключає будь-яку дискримінацію дітей, яка забезпечує однакове ставлення до всіх людей, але створює спеціальні умови для дітей з особливими потребами. Суспільство має усвідомлювати, що різноманітність між людьми є природнім явищем, але всі діти народжуються з великими потенціальними можливостями пізнавати світ у всій його красі, жити, розвиватись і творити в ньому. Дитина з особливими потребами – не пасивний член суспільства, а особистість, яка має право на задоволення власних соціальних потреб, на працю, відпочинок, створення сім'ї, доступ до культурних цінностей та інші блага.

Нажаль в Україні реалізація прав дитини з особливими освітніми потребами залишається складним питанням.

Незважаючи на те, що Україна рухається вперед, на шляху до успішного функціонування системи освіти для дітей з особливими освітніми потребами ще чимало перепон. Ситуація залишається складною через безліч проблем, таких як відсутність фінансування, корупція, непослідовність в наданні освітніх та реабілітаційних послуг на всіх рівнях навчально-виховного процесу, невідповідність форм і методів педагогічного впливу на таких дітей

Сьогодні необхідно здійснити рішучі кроки для усунення перешкод в успішному розвитку інклюзивної освіти, яка є вирішенням питання освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами.

Список використаних джерел:

1. Пушкар Т. П. Актуальні питання впровадження інтегрованої та інклюзивної освіти в сучасній Україні. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна". 2012. № 6. С. 150-153.
2. Реформа освіти: що з 1 вересня зміниться для першокласників. 2018. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2018/08/16/infografika/suspilstvo/reforma-osvity-1-veresnya-zminytsya-pershoklasnykiv>.

3. Система надання освіти дітям з особливими потребами в умовах сучасного навчального закладу: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Лисичанськ 14 грудня 2016 р.). Лисичанськ: ВП «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» Лисичанськ: ФОП Пронькіна К.В. 2016. 198 с.

Закревський Р.

учень групи №114

ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти»

Науковий керівник: Нікольчук Д.В.

ЕКОНОМІЯ ВОДИ – КОРИСТЬ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ: МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ВОДОПОСТАЧАННЯ ГУРТОЖИТКУ

За даними Міжнародного комітету зі зміни клімату, в майбутньому очікується зміна розподілу опадів по планеті, так як кліматичні контрасти посиляться, посухи та повені стануть частіше й інтенсивніше.

До середини XXI століття проблема нестачі прісної води може стати однією з найважливіших. На сьогоднішній день від нестачі води страждають близько 700 мільйонів осіб - це жителі 43 країн світу. Вчені підрахували, що до 2025 року ця цифра може зрости до 3 мільярдів і більше. Запаси води продовжують виснажуватися швидкими темпами.

Економія води в побуті - усвідомлена необхідність.

Економія води - це не тільки раціональний підхід до її використання, але і відмінний спосіб скоротити розмір комунальних платежів.

І все ж таки, як економити воду? Які способи економії води найефективніші? Дані питання хвилюють сьогодні багатьох споживачів. На сьогоднішній день одним з найефективніших та дешевих способів економії води є використання аераторів води

Експеримент із модернізації системи водопостачання, який полягав у встановленні на змішувачі умивальників сучасних аераторів Turbo, проводився в гуртожитку ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти». Метою

експерименту було обґрунтування доцільності, оцінка ефективності та окупність встановлення аераторів води.

В результаті проведеного експерименту встановлено, що модернізація системи водопостачання гуртожитку ДНЗ «Подільський центр ПТО» була ефективною та економічно вигідною.

Використання даних приладів допомогли зменшити витрати холодної та гарячої води від 40 до 70 %.

Окупність встановлення аераторів води за виконаними розрахунками становить 0,22 роки або 2,6 місяці.

Список використаних джерел:

1. Кравченко В.С. Водопостачання і каналізація: Підручник. Рівне: Вид-во РДТУ, 2002. 285 с.

Заставний А.В.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Шевчук О.В., кандидат педагогічних наук, викладач
кафедри фінансів, економіки і економічної кібернетики.*

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасний ріст економіки показує напрям руху суспільства та економіки. Проте класична економіка уже не може задовольнити всі потреби суспільства і їй на допомогу приходять інформаційні технології, а економіка, що їх супроводжує отримала назву "цифрова економіка", яка дуже швидко завойовує світовий Інтернет-простір, маючи свої особливості та умови.

Проблеми нових видів економік, серед яких і цифрова економіка, активно дискутуються у науковій літературі як вітчизняній так і зарубіжній. Сучасні соціально-економічні перетворення в житті суспільства не можуть виникати самі собою, вони є наслідком тих змін, що відбуваються в суспільстві, економіці, політиці тощо упродовж багатьох десятиліть, а значить, визначивши періодичність таких змін, можна визначити перспективу розвитку як суспільства в цілому, так і економічного розвитку зокрема.

Згідно теорії "довгих хвиль" М. Д. Кондратьєва, сучасний світ знаходиться в п'ятому технологічному укладі (1980-2040 рр.), ядром технічного прогресу якого є електронна промисловість, обчислювальна, оптико-волоконна техніка, програмне забезпечення, роботобудування та інформаційні послуги. Виходячи з розрахунків деяких вчених (О. Айвазова, А. Кобякова), періодичність циклів, розпочинаючи з тієї точки, на якій зупинився М. Д. Кондратьєв, можна визначити, де знаходиться світ сьогодні. Це період знижувальної хвилі (з 2000-2007 рр. до 2015-2025 рр.) та підвищувальної (з 2015-2025 рр. до 2035-2045 рр.(прогноз)). Отже, за найоптимальнішими прогнозами, сьогоднішній етап – перехідний від знижувального до підвищувального періоду хвилі. В свій час М. Д. Кондратьєв зазначав, що на стадії піднесення хвилі характеризують нестабільність в суспільстві, а саме: політичні проблеми, революції, соціальні збурення тощо, що також підтверджує, що ми живемо саме в цей період хвиль. Виходячи з цього, при побудові механізму і системи регулювання економіки необхідно брати до уваги та враховувати часовий фактор, спостерігати за розвитком кризових явищ, оскільки такі заходи дадуть можливість скоротити витрати на відновлення рівноваги і замінити одну парадигму на іншу – більш ефективну, що сприятиме подоланню кризи [1].

Зрозуміло, що основою вивчення цих закономірностей, процесів та явищ є класична економіка, яка змінюється у своєму розвитку у точній відповідності з етапами та "хвилями", що відбуваються у світі відповідно до технологічних укладів.

Цифрова економіка (англ. *Digitaleconomy*) – економіка, що базується на цифрових комп'ютерних технологіях. Цифрову економіку також іноді називають інтернет-економікою, новою економікою, або веб-економікою. Все частіше "цифрова економіка" переплітається з традиційною економікою, роблячи чітке розмежування складнішим. Під цифровою економікою розуміють виробництво, продажі і постачання продуктів через комп'ютерні мережі.

В кінці 20-го сторіччя в світі стало зрозуміло, що стара економічна модель зі всіма своїми недоліками поступається місцем більш досконалій цифровій економіці. Термін "цифрова економіка" з'явився в 1995 році, завдячуючи Дону (Дональду) Тапскотту (одному з найголовніших світових авторитетів в галузі

бізнес-стратегії), він визначив її таким чином: цифрова економіка – економіка, що заснована на домінуючому застосуванні цифрових технологій; а американський програміст Ніколас Негропonte (засновник медіа-лабораторії Массачусетського технологічного інституту) сформулював її концепцію – у стислому вигляді вона звучить як "перехід від обробки атомів до обробки бітів".

В економічно розвинутих країнах прийнято не змінювати класичне визначення, яке дають вчені. Тому науковці всього світу використовують саме визначення Тапскота при вивченні цих категорій.

З часом (у 2001 р.) Томас Месенбург виділив три основні складові цієї концепції, зокрема: підтримуюча інфраструктура (що включає в себе апаратне та програмне забезпечення, телекомунікації, мережі тощо); електронний бізнес (як ведеться бізнес, будь-які процеси, які організація проводить через комп'ютерні мережі); електронна комерція [2].

За загальноприйнятим визначенням, цифрова економіка – це економіка, що базується на виробництві електронних товарів і сервісів високотехнологічними бізнес-структурами і дистрибуції цієї продукції за допомогою електронної комерції.

Багато дослідників в Україні і світі виділяють різні назви нових видів понять економік: "інформаційне суспільство", "економіка знань", "мережева економіка", називаючи їх синонімами [3], або такими, що один може бути складовою іншого тощо.

Зі зростанням населення і споживання ресурсів в сучасному світі, цифрова економіка не обмежує свій вплив тільки сферою бізнесу і торгівлі. Вона також має не менший вплив на галузь освіти та банківську сферу. Зрозуміло, що це має відношення лише до високорозвинутих країн "золотого мільярда", але все більше зачіпає країни "другого" і "третього" світу.

Виходячи з цього, можна сказати, що цифрові технології, послуги та системи є надзвичайно важливими для соціального розвитку. Вони можуть забезпечити зростання і створення нових робочих місць в усіх галузях економіки, починаючи з найменших традиційних підприємств і закінчуючи новітніми високотехнологічними виробництвами, що з'являються сьогодні.

Наприклад, запровадження цифрових технологій у промисловості та те, яким чином вони змінюють стиль нашого життя; те, як ми працюємо та ведемо бізнес.

Використання новітніх технологій в сфері економіки, яка визначена науковцями як "цифрова економіка", дасть змогу ефективніше використовувати знання класичної економіки для вирішення економічних проблем світу (кризових явищ, інфляції, збиткової економічної політики в деяких галузях), циклічних проблем.

Серед різних категорій, що визначають нову неоекономіку, на нашу думку, найоптимальнішою є дефініція "цифрова економіка", що використовується як в наукових дослідженнях (починаючи з 1995 року), так і на рівні урядових та міждержавних відносин. Дослідження, що проводяться з використанням цифрової економіки, на нашу думку, мають можливість швидко адаптуватися в реальній економіці і дати можливість реальним галузям економіки швидше знайти шляхи виходу з кризового стану, в який вона потрапила в наслідок періоду спадної хвилі світового економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Кон'юнктура товарних ринків / Укл.: В. В. Кузяк, Ю. Я. Добуш, 2013.
URL: nebotan.info/conditions/kondratieff.php
2. Вікіпедія URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A6%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0#cite_note-2.
3. Малик І. П. Тенденції розвитку інформаційної економіки в Україні. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. 2013. Випуск 1 (14). С. 25-34.

Іваськова М.Ю.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Комарніцька О.М., викладач кафедри фінансів, економіки і
економічної кібернетики.*

ВПЛИВ І НАСЛІДКИ НАУКОВОГО ПРОГРЕСУ НА СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА

Сутнісні сили людини, як вирішального фактора соціально-економічного прогресу розвиваються у тісному взаємозв'язку з іншими факторами. Такими, як науково-технічний прогрес (НТП) Науково-технічний прогрес створює можливості для розвитку суспільства, а як використовуються наукові і технологічні досягнення – залежить від конкретної соціально-економічної будови суспільства.

Науково-технічний прогрес є основоположним фактором, який забезпечує економічний розвиток суспільства. Творення нових технічних засобів поряд із підвищенням до них вимог, з одного боку, та новими методами вирішення технічних завдань, з іншого боку, викликають необхідність перегляду методів вивчення та створення технічних систем. Систематизація загальних законів розвитку техніки та розвиток сучасних методів вирішення технічних задач при створенні об'єктів нової техніки дозволяє прискорити терміни впровадження нових технічних рішень у виробництво, зробити процес творення нової техніки більш ефективним та підвищити кваліфікацію майбутнього фахівця з інженерної механіки як новатора, творця та винахідника.

Поступовий розвиток суспільного виробництва, його постійне вдосконалення є фундаментальними закономірностями економічного життя людства. Він ґрунтується на прогресі науки і техніки. Такий процес нерідко називають економічним прогресом. Проте це не зовсім коректна точка зору.

Економічний прогрес - це складне і багатопланове явище, оцінка якого припускає використання різноманітних критеріїв і системи показників, за допомогою яких можна оцінити стан розвитку продуктивних сил і виробничих відносин, а в кінцевому рахунку - суспільного способу виробництва у цілому.

Одним із таких критеріїв економічного прогресу виступає рівень розвитку науки і техніки. Він є концентрованим виразом лише організаційно-економічних відносин, які притаманні всім епохам розвитку людського суспільства.[1]

Також НТП має свої мінуси. Соціальні наслідки науково-технічної революції можна звести до таких основних груп:

- загострення екологічної обстановки, виникнення проблеми виживання людства внаслідок забруднення та отруєння навколишнього середовища;

- зміна змісту і характеру праці (збільшується питома вага творчих, пошукових функцій, що веде до стирання суттєвих відмінностей між людьми розумової і фізичної праці);

- зростання питомої ваги висококваліфікованих робітників та спеціалістів, що зайняті обслуговуванням нової техніки і технології (це вивільняє трудові ресурси);

- підвищення вимог до культурно-технічної та інтелектуальної підготовки кадрів;

- прискорення структурних змін у співвідношенні сфер людської діяльності (перекачування трудових ресурсів із сільського господарства в промисловість, а з неї – в сфери науки, освіти, обслуговування). Це зумовлює концентрації населення в містах, поглиблення міграційних процесів, значне скорочення робочого і збільшення вільного часу (звітси можливість гармонійного розвитку особистості);

- втрата людиною емоційності, інтелектуальне перенавантаження;

- виникнення проблем біологічної і психологічної адаптації людини в звичайних та екстремальних умовах навколишнього середовища (надвисоких і наднизьких тисків, температур, електромагнітних полів, радіоактивності і т.д.) [2].

Ці фактори здебільшого впливають на соціальний розвиток, а економічний можемо розглянути на прикладі:

- Зменшення робочих місць , через не ефективність робочої сили. Це порозводить до того , що більшість спеціалістів їдуть працювати за кордон.

- Також молоді науковці стикаються з такою проблемою, як крадіжка їхніх авторських прав. Тобто науковці не получаючи фінансової підтримки від держави прямують за кордон

Цю ситуацію можна виправити врегулюючи кількість робочих місць і створення державної організації яка буде займатися підтримкою молодих учених і обміном з іншими державами потрібною інформацією. Зараз більшість держав уже на дорозі до майбутнього де технології не будуть заважати нам жити , а ми поки що навчилися лише їх створювати.

Список використаних джерел:

1. Ступницький О.І. Науково-технічний прогрес. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. К.:Знання України, 2004. Т.2 812 с.
2. Наслідки науково-технічної революції URL: <http://edufuture.biz>.

Калинюк В.Б.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

Науковий керівник Свирида О.В., викладач кафедри обліку і оподаткування.

ГРОШОВА СИСТЕМА МАЙБУТНЬОГО: ГОТІВКОВІ ТА БЕЗГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ

Сьогодні ставить майбутнє паперових грошей та банківських карток під велике питання. Світова банківська система заявляє про прагнення наблизитися до cashless економіки (без готівки). Зараз безготівкові платежі поступово витісняють готівку, то наступний крок - гроші в розумінні сучасної людини можуть зовсім зникнути, а всі взаєморозрахунки будуть проходити в мережі.

Тож готівка чи картки? Дедалі частіше українці обирають друге. За останні п'ять років, за даними Національного банку, частка безготівкових розрахунків картками в Україні зросла більше ніж утричі і склала майже 40 відсотків. Лише торік українці здійснили понад три мільярда таких операцій на суму понад 2 трильйони гривень.

Такий тренд експерти пояснюють кількома чинниками. "Безготівкові розрахунки зручні з точки зору швидкості та доступності тих чи інших товарів та послуг». Серед інших причин - відновлення економіки та зменшення обсягу зарплат у готівці та конвертах.

Також серед причин того, що готівка відходить у минули є:

- гроші є розповсюдником інфекцій, бактерій, що може призводити до різних захворювань;
- готівку дорого обслуговувати. Гроші треба інкасувати, постійно замінювати зношені купюри на нові;
- ненадійність, її легше вкрати.
- готівка – це тіньовий бізнес, тіньова економіка, це те, на чому працює корупція, торгівля зброєю, наркоторгівля.

Також поступовій відмові від паперових грошей сприяє розвиток платіжної інфраструктури, що дозволяє проводити більше операцій без готівки.

Однак попри збільшення популярності безготівкових платежів, паперові гроші в Україні досі лишаються поза конкуренцією. Розрахунки за покупки саме готівкою прості і зрозумілі для українців. Понад 60 відсотків операцій із платіжними картками в Україні - це зняття готівки [2].

Крім того, споживачі в Україні бояться стати жертвами аферистів, які можуть викрасти їхні гроші, і тому не поспішають використовувати платіжні картки.

Перехід на безготівкову оплату – мета розвитку багатьох фінансових систем світу. Українці намагаються йти у ногу з часом і все частіше обирають безготівку. В 2017 р. українці здійснили 2,3 млрд безготівкових операцій, кількість платіжних карток досягла 34,9 млн штук, мережа платіжних терміналів включає 251,7 тис одиниць [3].

У світі лідерами за безготівковими операціями є Франція (92 % всіх грошових операцій), Канада (90 %), Швеція (89 %).

У січні 2018 року уряд ухвалив Концепцію розвитку цифрової економіки, тобто такої, що базується на комп'ютерних технологіях та глобальній мережі інтернет. Особливе місце у концепції посідає безготівкова економіка.

Особливий інтерес українці проявляють до безконтактних платіжних технологій. Але станом на липень 2018-го з 60 млн платіжних карток в Україні лише 5 % з функцією безконтактних платежів. У Канаді і Японії четверта частина всіх карток – безконтактні, у Франції – 39 %, а в Китаї взагалі більше половини. І хоча частка безконтактних карт у нас невелика, зате з 271 тис терміналів 71 % пристосовані для безконтактних операцій. За прогнозами, до 2020 р. 15 % всіх платежів у торгових мережах будуть безконтактними і досягнуть позначки в 2 трлн доларів.

Одним із видів безконтактних платежів є мобільні гаманці. За допомогою смартфона можна розрахуватися за будь-який товар чи послугу без банківської карточки. Мобільні технології прискорюють перехід економік на безготівкову.

Новим трендом на ринку безготівкових платежів в світі є біометрична ідентифікація. Зараз впроваджується багато її інструментів: пальці, руки, повіки, очі, вени. Платіж підтверджується або натисканням в смартфоні або за допомогою селф-фото. У будь-якому випадку на стороні банку має бути сховище біометричних даних клієнтів. У момент підтвердження платежу відбувається звірка цих даних зі смартфона з банком біометричних даних.

Однією альтернативою традиційним банківським розрахункам можуть стати криптовалюти. За своєю суттю це цифрова (електронна валюта), яка створюється в інтернеті і не має фізичних носіїв.

Світ визначився з вектором руху — це економіка без готівки. Україна слідує трендам. Уже можна спостерігати певні успіхи, але відставання від розвинених країн істотне [3].

Отже, основні переваги у безготівкових розрахунках:

- Можливість оплати, не виходячи з дому.
- Можливість відновлення втраченої картки (без втрати грошей на рахунку);
- Зменшення частки тіньової економіки.
- Зникає дефіцит державного бюджету.
- Розширення можливостей для інвестицій.
- Зниження витрат на випуск, оновлення, зберігання паперових грошей.

- Позитивні зміни в кримінальній обстановці.

Але українці неохоче переходять на безготівкові платежі. Причинами цього є: відсутність прозорості в системі оподаткування; відсутність інтернету та каналів віддаленого обслуговування; технічні обмеження; низька фінансова грамотність; недостатні технічні знання.

Отже остаточне зміщення переваг до безготівкової системи розрахунків в Україні може настати лише при забезпеченні стабільного економічного зростання, підвищення рівня надійності банківської системи. Необхідно створити такі умови, за яких безготівкові платежі стануть більш привабливими, надійними, простими і зручними, ніж розрахунки готівкою.

Список використаних джерел:

1. Романенко О. Р. Фінанси: підручник для ВНЗ, Київ: Центр учбової літератури, 2016. 310 с.
2. Чорний Р. «Платіжна революція»: чи зникне готівка з обігу. – URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/svoboda-v-detalyah/29355521.html>.
3. Якими будуть гроші майбутнього. URL: <https://phoneinfo8.info/andrij-novak-pane-prem-yer-ministre-kudy-zny-kly-groshi>.

Катеринчук І.М., Євчук Л.М.

ДСПУ Азм-16 (Кам'янець-Подільський)

*Науковий керівник: Гуменюк І.Л., кандидат економічних наук, викладач,
завідувач кафедри фінансів, економіки і економічної кібернетики*

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Ми чітко усвідомлюємо, що майбутнє країни великою мірою залежить від нашої молоді. Хто, як не молодь, зможе допомогти підняти її на новий рівень і дасть новий поштовх у велике майбутнє. Сучасна молодь має великий потенціал, запал та енергію, які саме у молодому віці потрібно спрямовувати у правильне русло-формування особистості, розбудова суспільства. Нинішнє покоління молоді живе і навчається в надзвичайно цікаву історичну епоху науково-технічного прогресу – епоху органічного злиття науки і виробництва, яке перш за все спирається на новітні техніку і технології. Наука

перетворюється в безпосередню продуктивну і соціальну силу суспільства [1, с. 3]. Науково-технічний прогрес безпосередньо пов'язаний з екстремальними фізичними і розумовими навантаженнями на організм, потужними та різноманітними факторами, які можуть бути небезпечними для людини, її здоров'я і навіть життя. Це пов'язано з суттєвими змінами хімічного складу та фізичних параметрів атмосфери, води і ґрунту внаслідок функціонування технологій, які значною мірою використовують хімічні отруйні речовини, та з високими потужностями, швидкостями, темпами і ритмом техніки. Доведено, що різноманітні техногенні чинники здатні деформувати природні генетичні механізми спадковості, що є реальною загрозою мутації майбутніх поколінь.

Відродження України є можливим за умови концентрації уваги та зусиль держави на вирішенні проблем молоді. Подальший розвиток суспільства найбільшою мірою залежить від забезпечення гідних умов життєдіяльності молоді. Для розкриття проблем розвитку молоді ключовим моментом є розуміння того, що створення умов та гарантій для життєвого самовизначення, розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу є головною метою пріоритетного та специфічного напрямку діяльності держави-державної молодіжної політики, реалізація якої забезпечується системою державного управління. Це закріплено на законодавчому рівні [2, с.407]. Державна молодіжна політика сьогодні є широкоживаною як у науковому колі, так і в управлінській діяльності. Державна молодіжна політика- це системна діяльність держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється в законодавчій, виконавчій, судових сферах і ставить за мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України [2, с.407]. Ця політика здійснюється на національному, регіональному, місцевому рівнях. Характерною її ознакою є спрямованість на забезпечення гармонізації суспільних відносин, учасником яких є молодь.

Для розкриття сутності даної політики важливим також є врахування того, що відповідно до комплексного підходу до вирішення проблем молоді, які

виникають у різних сферах життєдіяльності суспільства, державна молодіжна політика передбачає поліфункціональну діяльність суб'єктів цієї політики [3, с.184-185].

Для вирішення всіх цих проблем у рамках реалізації молодіжної політики всіх рівнів, необхідно:

- забезпечити сприяння ініціативі та активності молоді в усіх сферах життєдіяльності суспільства, розширенню можливостей безпосередньої участі молодих людей у формуванні та реалізації державної молодіжної політики;

- організувати доступність молоді в отриманні якісної освіти, підтримку обдарованої молоді, розвиток системи державного стимулювання молоді на здобуття освіти та роботи в Україні;

- впровадити систему національно-патріотичного виховання дітей, підлітків та молоді;

- розвивати і вдосконалювати мережу соціальних служб для молоді, систему надання соціальних послуг і допомоги тим, хто перебуває у важкому матеріальному чи соціальному становищі;

- реформувати і оновити культурно-побутову інфраструктуру для молоді і, особливо, для молодих сімей міста, створити умови для культурного розвитку молоді, організації дозвілля;

- активізувати участь самої молоді у протидії розширенню в молодіжному середовищі різних форм девіантної поведінки, профілактики та попередження правопорушень, злочинності, поширенню ВІЛ/СНІДу, проституції та наркоманії;

- надавати підтримку програмам і проектам молодіжних громадських організацій, що сприяють вирішенню соціальних проблем молоді, розвитку молодіжного руху, інтеграції в міжнародні молодіжні структури.

За теперішніх умов соціально-економічного розвитку України щодо реалізації державної молодіжної політики найбільшої уваги вимагають такі складові, як 1) підтримка економічного розвитку сімей, забезпечення зайнятості, 2) політика забезпечення житлом,

3) сімейна політика.

Україні властива відсутність ефективних механізмів, здатних забезпечити перехід від освіти до зайнятості. Впливовим чинником виступає низька оплата праці за спеціальністю, отриманою у навчальному закладі. Не маючи можливості реалізувати себе на вітчизняному ринку праці, молодь починає шукати такі можливості в інших країнах. Гостра житлова проблема є основною причиною виїзду на постійне місце проживання за кордон. Політика забезпечення житлом є одним з пріоритетів державної молодіжної політики, що на законодавчому рівні постійно оновлюється та потребує реалізації. Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву дає можливості реалізації діючої на сьогодні в Україні «Державної програми забезпечення молоді житлом». Молода сім'я, або особа, яка перебуває у черзі на облік поліпшення житлових умов, може скористатись один раз у житті сплатою держави 30% вартості нормативної площі житла. Оскільки молоді люди віком до 35 років складають основну частину репродуктивного населення, сімейна політика є невід'ємною складовою державної молодіжної політики. Ефективна сімейна політика-довгострокові інвестиції держави у збільшення її демографічних показників.

Одним з важливих недоліків існуючих молодіжних програм є відсутність методики оцінки ефективності цих програм. Вона повинна визначати порядок оцінки фактичної ефективності програми в процесі її реалізації і при її завершенні, відображати реальний стан розвитку молоді та слугувати основою інформаційного моніторингу в регіонах.

Тому доцільним є запропонувати методику оцінки результативності реалізації молодіжних програм з урахуванням обсягу ресурсів, спрямованих на її реалізацію, а також реалізованих ризиків та критеріїв соціально-економічної ефективності, що роблять вплив на розвиток освіти та молодіжної політики.

Соціально-економічну ефективність реалізації молодіжної програми доцільно оцінювати за акумулятивним (наростаючим) підсумком. Під соціально-економічним ефектом від реалізації молодіжної програми розуміється результат суспільно-економічного характеру, отриманий від здійснення всього комплексу заходів, передбачених програмою, який виражається в підвищенні якості життя молоді.

Ефективність повинна визначатись за наступними напрямками:

- оцінка ступеня досягнення цілей і вирішення завдань програми в цілому;
- оцінка ступеня відповідності запланованому рівню витрат бюджету;
- оцінка ефективності використання коштів бюджету;
- оцінка ступеня реалізації заходів (досягнення безпосередніх результатів їх реалізації).

У разі виявлення відхилень фактичних значень показників у звітному році від запланованих на цей рік виконується аналіз і аргументація причин:

- відхилення досягнутих у звітному періоді значень показників від планових, а також змін у цьому зв'язку планових значень показників на майбутній період;

- значного недовиконання одних показників у поєднанні з перевиконанням інших або значного перевиконання по більшості планових показників у звітний період;

- виникнення економії бюджетних асигнувань на реалізацію програми у звітному році;

- перерозподілу бюджетних асигнувань між заходами програми у звітному році.

Впровадження даного методу для оцінки існуючих молодіжних програм та надання публічної інформації з реалізації даних програм надасть змогу підвищити контроль за виконанням, а відповідно і ефективність діючої державної молодіжної політики та покращити життя молоді регіону.

Список використаних джерел:

1. Добров Г.М. Прогнозирование науки и техники. М. : Наука, 1977. 208 с.
2. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні : декларація від 15 грудня 1992р. №2859-ХІІ // Відом.Верховної Ради України. 1993. №16. С. 407-409.
3. Ховрин А.Ю. Социальное партнерство в сфере реализации общественной (негосударственной) молодежной политики. Соц.-гуманитар.знания, 2007. №5. С.179-201.

Лавський А.Й.

студент магістратури ТНЕУ,

Ткачук А.В.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж,*

*Науковий керівник: Кушнір Л.А., кандидат економічних наук, доцент, викладач
кафедри обліку і оподаткування.*

РОЛЬ МОРАТОРІЮ НА ЗЕМЛЮ У РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Мораторій – відстрочення виконання зобов'язань, що встановлюється урядом на певний термін до закінчення яких небудь надзвичайних подій.

Існування мораторію на землю сільськогосподарського призначення обмежує права власників паїв та унеможлиблює кредитування сільгоспвиробників під заставу землі, а відсутність інвестицій впливає на розвиток сільського господарства в цілому.

Відміна мораторію позитивно вплине на економічні показники економіки.

Недоліки запровадження мораторію:

1. Дискримінує близько 7 мільйонів власників земель сільськогосподарського призначення.
2. Позбавляє власників паїв справедливого доходу від надання паїв в оренду. Через мораторій ціна оренди паїв значно занижена; їх власники недоотримують за оренду паю 13-18 тис грн на рік.
3. Обмежує конституційні права особи.
4. Знижує конкурентоспроможність фермерських господарств.
5. Призводить до тіньового використання державних сільськогосподарських земель у великих масштабах.
6. Негативно впливає на стан ґрунтів. Орендарі не зацікавлені в збереженні та покращенні якості земель, що перебувають у їх короткостроковому користуванні або на основі тіньового обробітку.

У випадку скасування мораторію та запровадження ринку сільськогосподарських земель повинно ґрунтуватися на таких принципах:

1. На першому етапі право придбання сільгоспземель повинні мати винятково українські громадяни та українські юридичні особи.

2. Для забезпечення рівного доступу до банківського кредитування для малих та середніх виробників відкриття ринку повинне відбуватися одночасно з наданням часткових гарантій для кредитів під придбання ними землі.

3. Для запобігання надмірної концентрації сільськогосподарських земель у власності окремих осіб упродовж перших років формування ринку повинні бути встановлені обмеження щодо максимальної кількості землі у власності однієї фізичної або юридичної особи з урахуванням можливих зав'язків власності та контролю.

4. Для усунення джерел корупції у сфері розпорядження державними землями та для наповнення державного та місцевих бюджетів продаж державних та комунальних земель повинен відбуватися через прозорі конкурентні процедури, а визначення державних земель, які підлягають продажу, мусить відбуватися прозоро та публічно.

5. Забезпечення інформування та захист прав землевласників та землекористувачів.

6. Для забезпечення розвитку інструментів фінансування ринку землі та зменшення можливого шоку під час відкриття ринку операції купівлі-продажу земель приватної власності повинні бути дозволені не раніше ніж через тринадцять місяців після ухвалення закону про обіг (ринок) земель сільськогосподарського призначення, бажано — наприкінці сільськогосподарського сезону.

7. Для запобігання зловживанням та порушенням прав власників на початковому етапі слід встановити мінімальну ціну продажу, а інформація про фактичні ціни на місцевому рівні повинна перебувати у публічному доступі.

8. Для успішного проведення реформи необхідно приділити особливу увагу земельному законодавству, розробити механізми контролю, встановити додаткові критерії і на законодавчому рівні забезпечити:

- гарантії прав власників і землекористувачів;
- ефективне управління земельними ресурсами та їхній обіг;
- здійснення контролю за використанням земельних ресурсів;

- встановити адекватний розмір плати за землю та збільшити надходження до бюджетів усіх рівнів.

Відкриття ринку землі потребує чіткого розуміння того, яким чином він функціонуватиме.

В нинішніх умовах, мораторій на землю навряд чи можна вважати таким, що захищає власників землі чи фермерів, тому захист їхніх прав має стати першочерговим завданням для осіб, що прийматимуть рішення про відкриття ринку землі в найближчому майбутньому. Ми дотримуємося тієї думки, що ринок землі має бути, але з обмеженнями (продаж землі тільки громадянам України). Ми як нація повинні бути розумними землекористувачами і господарями землі, шанобливо ставлячись до природних щедрот. [1; 2; 3].

Верховна Рада на засіданні, 231 голосом прийняла законопроект про продовження мораторію на продаж сільськогосподарських земель до 1 січня 2020 року.

Документ вступає в силу з дня, наступного за днем його опублікування.

Законодавством України доручається Кабінету Міністрів до 1 березня 2019 року розробити і винести на розгляд парламенту проект закону про обіг земель сільськогосподарського призначення [2; 3].

Таким чином, в Україні необхідно провести повномасштабну інвентаризацію земель і у співпраці з експертами, профільними асоціаціями, фермерами розробити реальний план дій із запуску земельного ринку в нашій країні, а також протягом року завершити створення електронного земельного кадастру і заповнити його на 100% для подальшого проведення земельної реформи.

Список використаних джерел:

1. Земельний кодекс України (Документ 2768-14, чинний, остання редакція від 01.01.2019 URL: <https://zakon.help/law/2768-III/edition01.01.2019/page4>.
2. Мораторій на продаж землі продовжено на рік. URL: <https://ua.korrespondent.net/politics/4045752-moratorii-na-prodazh>.
3. Рада продовжила мораторій на продаж сільгоспземель до 2019 року. УНІАН. URL: <https://economics.unian.ua/agro/2285634-rada-prodovjila-moratoriy-na-prodaj-silgospzemel-do-2019-roku.html>

Люльчак А.А.

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний

соціально-економічний коледж

*Науковий керівник: Гуменюк І.Л., кандидат економічних наук, викладач,
завідувач кафедри фінансів, економіки і економічної кібернетики.*

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ТА УЧНІВСЬКОЮ МОЛОДДЮ

Економічні перетворення, що відбуваються на сучасному етапі становлення української державності, а також процеси демократизації та розбудови громадянського суспільства супроводжуються трансформацією суспільного життя, змінами в соціальній сфері. Нові суспільно-економічні відносини значною мірою впливають на формування соціальної політики, діяльність різних соціальних інститутів. Для успішного соціального розвитку суспільства в умовах сьогодення дуже важливо зосередити увагу на вирішенні проблем забезпечення соціальних гарантій і соціального захисту дітей та учнівської молоді, створенні умов для їх адаптації в соціальному середовищі: сім'ї, шкільному колективі, територіальній громаді. Ці завдання можуть бути успішно вирішені лише за умови створення дієвих та ефективних у своїй діяльності соціальних служб, активної участі в соціально-педагогічній роботі фахівців соціальної сфери та власне користувачів соціальних послуг. Вітчизняна соціально-педагогічна парадигма, враховуючи особливості суспільно-економічного розвитку, має базуватися на інтеграції зусиль, засобів і можливостей різних державних та неурядових організацій на всіх рівнях, і в першу чергу, на рівні територіальної громади, з метою проведення соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю, організації заходів щодо залучення членів громади до вирішення власних проблем, сприяння їхній активній участі у суспільному житті. Таке спрямування соціально-педагогічної роботи повною мірою відповідатиме міжнародним критеріям, зокрема резолюції спеціальної сесії ООН щодо становища дітей (Нью-Йорк, 8-10 травня 2002 р.), що зобов'язує держави – члени ООН створювати громади, сприятливі для життя дітей.

Зараз соціально-педагогічна робота в різних соціальних інститутах, етнічних та територіальних громадах набуває все більшого значення. Соціальна педагогіка, визначаючи своїми базовими поняттями „життєвий світ дитини”, „соціальне середовище”, „життєвий простір особистості”, досліджує педагогічні можливості середовища життєдіяльності дитини та його вплив на її соціальне становлення. Впродовж останніх років пріоритетним об’єктом дослідження стала територіальна громада як соціальне середовище, місце соціального буття дітей і учнівської молоді та фактор їх соціалізації.

Як і в Україні, багато громад в усьому світі занепокоєні загостренням соціальних та економічних проблем, що погіршують соціальне становище дітей та учнівської молоді. Спеціальні урядові програми, націлені на їх вирішення, не дають очікуваних результатів.

В Україні негайного вирішення потребують проблеми соціального сирітства, злочинності неповнолітніх, наркоманії та інших залежностей серед молоді, насильство щодо дітей, погіршення стану їхнього здоров’я та багато інших соціальних проблем. Стає більш чітким розуміння, у тому числі на рівні територіальної громади, що ці проблеми є не ізольованими, а глибоко взаємопов’язаними.

У числі актуальних проблема соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю в територіальній громаді розглядається в Національній програмі виховання дітей та учнівської молоді, де їй присвячено окремий розділ. У ньому зокрема зазначається, що мета виховної роботи в громаді – створення цілісного виховуючого середовища, підвищення його виховного потенціалу, забезпечення різних напрямів виховної роботи шляхом створення спеціальних програм. У Національному плані дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на 2006-2016 роки одним із завдань визначено активізацію громади шляхом залучення її представників до планування змін в інтересах дітей та їх впровадження на місцевому рівні.

Питанням роботи в громаді як складовій діяльності соціального педагога та соціального працівника присвячені окремі праці Т.Алексєєнко, І.Зверєвої, А.Капської, Т.Семигіної, В.Сидорова. Актуальною ця проблематика є і для російських науковців, зокрема О.Воронцової, С.Гіля, Л.Гнусаревої,

Л.Оліфіренко, С.Павлова та інших. Проте найбільш повно проблема соціальної роботи в громаді розкрита у працях зарубіжних авторів Г.Брагера, Д.Боп, М.Боп, М.Майо, М.Пейна, А.Твелвтріза, П.Тейлора та інших. Актуальність соціально-педагогічної роботи в громаді значною мірою обумовлена тим, що в умовах сьогодення спостерігається низка суперечностей між:

- потребою суспільства в ефективно діючій системі соціально-педагогічної підтримки дітей і молоді на місцевому рівні та відсутністю цілісної теорії її організації, відповідного технологічного та нормативно-правового забезпечення;
- декларуванням державою ролі місцевого самоврядування у вирішенні соціальних проблем, у тому числі дітей і молоді, та інертністю місцевої влади в питаннях залучення членів громади до активної участі в процесах визначення та вирішення проблем дітей і молоді місцевої громади;
- різними видами соціально-педагогічної діяльності неурядових організації та нерозробленістю змісту, напрямів і форм їхньої роботи у взаємодії з іншими соціальними інститутами в межах територіальної громади;
- потребою в якісних соціальних послугах закладів соціально-педагогічної інфраструктури територіальної громади та невідповідністю послуг, що надаються в цих закладах, потребам і запитам дітей та учнівської молоді окремої громади;
- необхідністю підготовки соціальних педагогів і соціальних працівників до роботи в територіальній громаді та відсутністю теоретико-методологічного забезпечення;
- обґрунтування й науково-методичного забезпечення такої підготовки.

Список використаних джерел:

1. Безпалько О.В., Савич Ж.В. Спілкуємось та діємо: навч.-метод. посіб. К.: Навч. книга, 2002. 112 с.

2. Зверєва І.Д., Безпалько О.В., Харченко С.Я. та ін. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. / за заг. ред. І.Д.Зверєвої, Г.М. Лактіонової. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
3. Безпалько О.В. Діагностика соціальної роботи як умова успішного її функціонування. Соціальна робота: технологічний аспект. Навч. посіб. / За ред. А.Й. Капської. К.: ДЦССМ, 2004. С. 73-82.

Мізик О., Андронova Д.

учні 220 групи

ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти»

Науковий керівник: Сопільник М.П.

МОЛОДЬ І ПРОГРЕС В СОЦІАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Ще з давніх часів одяг є одним з головних атрибутів людського життя.

Пройшло вже багато тисячоліть з тих пір, як одяг перестав бути тільки захистом нашого тіла від впливу навколишнього середовища.

Одяг - це як обгортка людини, перше враження завжди складається виходячи з того, як виглядає людина, у що вона одягнена і взута, які аксесуари присутні в її образі і т.п. Всім відома істина «Зустрічають по одягу, а проводжають по розуму». Ця приказка була актуальна раніше і буде актуальна завтра. Безумовно, одяг не формує людину, але одяг формує перше враження, саме тому вкрай важливо, щоб це враження було позитивним.

Мистецтво створювати одяг – це не тільки вміння скріпити декілька шматків тканини різними способами, це процес створення настрою, стилю, а деколи і долі...

Ремесло кравця одне з найдавніших ремесел, котрі опанувала людина. Спочатку одяг був дуже простим і шився вручну, з часом крій ускладнювався, та і потреба в різноманітному, красивому вбранні збільшувалась і виробництво його поволі почало набирати масових об'ємів.

Але що не говори, моду не доженеш, і далеко не кожен може впоратися з вибором свого стилю. Величезна кількість людей ламають голову над тим, як

добре виглядати, який одяг купити, щоб і колір підійшов, і фасон, і розмір. Модельєри і кутюр'є усього світу змагаються в мистецтві шиття, стилісти вчать доброго смаку, але одяг все одно залишається головним болем.

Створити одяг це складний і дуже цікавий процес.

Розпочали проект з придбання матеріалів для майбутнього виробу, з найпростіших креслень та уявлення про виріб та розкрою тканини.

При розробленні креслення до теми «Халати», запланували створити колекцію одягу для щоденної роботи у майстерні.

Алгоритм створення колекції:

1. Апробація якості виконаних креслень плечового одягу на фігурі
2. Визначення основних етапів проекту та орієнтир на кінцевий результат
3. Робота в команді, яка зближує, дисциплінує, мотивує.
4. Виконання проекту на тему: «Створення колекції спецодягу для кухарів, офіціантів».

Далі створили одяг за власними ескізами.

Але на колекції халатів ми не зупинилися і почали створювати нову лінію виробів в клітинку, яка ніколи не виходить з моди.

Згодом створено вишукані жіночі сукні «Нарцис», «Тюльпан», «Троянда», які так пасують нашим моделям.

Найглибші соціально-економічні зміни, що відбуваються в країні, призвели до корінних перетворень у всіх сферах діяльності людини, в тому числі і в галузі професійної освіти. У цих умовах особливо важливо готувати молодь до праці в умовах ринкових відносин.

Крім великого фабричного виробництва сьогодні з'явився і активно розвивається новий клас виробників одягу - авторські ательє або творчі майстерні моди. Підготовка фахівців для цих підприємств має істотно відрізнятись від загальноприйнятої системи, коли навчальні заклади випускають вузькоспеціалізовані кадри, орієнтовані на індустріальний потік або на так званий «індпошив».

Список використаних джерел:

1. Безкоровайна Г.П. Конструювання одягу для індивідуального замовника Москва «АСАДЕМА» 2004.

2. Шершнева Л.П. Конструирование женских платьев. Легпромбытиздат 1991.
3. Борецька Є.Я., Радкевич В.О. Моделювання одягу. К. : «Вища школа» 1988.
4. Батраченко Н.В. Технологія виготовлення жіночого одягу». К. : «Вікторія» 2000. 18 с.
5. Борецька Є.Я. «Технологія виготовлення легкого жіночого та дитячого одягу. К. : «Вища школа» 1992. 18 с.

Міськова М.С.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Комарніцька О.М., викладач кафедри фінансів, економіки і
економічної кібернетики.*

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ МОЛОДІ В СУСПІЛЬСТВІ. МОЛОДЬ ЯК ОБ'ЄКТ ТА СУБ'ЄКТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ

У цілому, роль визначається наступними чинниками:

- молодь є великою соціально демографічною групою (в окремих країнах Азії, Африки, Латинської Америки вона складає до половини всього населення), що займає значне місце у виробництві і виступає основним джерелом поповнення трудових ресурсів;
- молодь основний носій інтелектуального і фізичного потенціалу суспільства, вона володіє великими здібностями до праці, технічної та культурно-художньої творчості, продуктивної діяльності в усіх сферах людського буття;
- молодь має велику соціальну та професійну перспективу, вона здатна швидше інших соціальних груп суспільства оволодіти новими знаннями, професіями і спеціальностями.

Ці чинники можна підтвердити статистичними даними, а саме: кожний четвертий житель міста і п'ятий у селі – молодь. У сучасній Україні демографічна ситуація є досить складною, через те, що протягом трьох десятиліть народжуваність знаходилася на рівні, який не забезпечував простого

відтворення населення. Внаслідок цього населення старіє, доля молоді невпинно зменшується, на сьогодні 22,6% від всього населення це молодь. Статистика свідчить, що у містах проживає 71,1% молоді. Очевидно, що молоді в селах зовсім невеликий відсоток.

Такий стан речей має об'єктивне пояснення: лише половина наших сіл забезпечена загальноосвітніми закладами, 38% сіл мають власний дошкільний заклад, тільки 5,4% мають лікарні, 56,3% фельдшерсько-акушерські пункти. Третина сіл не має клубів та бібліотек. Майже 200 тис. сільських будинків і дотепер вкриті соломою та очеретом, толлю. Тому й недивно, що за таких умов у 2,7 тис. сіл не було народжено дітей, а у 1,4 тис. сіл відсутня молодь у віці 16-28 р.

Принциповим питанням при розгляді ролі молоді у суспільстві є питання про молодь як суб'єкта і об'єкта суспільних перетворень. Вступаючи у життя молода людина є об'єктом впливу соціальних умов, сім'ї, інститутів освіти, а пізніше в процесі дорослішання і переходу у більш зрілі фази розвитку починає сама суттєво впливати на суспільство. Тобто, молодь виступає суб'єктом, коли впливає на суспільство, віддаючи свій потенціал, разом з тим вона є об'єктом, оскільки на неї спрямований суспільний вплив з метою її розвитку. Молодь виступає об'єктом і до суспільства і до самої себе. Іншими словами доцільно показати цей взаємозв'язок за допомогою схеми:

Функції молоді

Молодь не замкнута, само-розвиваюча система, а представляє собою відкриту соціальну систему, що включена в різноманітні взаємозв'язки та взаємодії, які існують в суспільстві. Найбільш характерні для неї функції: соціалізаційна, відтворююча, трансляційна, інноваційна.

Соціалізаційна – означає, що молодь в своєму соціальному розвитку проходить включення в суспільство, його соціальну структуру, тобто соціалізується. Також молоді властива і функція відтворююча, тобто постійне відтворення виробництва і споживання матеріальних благ, робочої сили і виробничих відносин.

Молодь здійснює також і трансляційну функцію, тобто засвоєння і передача, поширення знань, досягнень навичок, досвіду старшого покоління.

Одночасно молоді люди перетворюють цей досвід, вносять в нього нові особливості, які не існували раніше, а які виникли у змінених соціально-економічних, політичних, соціокультурних умовах, тобто здійснюють інноваційну функцію.

Основні риси сучасної молоді

Основні риси сучасної молоді. Дослідження науковців, які були узагальнені професором В. Лисовським, дають можливість стверджувати, що молодим людям, які проживають на теренах України властиві наступні риси:

По-перше. По своїм соціально-політичним орієнтаціям сучасні молоді люди можуть бути охарактеризовані як продемократичні, чого не можна сказати про більшість дорослого населення. Так, демократичним партіям та рухам симпатизують 34,4% молодих людей; партіям і рухам ліберально-буржуазної орієнтації – 12,8% молоді; соціал-демократам – 11,6% молоді; націонал-патріотам – 10,4% молоді; жіночим організаціям і рухам – 8,9% молоді; комуністичним партіям і рухам – 3,3%; монархічним – 3,1%; профашистським – 1,7%; радикальним – 1,1%.

По-друге. По відношенню до економіки сучасна молодь – зорієнтована на капіталістичну перспективу розвитку, тобто має про-ринкову спрямованість. Зокрема, спостерігається тенденція особливої активності молоді в розвитку недержавного сектору економіки. У 2000 році серед зайнятих у приватному бізнесі людей дуже велика кількість молоді. Окрім цього, в престижних сферах діяльності з високою оплатою праці й високими кваліфікаційними вимогами молодь має найбільші шанси.

По-третє. Сучасне покоління молоді за своїми поглядами та ідейним переконанням стоїть на позиціях плюралізму, менш конфліктно, терпимо у відношенні до інших точок зору. Зокрема, лише 22% молоді висловили думку проте, що варто заборонити діяльність різних сект і закордонних проповідників. 42% опитаних переконані, що будь-яка конфесія чи секта може здійснювати свою діяльність, якщо вона не суперечить закону.

По-четверте. Сучасна молодь миролюбна не вважає за доцільне силою вирішувати соціальні і політичні проблеми. Наприклад, 79% опитаних молодих людей не приймають варіанту військового перевороту і тільки 11% гіпотетично

підтримали таку ідею. 76% молоді не підтримали б військових дій уряду стосовно придушення можливого міжнаціонального конфлікту, зазначивши, що його слід подолати мирним шляхом. Лише 16% респондентів самі б прийняли в ньому участь.

По-п'яте. Сучасні молоді українці по структурі і складу якостей характеру у сучасній система відносин, яка є капіталістичною і буржуазною по своїй суті знаходяться в більш вигідному становищі аніж представники старшого покоління, характер яких формувався в умовах соціалістичної системи.

По-шосте. Молоді люди все більше усвідомлюють себе громадянами нової України, з досить високими показниками патріотизму, що чітко було видно під час "помаранчевої революції".

Список використаних джерел:

1. Волков Ю. Г., Добренев В. И., Кадария Ф. Д., Савченко И. П., Шаповалов В. А. Социология молодежи: Учебное пособие / под ред. проф Ю. Г. Волкова. – Ростов-н /Д.: Феникс, 2001.
2. Головатый Н. Ф. Социология молодежи: Курс лекций. К., 1999.
3. Головенько В. А. Український молодіжний рух у ХХ столітті. К., 1997.
4. Кравченко А. И. Социология: Учеб. пособие для студ. высш. пед. Учеб. заведений. М. Издательский центр "Академия", 2002.
5. Павловский В. В. Ювентология: проект интегративной науки о молодежи. М.: Академический Проект, 2001.
6. Про становище молоді в Україні. Щорічна доповідь президента України Кабінету Міністрів та Верховній Раді України.
7. Черниш Н. Социология. Курс лекцій. Львів: Кальварія, 2003.

Моргун В.В.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Палилюлько О.М., кандидат історичних наук, викладач
кафедри соціальної роботи та психології.*

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Сучасне соціально-економічне й духовне відродження України неможливе без концентрації уваги та зусиль на вирішенні проблем молоді як майбутнього країни, гаранта суспільно-економічного прогресу. Традиції вивчення молодіжних проблем та молодіжної політики є доволі багатими і ведуть свій відлік ще від робіт Піфагора та Гіппократа, які займалися визначенням вікових меж молоді. Знову-таки, ще у Стародавній Греції було визнано, що держава має брати активну участь у соціалізації молоді, зокрема передачі їй життєвого досвіду та формуванні світогляду.

Молодь - це соціально-демографічна група, що переживає період становлення соціальної зрілості, адаптації до світу дорослих і майбутні зміни. Молодь має рухливі межі свого віку, вони залежать від соціально-економічного розвитку суспільства, рівня культури, умов життя.

Розвиток соціально-економічної ситуації в Україні обумовлює необхідність розробки шляхів стабілізації соціальних процесів, забезпечення якісної підготовки управлінських рішень, спрямованих на відтворення інтелектуального й трудового потенціалу суспільства. Перспективи збереження та нагромадження такого потенціалу нерозривно пов'язані з процесами соціалізації і соціально-економічної інтеграції молоді. Саме могутня енергія, творча уява, патріотичні та громадянські ідеали визначають цільовий і функціональний характер місії сучасної молоді як провідника соціальних змін, економічного розвитку й технічного прогресу України. Майбутній розвиток України повною мірою залежить від успіху тих, хто завтра відіграватиме провідну роль у суспільних процесах. Це обумовлює важливість реалізації ефективної молодіжної політики держави, яка максимально відповідатиме потребам молоді людини та водночас держави. Державна молодіжна політика

повинна відображати позицію держави щодо цієї групи населення, її погляд в майбутнє та адекватність політичного курсу, створювати необхідні умови, гарантії для соціального становлення і розвитку молодого покоління.

Сучасна ситуація в суспільстві і державі вимагає ефективних дій, які спрямовані на формування стратегії політичного, соціально-економічного і культурного розвитку України, що передбачає послідовну реалізацію заходів, які мають довгостроковий характер і спрямовані на подальше підвищення рівня життя його населення та вдосконалювання держави. Це вимагає формування базових умов, що дозволять планомірно підготовляти основу для кожного наступного етапу перетворень. Молодь є специфічною соціально-демографічною групою, яка посідає особливе місце в соціальній структурі суспільства та відіграє значну роль у громадсько-політичному та економічному житті держави це пов'язано із специфічними характеристиками даної демографічної групи та можливостями змін цієї категорії населення в процесі соціалізації. В сучасних умовах все наполегливіше висувається завдання більш ранньої соціалізації молоді, залучення до пізнавальної та трудової діяльності на ранніх етапах життя, продовжується термін її навчання, соціально – політичної адаптації, стабілізації сімейно-побутового статусу тощо. Разом з тим, незважаючи на невизначеність вікових меж молоді, саме в сучасному суспільстві вона виокремлюється у відносно самостійну соціально – демографічну групу. Сприяє цьому, перш за все, ускладнення процесу соціалізації молоді, посилення вимог з боку суспільства, розрив між віковими і соціальними характеристиками, науково-технічний прогрес, який сприяє прискореному розвитку молодих людей, процес акселерації молодого покоління. При цьому головною ознакою молоді як соціально-демографічної групи є процес соціалізації. На думку більшості вчених соціалізація – це сукупність усіх соціальних процесів, завдяки яким індивід засвоює та відтворює певну систему знань, норм, цінностей та моделей ролевої поведінки, які дозволяють йому функціонувати в якості повноправного члена суспільства.

Молоді люди – це вихідці з усіх класів і соціальних прошарків, що є в суспільстві. Вони не завжди успадковують соціальне становище своїх батьків, але впливаючись в соціально-класову структуру, стають робітниками, селянами,

представниками інтелігенції тощо. Характерно, що незалежно від того, яке місце в соціальній структурі суспільства займе та чи інша особа, на період свого соціального і професійного становища вона буде зберігати специфіку молодіжного росту, самоствердження до того часу, коли завершиться процес входження в доросле життя. Саме в молодіжному віці соціалізація здійснюється найбільш активно. У процесі соціалізації молоді нерідко виникають протиріччя, викликані соціально-економічними та політичними змінами, що відбуваються в суспільстві. Особливо гостро протиріччя відчуваються тоді, коли це стосується безпосередньо самої молоді, у першу чергу – протиріччя між об'єктивною необхідністю реформи системи освіти і виховання та можливостями держави забезпечити її ресурсами, коштами; між розбудовою соціальної, правової держави та соціальною і правовою незахищеністю молоді. Соціально-психологічні особливості молоді пов'язані насамперед з мотивацією професійного вибору. Важливу роль в житті молодої людини відіграє правильно обрана майбутня професія. Саме вона визначає активну позицію в суспільно-політичному житті, високий професіоналізм, матеріальний достаток і сімейний добробут. На жаль, молоді люди рідко задумуються над тим, як розвивати свої духовні і фізичні здібності. Людина, яка досконало знає свої можливості, сильні й уразливі місця своєї особистості, навіть скромну професію зможе підняти на належний рівень тільки тим, що вона там працює. Добросовісне відношення до своїх обов'язків і старанне виконання запропонованої роботи, в кінці кінців, дасть свої результати і забезпечить загальний успіх [4, с. 66]. Проблеми, протиріччя, що потребують свого вирішення на шляху соціалізації молоді, наявні в усіх сферах її життєдіяльності. У нинішніх умовах молоде покоління найбільше стурбоване економічними проблемами. Кризовий стан суспільства негативно відбивається на відношенні молоді до трудової діяльності. Дослідження свідчать, що підґрунтям для негативних суспільних явищ є соціально – економічна нестабільність, недоліки в організації навчально-виховного процесу в освітніх закладах, певна дегуманізація освіти, штучне відокремлення її від виховання, зниження виховного потенціалу сім'ї, неякісна організація праці на виробництві, негативний вплив антигромадських елементів, зростаюча

активність ділків тіньової економіки, наявність засобів і сфер нетрудового збагачення, бізнес через нелегальні азартні ігри, сутенерство, рекет, відсутність нормальних умов для лікування неповнолітніх наркоманів, алкоголіків.

Таким чином, суспільство та держава повинні забезпечити випереджальну та інноваційну участь у державотворчих процесах, забезпечити духовні і культурні потреби молоді, рівні можливості для розкриття професійного, творчого, інтелектуального потенціалу молодого покоління, набуття молоддю соціального досвіду, конкурентоздатність на ринку праці, формування вміння жити в громадянському суспільстві, підтримку сімей, якісну освіту, формування загальнолюдських ціннісних орієнтацій, патріотизму, національної і громадської свідомості серед молоді, яка б могла забезпечити безперервність розвитку української держави, базуючись на державних і національних цінностях. Необхідно розглядати молоде покоління як активну суспільну силу і стратегічний ресурс розвитку нашої країни. В сучасних умовах це вимагає виділення молодіжної політики як одного з основних загальнонаціональних пріоритетів.

Список використаних джерел:

1. Бебик В. М. Політична культура сучасної молоді / В. М. Бебик, М. Ф. Головатий, В. А. Ребкало. Київ : А. Л. Д., 2006. С. 41 – 65.
2. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. Київ : Наукова думка, 2003. 236 с.
3. Бебик Я М., Головатий М.Ф., Ребкало В.А. Політична культура сучасної молоді. К.: У НДПМ, 2004.

Мула Т.В.

Магістр ТНЕУ.

*Науковий керівник: Тріпак М.М., кандидат економічних наук, доцент, директор
Подільського спеціального навчально-реабілітаційного
соціально-економічного коледжу.*

МОЛОДЕ ПОКОЛІННЯ, ЯК АКТИВНА СУСПІЛЬНА СИЛА І СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС РОЗВИТКУ НАШОЇ КРАЇНИ

Розвиток соціально-економічної ситуації в Україні обумовлює необхідність розробки шляхів стабілізації соціальних процесів, забезпечення якісної підготовки управлінських рішень, спрямованих на відтворення інтелектуального й трудового потенціалу суспільства.

Майбутній розвиток України повною мірою залежить від успіху тих, хто завтра відіграватиме провідну роль у суспільних процесах. Це обумовлює важливість реалізації ефективної молодіжної політики держави, яка максимально відповідатиме потребам молодого людини та водночас держави.

Саме могутня енергія, творча уява, патріотичні та громадянські ідеали визначають цільовий і функціональний характер місії сучасної молоді як провідника соціальних змін, економічного розвитку й технічного прогресу України.

Державна молодіжна політика повинна відображати позицію держави щодо цієї групи населення, її погляд в майбутнє та адекватність політичного курсу, створювати необхідні умови, гарантії для соціального становлення і розвитку молодого покоління. Саме тоді, коли будуть надаватися достатні гарантії та умови для соціалізації та всебічного розвитку молодого людини, молодь буде здатна і матиме бажання спрямовувати свій потенціал у відповідно до інтересів суспільства всіх сферах своєї життєдіяльності. Відсутність такої політики або її неадекватне втілення, як зазначає М. Головатий, призводять до серйозних кризових явищ у молодіжному середовищі, зокрема й у всьому суспільстві загалом [1].

Молодь є специфічною соціально-демографічною групою, яка посідає особливе місце в соціальній структурі суспільства та відіграє значну роль у

громадсько-політичному та економічному житті держави це пов'язано із специфічними характеристиками даної демографічної групи та можливостями змін цієї категорії населення в процесі соціалізації [2].

В сучасних умовах все наполегливіше висувається завдання більш ранньої соціалізації молоді, залучення до пізнавальної та трудової діяльності на ранніх етапах життя, продовжується термін її навчання, соціально – політичної адаптації, стабілізації сімейно-побутового статусу тощо.

Молоді люди – це вихідці з усіх класів і соціальних прошарків, що є в суспільстві. Вони не завжди успадковують соціальне становище своїх батьків, але вливаючись в соціально-класову структуру, стають робітниками, селянами, представниками інтелігенції тощо. Характерно, що незалежно від того, яке місце в соціальній структурі суспільства займе та чи інша особа, на період свого соціального і професійного становища вона буде зберігати специфіку молодіжного росту, самоствердження до того часу, коли завершиться процес входження в доросле життя.

Саме в молодіжному віці соціалізація здійснюється найбільш активно. Особливо, коли це стосується оцінки старшого покоління, його діяльності, поведінки, участі в суспільно-політичному житті, у зв'язку з чим молодь під впливом змін умов життя вносить новий зміст, своє бачення розвитку подій. У процесі соціалізації молоді нерідко виникають протиріччя, викликані соціально-економічними та політичними змінами, що відбуваються в суспільстві. Особливо гостро протиріччя відчуваються тоді, коли це стосується безпосередньо самої молоді, у першу чергу – протиріччя між об'єктивною необхідністю реформи системи освіти і виховання та можливостями держави забезпечити її ресурсами, коштами; між розбудовою соціальної, правової держави та соціальною і правовою незахищеністю молоді [3].

Варто підкреслити, що на процес соціалізації молоді значно впливає сім'я, школа, виші, армія, засоби масової інформації, політичні організації тощо. Усі вони, як суспільні інститути, мають безпосереднє відношення до становлення та якості соціалізації молодої людини.

Соціально-психологічні особливості молоді пов'язані насамперед з мотивацією професійного вибору. Важливу роль в житті молодої людини

відіграє правильно обрана майбутня професія. Саме вона визначає активну позицію в суспільно-політичному житті, високий професіоналізм, матеріальний достаток і сімейний добробут. На жаль, молоді люди рідко задумуються над тим, як розвивати свої духовні і фізичні здібності. Людина, яка досконало знає свої можливості, сильні й уразливі місця своєї особистості, навіть скромну професію зможе підняти на належний рівень тільки тим, що вона там працює. Добросовісне відношення до своїх обов'язків і старанне виконання запропонованої роботи, в кінці кінців, дасть свої результати і забезпечить загальний успіх [4].

Соціальні зміни в суспільному житті супроводжуються значними змінами у свідомості і поведінці молодих людей, в тому числі з деформаціями в системі цінностей. Так, молодь не надає належного значення проблемам виховання, зокрема патріотичного. Окремі з них не відчують гордості за належність до України, українського народу. Вочевидь, даються взнаки порушення спадковості поколінь, прогалини у вихованні дітей та підлітків у сім'ї, школі, низькопробна масова культура Заходу, недостатня робота щодо збереження та відродження народних традицій, надмірна комерціалізація сфери дозвілля, культури [5].

Важливу роль у вирішенні молодіжних проблем має відіграти суспільство та держава, які повинні запропонувати таку політику по відношенню до молоді, щоб забезпечити найбільш ефективно виховання, повноцінну освіту, успішну соціалізацію. Отже, в умовах соціально-економічної кризи молодь стала однією з найбільш вразливих категорій. Проте, враховуючи об'єктивні психологічні особливості, що притаманні молоді, вона має найбільшу соціальну, професійну та життєву перспективу, необхідну в умовах виходу з кризового стану.

Молодь перебуває в складній ситуації і потребує ефективного соціального захисту, бо, з одного боку, відбувається стрімкий розвиток 233 інформаційних технологій, а з іншого, – знижується рівень життя, збільшується кількість проблем, що постають перед нею.

Ефективність соціального захисту, як переконує світовий і національний досвід, тісно пов'язана з ефективністю економічного розвитку взагалі. Проте слід пам'ятати, що ефективність соціального захисту молоді ґрунтується на

соціальних цінностях і орієнтаціях суспільства, його піклуванні про власне майбутнє [6].

Інтереси молодого покоління повинні бути враховані при визначенні загальнонаціональних пріоритетів. Молодь повинна стати активним учасником вирішення завдань, які стоять перед нашою державою і суспільством. Створювання умов для включення молоді в процеси розвитку України і її самореалізації необхідно проводити на державному рівні [6].

Отже, сучасна соціально-економічна ситуація, що склалася в Україні, вимагає розробки забезпечення якісної підготовки державних рішень щодо сім'ї, молодого покоління, гендерної рівності, збереження та зміцнення здоров'я молодого покоління, надання соціальної допомоги сім'ям, які опинилися у складних ситуаціях і шляхів стабілізації соціальних процесів. Такі рішення можливі тільки на підставі міждисциплінарного, комплексного, системного аналізу існуючої ситуації та науково обґрунтованого соціального прогнозу можливих наслідків.

Таким чином, суспільство та держава повинні забезпечити випереджальну та інноваційну участь у державотворчих процесах, забезпечити духовні і культурні потреби молоді, рівні можливості для розкриття професійного, творчого, інтелектуального потенціалу молодого покоління, набуття молоддю соціального досвіду, конкурентоздатність на ринку праці, формування вміння жити в громадянському суспільстві, підтримку сімей, якісну освіту, формування загальнолюдських ціннісних орієнтацій, патріотизму, національної і громадської свідомості серед молоді, яка б могла забезпечити безперервність розвитку української держави, базуючись на державних і національних цінностях.

Необхідно розглядати молоде покоління, як активну суспільну силу і стратегічний ресурс розвитку нашої країни. В сучасних умовах це вимагає виділення молодіжної політики як одного з основних загальнонаціональних пріоритетів.

Список використаних джерел:

1. Бебик В. М. Політична культура сучасної молоді / В. М. Бебик, М. Ф. Головатий, В. А. Ребкало. К. : А. Л. Д., 2006. С. 41 – 65.

2. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення / М. Ф. Головатий. – К. : Наукова думка, 2003. 236 с. 235
3. Дмитрієва, М. Особливості ідейно-політичних настанов сучасної молоді. Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні. К., 2003. С. 471-479.
4. Карнаух А. Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні. Політичний менеджмент. 2005. № 4 (13). С. 63-69.
5. Колесніченко Н. М. Становище молоді як одна з гуманітарних проблем нашого часу Наукові праці: науково-методичний журнал. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2002. Т. 23. Вип. 10. Політичні науки. С. 88-90.
6. Корогод Л. П. М. Грушевський про місце і роль молоді в національному розвитку України. Вивчення молоді на сучасному етапі: питання методології та методики. Матеріали міжнародної конференції, Київ, 11-13 жовтня 1995. К. : А. Л. Д., 2006. 232 с.

Мурга А.В.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний,
соціально-економічний коледж*

Науковий керівник: Шевчук Н.С., викладач кафедри обліку і оподаткування.

ПОГЛЯДИ МОЛОДІ НА НТР І НТП

Бурхливий розвиток науки і техніки, постійне зростання вимог до людини зробили її життя надто стрімким і плінним, сучасне людство перебуває в стані збурення і потрясінь, переворотів і змін, розхитуються стереотипи, порушуються усталене і звичне, триває пошук нових цінностей і форм, які б стали чіткими орієнтирами і опорою в життєдіяльності людини. Наростаюча тенденція до машинізації і автоматизації, збільшуючи продуктивність праці, робить людину все більш залежною від виробничого процесу. Техніка і технологія, примушуючи людину пристосовуватись, ускладнюючи та інтенсифікуючи виробничий процес, роблять її діяльність "заорганізованою" і "зв'язаною", а саме життя набирає рис "закодованості" зовні, а в самих

технологіях, на думку відомого польського вченого і письменника С. Лема, завжди закладена небезпека "оголення" інстинктів. Технізація і роботизація несе небезпеку людині вже на генетичному рівні, загрожуючи дегуманізацією і деперсоналізацією. Науково-технічний прогрес здійснюється в двох формах: еволюційній та революційній.

Еволюційна форма НТП має місце, коли техніка і технологія, що застосовується у виробництві, удосконалюється на основі вже відомих наукових знань. Прикладом цієї форми НТП є розвиток та вдосконалення енергії пари, електроенергії або атома тощо. Революційна форма НТП означає перехід до техніки і технології, що побудовані на принципово нових наукових ідеях. Прикладом цієї форми є перехід від ручних знарядь праці до машинних, заміна енергії пари на електричну або атомну, застосування лазерної та інших сучасних технологій тощо. Науково-технічна революція (НТР) відбиває докорінну якісну трансформацію суспільного розвитку на засаді новітніх наукових відкриттів (винаходів), що справляють революціонізуючий вплив на зміну знарядь і предметів праці, технології, організації та управління виробництвом, характер трудової діяльності людей. Зміст сучасної НТР найбільш повно розкривається через її особливості, зокрема:

- перетворення науки на безпосередню продуктивну силу (втілення наукових знань у людині, технології і техніці; безпосередній вплив науки на матеріальне виробництво та інші сфери діяльності суспільства);
- новий етап суспільного поділу праці, зв'язаний з перетворенням науки на провідну царину економічної і соціальної діяльності, що набирає масового характеру (наука перебрала на себе найбільш революціонізуючу, активну роль у розвитку суспільства; сама практика потребує випереджаючого розвитку науки, оскільки виробництво все більше стає технологічним утіленням останньої);
- прискорення темпів розвитку сучасної науки і техніки, що підтверджується скороченням проміжку часу від наукового відкриття до його практичного використання;

- інтеграція багатьох галузей науки, самої науки з виробництвом з метою прискорення й підвищення ефективності всіх сучасних напрямків науково-технічного прогресу;

- якісне перетворення всіх елементів процесу виробництва — засобів праці (революція в робочих машинах, поява керуючих машин, перехід до автоматизованого виробництва), предметів праці (створення нових матеріалів з наперед заданими властивостями; використання нових, потенційно невичерпних джерел енергії), самої праці (трансформація її характеру та змісту, збільшення в ній частки творчості)

Винахід та запровадження у виробництво принципово нових науково-технічних розробок призводять до суттєвих змін у трудовому процесі, передбачають розширення продуктивних можливостей людства. Тому в цьому випадку йдеться про науково-технічну революцію. Науково-технічна революція є якісним стрибком у розвитку продуктивних сил суспільства на основі докорінних зрушень у наукових знаннях. Такі перевороти в науці, техніці та виробництві відбуваються регулярно. Останній з них розпочався в середині 50-х років XX ст., коли було створено перший комп'ютер, коли людина почала використовувати енергію атомного ядра та займатися генною інженерією. НТР розвинула всі елементи продуктивних сил. Наприклад зміни у предметах праці знаходять своє вираження у використанні нових синтетичних матеріалів зі спеціальними властивостями (пластмаси, напівпровідники, штучні алмази тощо). Перетворення у засобах праці пов'язані з появою автоматизованої та комп'ютерної техніки, яка суттєво розширює виробничі можливості промислово-виробничого персоналу, значно збільшує продуктивність їхньої праці, підвищує рентабельність виробництва. Науково-технічний прогрес за тисячоліття людської цивілізації пройшов складний і суперечливий шлях розвитку. Це було викликано тим, що саме технічний прогрес, який здійснювався на перших етапах розвитку суспільства, здійснювався відокремлено від наукового прогресу аж до кінця XVIII - початку XIX ст. І лише в період промислової революції почалося швидке зближення наукового і технічного прогресу і виник цілісний науково-технічний прогрес (НТПР) . З цього часу почався процес перетворення науки на безпосередньо продуктивну

силу, який тривав близько півтора століття і завершився в середині 50-х років ХХ ст. Майже всі важливі зміни, що відбувалися в житті людей у ХХ столітті, були так інакше пов'язані з науково-технічною революцією (НТР). Сучасна НТР — це якісний стрибок у розвитку науки і використанні її досягнень, який супроводжувався перетворенням науки в безпосередню продуктивну силу суспільства і своєрідніш переворотом у всій системі продуктивних сил. Проте наслідки сучасної НТР не обмежуються лише сферою виробництва. Швидкий розвиток науки й техніки впливає і на навколишнє середовище, і на засоби транспорту, зв'язку, поширення інформації, на військову справу та міжнародні відносини, нарешті, на саму людину та її духовний світ. І цей вплив, як відомо, далеко не завжди однозначно позитивний.

Так, використання нових джерел енергії не тільки дало людям можливість створювати потужніші машини й агрегати і з їхньою допомогою підкоряти собі інші природні сили і стихії, а й призвело до створення та нагромадження зброї масового знищення, до загрозливих екологічних наслідків, які, у свою чергу, негативно впливають на здоров'я людей.

Постійне удосконалення техніки супроводжується не тільки зростанням продуктивності праці й підвищенням якості продукції, а й зменшенням робочих місць та поширенням безробіття.

Науково-технічна революція, яка нині набирає своїх обертів, означає не тільки бурхливий розвиток суспільного виробництва, соціальних процесів, а й загострила проблему людини, смислу її існування, функціонування в нових історичних умовах, які зафіксувались і закріпилися в поняттях "постіндустріальне суспільство", "посткапіталізм", "технологічна цивілізація", "інформаційна цивілізація", "культура постмодернізму" тощо. Формується нова світова система, нова економіка, політика, мораль, художня культура; нове складне і суперечливе ціле, в якому дедалі складніше зберегтись і розвинутись людині. Однією із небезпек, які несе людині науково-технічний прогрес — її "денатуралізація", відхід від першопочаткової "рідної" природи до створення нею ж за допомогою науки і техніки "штучної природи" — результату перетворювально-практичної діяльності, урбанізація способу її життя і втрата

"укоріненості", "коренів" внаслідок інтернаціоналізації життя і міграційних процесів.

Не менш важливою умовою гуманізації науки й техніки є також подальший розвиток культури, особливо духовної. Переорієнтація світогляду на загальнолюдські інтереси й цінності, прагнення допомогти кожній людській Істоті, виховання моральної відповідальності за свої вчинки та вміння передбачати їх можливі наслідки — ось лише деякі орієнтири, які можуть допомогти людству спрямувати науково-технічний прогрес у потрібному напрямку й використати його на користь самій людині.

Список використаних джерел:

1. Автор системи освіти 7W і Гіпермаркету Знань Володимир Співаков При використанні матеріалів ресурсу посилання на URL: edufuture.biz 2008-2017.
2. Ковальчук В. Сарай М. Історія економічних вчень: навч.- метод. посібник,; М-во освіти України; Тернопільська академія народного господ., Кафедра економіч. теорії. Тернопіль: Астон, 1999. 126 с.
3. Корнійчук Л. Історія економічних учень: навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни. Київський національний економічний ун-т. К. : КНЕУ, 2002. 284 с.

Охотська А.С.

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний

соціально-економічний коледж

Науковий керівник: Годнюк І.В., кандидат економічних наук, доцент, викладач кафедри обліку і оподаткування.

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ

За умов глобалізації світової економіки найважливішим фактором динамічного розвитку вітчизняних підприємств є наявність вискоєфективної інноваційної системи, спроможної забезпечити генерування і комерціалізацію

інноваційних ідей, розвиток інноваційних організацій та формування високої інноваційної культури.

Інноваційна культура є результатом соціально-економічної взаємодії суб'єктів інноваційної діяльності, вона охоплює відносини, які складаються на всьому ланцюжку життєвого циклу зародження, формування і комерціалізації інновацій. Ці відносини опосередковуються відповідною системою цінностей, етичними орієнтаціями і системою відповідальності, тому інноваційній культурі властива якісна визначеність, як особлива ознака системи. Специфіка інноваційної культури проявляється через її двоїстість, оскільки вона є одночасно особливим видом культури і, заодно, елементом, який присутній кожному виду культури.

Культура інновацій породжує формування у суспільстві готовність до нових пропозицій, проектів або ідей, а також сприяє щодо реалізації інноваційної діяльності у вигляді нового чи удосконаленого продукту або технологічного процесу у всіх сферах нашого життя . Підтримання інноваційної культури у всіх сферах діяльності підприємства допоможе створити позитивну атмосферу у колективі та сприятливі умови для подальшого впровадження інноваційної політики [2].

Головними завданнями, які ще раз підтверджують важливу роль Інноваційної культури в інноваційній системі підприємства є:

- прогнозування і управління соціальними та економічними процесами на підприємстві;
- оптимізація кадрового, науково-технічного, виробничого, фінансового, а отже інноваційного потенціалу підприємства;
- виявлення творчих здібностей, талантів, розвиток і реалізація креативного потенціалу працівника;
- застосування демократичного стилю управління;
- стимулювання процесу генерації інноваційних ідей;
- оптимізація інноваційних процесів на підприємстві, створення та реалізація інноваційних проектів;
- формування і впровадження інноваційних стратегій розвитку підприємства;

- співпраця з усіма учасниками інноваційної інфраструктури;
- ліквідація бар'єрів всередині організаційної структури підприємства для вільної комунікації і передачі інформації;
- створення іміджу підприємства;
- проектно-аналітичне обґрунтування і організаційно - управлінське забезпечення інноваційного процесу [1].

Досвід промислово розвинутих країн є взірцем того, як їх підприємства використовують інноваційну культуру, збільшуючи обсяг виробництва, реалізації та прибутку, підвищуючи продуктивність праці, прискорюючи оборотність вкладеного капіталу, освоюючи і поставляючи на ринок якісно нові види продукції з метою підвищення норми прибутку. Сьогодні забезпечення інноваційного розвитку країн Євросоюзу відбувається в межах стратегії розвитку «Європа-2020». Пріоритетами стратегії розвитку «Європа-2020» є:

- інтелектуальне зростання - розвиток економіки, що ґрунтується на знаннях;
- стале зростання - просування вперед до більш ресурсоефективної, екологічно чистої та конкурентоспроможної економіки;
- соціально інтегроване зростання - сприяння економіці з високим рівнем зайнятості, що забезпечує соціальну і територіальну згуртованість [3].

Цікавим є досвід країн ЄС щодо застосування інструментів стимулювання інноваційної діяльності: гарантування державою позик; пільгове кредитування інноваційного підприємництва; податкові пільги; банківське кредитування.

Варто відзначити як позитивний досвід для України регіоналізацію інноваційного розвитку економік ЄС, а саме створення регіональних центрів розвитку науки - технопаркових структур, технополісів.

У 2017 р. в Україні інноваційною діяльністю в промисловості займалися лише 759 підприємств, або 16,2% обстежених промислових. Для порівняння у США, Японії, Німеччині й Франції частка інноваційних підприємств становить 70–80% від їх загальної кількості. Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності залишаються власні кошти підприємств. Частка власних коштів підприємств на реалізацію інноваційних проектів у 2017р.

зменшилась і становила 84,5% загального обсягу витрат порівняно з 2016 – 94,8% [2].

В цілому Україна має дуже широкі можливості для інновацій, і законодавство їх зовсім не обмежує. Закон “Про наукову і науково-технічну діяльність” надав університетам – одним з головних джерел патентів в Україні – право організовувати господарські спітовариства (спін-офи) й отримувати доходи від інтелектуальної власності, яку вони створюють. Практично реалізувати принципи інноваційної культури організації допоможуть кодекси корпоративної поведінки, які підприємства повинні розробляти і узгоджувати із своїми партнерами.

Отже головним пріоритетом економічного розвитку країни є впровадження інноваційної культури, що дозволяє в сфері управління істотно зменшити вплив бюрократії, в економіці держави та управлінні підприємством підвищити ефект від впровадження новітніх технологій і винаходів, стимулювати креативні настрої персоналу та підвищувати ділову активність підприємства загалом.

Список використаних джерел:

1. Ковальчук С. В. Сучасний стан інноваційного розвитку промислових підприємств України. Економіст – науковий та громадсько-політичний журнал, 2012. №10(312). С. 27-32.
2. Кицак Т.Г. Інноваційні напрями розвитку корпоративної культури на вітчизняних підприємствах URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stvttp_2014_1_27
3. Стратегія "Європа-2020". Євробюлетень, 2010. № 4. С. 16.

Ткачук А.В.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж,*

Павліковський В.А.

студент магистратури ТНЕУ,

*Науковий керівник: Кушнір Л.А., кандидат економічних наук, доцент, викладач
кафедри обліку і оподаткування.*

ВПЛИВ КРЕДИТНИХ ТРАНШІВ ВІД МВФ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ КРАЇНИ

Міжнародний валютний фонд (МВФ) – спеціалізована установа ООН, призначене для регулювання валютно-кредитних відносин країн-членів і надання їм фінансової допомоги при валютних ускладненнях, що викликаються дефіцитом платіжного балансу, шляхом надання їм короткострокових і середньострокових кредитів в іноземній валюті.

Одна з найважливіших вимог МВФ – це проведення пенсійної реформи в Україні.

Інша вимога МВФ – закон про обіг сільськогосподарських земель. Верховна Рада неодноразово продовжувала мораторій на продаж землі сільськогосподарського призначення, закриваючи очі на сірі схеми зміни цільового призначення і реалізації сільгоспземель на ринку[6, с. 55].

Однак, під час гострих економічних криз Україні дуже складно отримати гроші у інших країн і організацій і МВФ виступає як "кредитор останньої інстанції".

Під час кризи падають рейтинги держави і дуже високі дефолтні ризики, тому складно позичати гроші під прийнятні відсотки. Тому кредитна ставка МВФ стає найбільш прийнятною на ринку. І транші можна сприймати як елемент серйозної макроекономічної стабілізації в складний час.

Відносини України і Фонду за останні роки сильно змінилися. Так, ще в 2000 році нашої країни не було в топі найбільших позичальників організації — на перших трьох місцях були Мексика, Корея і Росія. Вже в 2011 році, позичивши на той момент 14,2 млрд. доларів, ми опинилися на другому місці.

Більше нас тоді кредитів отримала Румунія (майже 15 млрд доларів), а третє місце дісталось Греції (13,9 млрд доларів).

В історії взаємин з Фондом є два періоди, коли транші взагалі не надходили - з 2002-го по 2007-й, а також з 2011-го по 2013 рік. В перший відрізок стан економіки свідчив про те, що з боргами Україна могла розібратися самостійно. В цей період нам було дуже складно довести необхідність отримання стабілізаційних кредитів.

"Що стосується 2011—2013 років, то в цей період ми не виконували зобов'язання з проведення реформ, і це не влаштовувало Фонд.

Деякі фінансисти зауважують, що в ті роки, коли світова економіка активно розвивалася і ціна на сільськогосподарську та промислову сировину зростала - співпраця України та МВФ згасала. Мова іде про період з 2002 по 2007 рік.

Негативним наслідком використання західних позик, є зростання зовнішнього боргу, що в підсумку може призвести до економічної кризи. Співпрацю з МВФ треба продовжувати, щоб не було необхідності оголошувати дефолт державного бюджету. Накопичення і збільшення держборгу відбувається з вини України, тому що беруть гроші не лише на обслуговування боргу, але і підвищують позику.

Головне завдання МВФ – підтримання глобальної фінансової стабільності, щоб усі країни справно платили за своїми боргами. Фонд намагається впливати на українську політику винятково для забезпечення платоспроможності країни.

Є стандартні процедури: балансування держбюджету, оптимізація витрат, зняття тиску на валютні резерви. Це означає, що країна повинна мати надходження валюти ззовні і водночас не витратити її на штучне утримання курсу національної валюти. Решта – конкретні інструменти і процедури, які визначають у процесі переговорів української влади та фахівців Фонду.

Головною вимогою українського суспільства і частиною зобов'язань уряду України в межах програми співпраці з Фондом є боротьба з корупцією, і настійно закликала владу "швидко просуватися до ухвалення закону про незалежний антикорупційний суд відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії Ради Європи.

Підсумовуючи аналіз та висновки науковців, фінансистів, економістів з впливу наслідків і розвитку подій з використання коштів МВФ, майбутнє розподілили на 3 сценарії, серед яких:

1. (Стримано Оптимістичний) Реакція економіки на реформи буде помірною. Зростання ВВП становитиме 3% у 2019 році, 3,8% — у 2020 році, 4,1% — у 2021 році. Обсяг експорту протягом трьох наступних років зростатиме в середньому на 8,7% щорічно.
2. Відповідно до оптимістичного сценарію, у 2019 році ріст ВВП становитиме 4,1%, у 2020 році — 5%, у 2021 році — 5,4%. Ще одна особливість цього сценарію — поетапне запровадження ринку землі протягом перехідного періоду до 2020 року.
3. (Песимістичний) Зростання ВВП у 2019 році становитиме 1,1%, у 2020 році — 1,6%, у 2021 році — 2,1%. Тобто ВВП у 2021 році становитиме лише 95,7% показника докризового 2013 року. Ціни зростатимуть швидше — наприкінці 2021 року інфляція сягне 6,7%[1;2;3;4;5]. Розділяючи думки провідних науковців та фінансових аналітиків, основні заходи з економічної доцільності та безпеки використання зазначених траншів вбачаємо у таких заходах:
  1. Невідкладні заходи з коригування економічної політики: стабілізація гривні; дисципліна державних фінансів; відновлення банківської системи; реформування енергетичного сектора.
  2. Структурні заходи коригування: антикорупційна та судова реформи; дерегуляція та податкова реформа; реформування державних компаній. Це звучить добре. Але невідкладні заходи з коригування економічної політики будуть болісними для громадськості.

Отже, кредитування МВФ не є розв'язанням економічних проблем, які стоять перед Україною. Однак відмова від траншів призведе до того, що країна не зможе розрахуватися з іншими боргами, які потрібно повернути цього року, що в результаті здійснить тиск на гривню і може спричинити девальвацію та низку інших негативних наслідків. На жаль, ці заходи потрібні Україні, щоб запобігти ще глибшій економічній кризі. Україна могла б обійтися без траншів. За обумовленими умовами надання коштів, ми можемо використовувати гроші

виключно на поповнення золотовалютного резерву та виплату боргів того ж МВФ. Для цього, необхідно налагодити просування українського експорту на іноземні ринки, а також реформувати вітчизняну фінансову систему.

Список використаних джерел:

1. Примаченко І.В. Ефективність співробітництва МВФ і України . Актуальні проблеми міжнародних відносин : [зб. наук. праць]. К.: Київський університет, 2002. Вип. 36. Ч. 2. С. 195-202.
2. Антоненко І. Співробітництво України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями URL: http://www.nbu.gov.ua//2009_13/.
3. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду URL: <http://www.imf.org>.
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.
5. Інформаційна довідка щодо історії співпраці з Міжнародним валютним фондом. Від 23.05.2011. URL: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/pub>.
6. Рудь І. Кредитування МВФ як чинник економічної стабільності України. Україна: події, факти, коментарі. 2016. № 18. С. 55–58. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/ukraine/2016/ukr18.pdf>.

Пазіна О.В.

Магістр THEU.

Науковий керівник: Тріпак М.М., кандидат економічних наук, доцент, директор

Подільського спеціального навчально-реабілітаційного

соціально-економічного коледжу.

МОЛОДЬ ЯК СУБ'ЄКТ ДЕРЖАВОТВОРЧИХ ПРОЦЕСІВ

Молоді люди в усіх країнах є одним з основних людино-ресурсів для сталого розвитку, соціальних перетворень, економічного зростання й впровадження технологічних інновацій. Їх творча уява, ідеали, могутня енергія, креативність створюють потенціал для подальшого розвитку суспільства в якому вони живуть. Таким чином, існує особлива необхідність щодо забезпечення нових стимулів при розробці й реалізації державної молодіжної політики та відповідних цільових програм на всіх рівнях управління.

Метою статті є визначення поняття “молодь” та особливостей удосконалення окремих напрямів державної молодіжної політики України.

Молоді люди в усіх частинах світу, живучи в країнах на різних стадіях розвитку і в різних соціально-економічних ситуації, прагнуть до всебічної участі в житті суспільства.

За даними Організації Об’єднаних Націй (далі – ООН), молодь (особи віком 15-24 років) складає близька 20 % від загальної чисельності населення світу. При цьому, понад 80 % молоді мешкає в країнах, що розвиваються. Прогнозується, що до 2025 р. ця цифра ще збільшиться до 89 %. Молоді люди, які мешкають у країнах, що розвиваються, постійно стикаються з обмеженнями власних прав і можливостей для освіти та професійної підготовки, зайнятості, охорони здоров’я, отриманням соціальних послуг тощо. Це призводить до зростання кількості правопорушень неповнолітніми, випадкам наркоманії й токсикоманії та іншим злочинам. Окремо постає проблема – безпрецедентного зростання темпів міграції сільської молоді до міст. Молоді люди в промислово розвинених країнах складають відносно меншу частку в загальній чисельності населення. Це обумовлюється, як правило, більш низькими показниками народжуваності і збільшенням тривалості життя. Для цієї соціальної групи характерні зіткнення з проблемами щодо обмежених можливостей для належного працевлаштування та невизначеності щодо власного майбутнього.

Визначенням поняття “молодь” займається багато суспільних наук, зокрема у статистиці це поняття характеризуються виключно віком осіб;

у філософії, соціології, психології, педагогіці – це вже більш складна категорія. Окрім цього, зміст терміну “молодь” змінюється в різних суспільствах у всьому світу, залежно від мінливих політичні, економічні та соціально-культурні обставин (таблиця). Більшість авторів зазначає, що нижня вікова межа, для визначення поняття “молодь” обумовлюється особливостями фізичного розвитку людини (визначається періодом статевої зрілості) та охоплює віковий період 14 – 16 років. Але визначити верхню межу для цієї категорії набагато складніше.

Визначення поняття “молодь”

Визначення	Джерело
Молодь, молоді громадяни – громадяни України віком від 14 до 35 років	Закон України “Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” [1]
Молодь – це особи віком від 15 – 24 років	ООН [4, с. 10]
<p>Визначення молоді залежно від контексту:</p> <ul style="list-style-type: none"> • для діяльності на міжнародному використовує універсальне визначення ООН (див. вище); • для діяльності на національному рівні, наприклад при здійсненні місцевих молодіжних програм, буде використовуватись визначення “молодь”, яке юридично закріплено конкретній державі, наприклад, “молодь” означає “кожна людина віком від 15 до 35 років” 	ЮНЕСКО [5]
Соціально-демографічна група, що виділяється на основі сукупності вікових характеристик, особливостей соціального стану та обумовлюється наявністю певних соціально-психологічних властивостей, що мають соціально-історичну природу й залежать від суспільства, його устрою, культури та інших особливостей	Філософський енциклопедичний словник [2, с. 384]

Історично, визначення вікових меж для молоді в суспільстві пов’язувалось із сукупністю фізіологічних, психологічних, соціально-економічних, культурних та інших аспектів. Світовою тенденцією є також ускладнення критеріїв, що визначають соціальну зрілість молоді, а саме:

- наявність завершеної освіти та отримання професії;
- початок трудової діяльності й будівництва кар’єри;

- отримання політичних та громадянських прав і свобод;
- здобуття матеріально-фінансової незалежності від батьків;
- шлюб та народження першої дитини.

Сукупність усіх наведених вище подій надають людині не тільки відчуття “дорослості”, а й відповідного соціального статусу. Зрозуміло, що ці події в житті будь-якої людини є суто індивідуальними, відбуваються неодноразово, їх послідовність може бути різною. Проте саме це створює підґрунтя для дискусії багатьох науковців щодо визначення верхньої вікової межі для визначення поняття “молодь” між періодом 25 – 30 років, а в окремих випадках 32 – 35 років.

Безумовно, молодь, це дуже особлива суспільна група, яка має власні невирішені проблеми. Досить важливим фактором, який деформує свідомість молоді, є відсутність довіри до неї з боку суспільства. З одного боку, молодь є частиною суспільства і входить у розмаїття його зав'язків й відносин, а з іншого – її дуже рідко залучається до вирішення та реалізації програм розвитку суспільства, особливо молодіжних. На сучасному етапі розвитку суспільства молодь має набагато більше можливостей для власного самовизначення й індивідуального розвитку, проте молодь залишається найбільш вразливою, незахищеною частиною суспільства.

Узагальнюючи вищенаведене, можна зробити такі висновки. Нормативно-правове поле України містить багато термінів, які, з одного боку, характеризують молодь, а з іншого – (із-за встановлення різних вікових меж) ускладнюють проведення різного роду наукових досліджень. Зокрема, це створює певні проблеми для проведення соціологічних, статистичних та інших досліджень, а також проведення належної аналітичної роботи. Поняття “молодь”, яке використовується в законодавстві України та державному управлінні, а саме встановлення вікових меж для індивідів, яких можна віднести до цієї категорії, не співпадають із загальносвітовими підходами, що може створити певні перешкоди при розробці державної молодіжної політики України, особливо при її адаптації до норм і стандартів ЄС.

Висновки можуть слугувати напрямами для подальших наукових розвідок, особливо в питаннях, пов'язаних із адаптацією національної молодіжної

політики та основних засад державного управління у цій сфері до норм і стандартів єдиного адміністративного простору ЄС.

Список використаних джерел:

1. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 05.02.1993 р. № 2998-ХІІ URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Философский энциклопедический словарь / глав. ред. Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев и др. М. : Советская энциклопедия, 1983. 836 с.
3. Шиян О. Молодь як цільова група державної освітньої політики з питань забезпечення здорового способу життя. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. К., 2009. Вип. 1. С. 223-229.
4. The World Programme of Action for Youth. – Printed at the United Nations, New York, 2010. 75 p.
5. UNESCO URL:<http://en.unesco.org>.

Помпуш Ю.Г.

магістр ТНЕУ

Тернопільській національній економічній університет

*Науковий керівник: Гончарук Т.В., доктор філософських наук, професор,
кафедра філософії та політології.*

МОЛОДЬ, ЯК РУШІЙНА СИЛА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ

В сьогоденних умовах трансформації економіки України, проведення децентралізації важливою є роль молоді. Саме від молоді, її зацікавленості та активної участі у житті країни, її інтеграції в соціально-економічні процеси трансформації економіки та суспільства в цілому залежить майбутній поступальний розвиток України та зміцнення позицій на внутрішній та зовнішній аренах.

Енергія, творча уява, духовні ідеали та цінності, нове світобачення визначають цільовий та функціональний характер місії сучасної молоді як

провідника соціальних змін, економічного розвитку й технічного прогресу України.

Майбутній розвиток України повною мірою залежить від успіху тих, хто завтра відіграватиме провідну роль у суспільних процесах. Це обумовлює важливість реалізації ефективної молодіжної політики держави, яка б максимально відповідала потребам молоді людини та держави водночас. Державна молодіжна політика повинна відображати позицію держави щодо цієї групи населення, її погляд в майбутнє та адекватність політичного курсу, створювати необхідні умови, гарантії для соціального становлення і розвитку молодого покоління [4].

Дане питання розглядалося багатьма науковцями, такими як: Бебик В. М., Головатий М. Ф., Каретна О.О., Карнаух А. та ін.

Сучасна ситуація в суспільстві й державі вимагає ефективних дій, які би сприяли формуванню стратегії політичного, соціально-економічного та культурного розвитку України, що передбачає послідовну реалізацію заходів довгострокового характеру та спрямовані на подальше підвищення рівня життя населення та вдосконалювання держави. Це вимагає формування базових умов, що дозволять планомірно підготовляти основу для кожного наступного етапу перетворень.

Відсутність таких дій або їх неадекватне втілення, призводять до серйозних кризових явищ у молодіжному середовищі, зокрема й у всьому суспільстві загалом [2, с. 49].

Молодь це специфічна соціально-демографічна групу, яка посідає особливе місце в соціальній структурі суспільства та відіграє значну роль у громадсько-політичному та економічному житті держави. Це пов'язано із специфічними характеристиками даної демографічної групи та можливостями змін цієї категорії населення в процесі соціалізації [1, с. 107].

Соціалізація молоді здійснюється найбільш активно. Чітко це проявляється тоді, коли це стосується оцінки старшого покоління, його діяльності, поведінки, участі в суспільно-політичному житті, у зв'язку з чим молодь під впливом змін умов життя вносить новий зміст, своє бачення розвитку подій. У процесі соціалізації молоді нерідко виникають протиріччя, викликані соціально-

економічними та політичними змінами, що відбуваються в суспільстві. Особливо гостро протиріччя відчуються тоді, коли це стосується безпосередньо самої молоді, у першу чергу – протиріччя між об'єктивною необхідністю реформи системи освіти і виховання та можливостями держави забезпечити її ресурсами, коштами; між розбудовою соціальної, правової держави та соціальною і правовою незахищеністю молоді [3, с. 476].

В умовах соціально-економічної кризи молодь є однією з найбільш вразливих категорій. Проте, враховуючи об'єктивні психологічні особливості, що притаманні молоді, вона має найбільшу соціальну, професійну та життєву перспективу, необхідну в умовах виходу з кризового стану.

Вихід української економіки з кризи закономірно ставить проблему невідкладної перебудови соціальної сфери. Вона повинна стати ефективним сектором економіки й стимулом прискорення економічного прогресу. Передусім – забезпечення реальних змін у задоволенні власних життєвих потреб населення і про потребу нової соціальної політики, яка би припинила поглиблення майнової диференціації й зосередила увагу не лише на захисті малозабезпечених верств населення, а й на його економічно активній частині.

Молодь перебуває в складній ситуації і потребує ефективного соціального захисту, бо, з одного боку, відбувається стрімкий розвиток інформаційних технологій, а з іншого, – знижується рівень життя, збільшується кількість проблем, що постають перед нею. Ефективність соціального захисту, як переконує світовий і національний досвід, тісно пов'язана з ефективністю економічного розвитку взагалі. Проте слід пам'ятати, що ефективність соціального захисту молоді ґрунтується на соціальних цінностях і орієнтаціях суспільства, його піклуванні про власне майбутнє [5, с. 106].

В якості однієї з найважливіших умов розвитку держави, виступає забезпечення відтворення трудового і інтелектуального потенціалу українського суспільства. Перспективи збереження і накопичення такого потенціалу нерозривно пов'язані зі здійсненням комплексу заходів з освіти й виховання молоді.

Інтереси молодого покоління повинні бути враховані при визначенні загальнонаціональних пріоритетів. Молодь повинна стати активним учасником

вирішення завдань, які стоять перед нашою державою і суспільством. Створювання умов для включення молоді в процеси розвитку України і її самореалізації необхідно проводити на державному рівні [5, с. 193].

Сучасна соціально-економічна ситуація, що склалася в Україні, вимагає розробки забезпечення якісної підготовки державних рішень щодо сім'ї, молодого покоління, гендерної рівності, збереження та зміцнення здоров'я молодого покоління, надання соціальної допомоги сім'ям, які опинилися у [6, ст. 175].

Необхідно розглядати молоде покоління як активну суспільну силу і стратегічний ресурс розвитку нашої країни. В сучасних умовах це вимагає виділення молодіжної політики як одного з основних загальнонаціональних пріоритетів.

Список використаних джерел:

1. Бебик В. М. Головатий М.Ф., Ребкало В.А. Політична культура сучасної молоді. К. : А. Л. Д., 2006. С. 41-65.
2. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. К. : Наукова думка, 2013. 236 с.
3. Дмитрієва М. В. Особливості ідейно-політичних настанов сучасної молоді. Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні. К., 2012. С. 471-479.
4. Каретна О. О. Роль молоді в процесі соціально-економічної трансформації України URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/1196/Karetna.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
5. Корогод Л. П. М. Грушевський про місце і роль молоді в національному розвитку України. Вивчення молоді на сучасному етапі: питання методології та методики. Матеріали міжнародної конференції, Київ, 11-13 жовтня 1995 р. К. : А. Л. Д., 2006. 232 с.
6. Поліщук Н.В., Панченко М.С., Панченко І.М. та ін Загроза духовного зубожіння молоді. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 37. Рівне : РДГУ, 2015. С. 173-176.

Приймаков. Є.О.

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний

соціально-економічний коледж

Науковий керівник: Комарніцька О.М., викладач кафедри фінансів, економіки і економічної кібернетики.

СОЦІАЛЬНЕ СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДІ В УМОВАХ СУЧАСНОГО СОЦІУМУ

Трансформаційні процеси в сучасному українському суспільстві проявляються у комплексі політичних і соціально-економічних проблем, що поєднуються з духовно-ідеологічною кризою. Така ситуація є наслідком руйнування колишньої системи цінностей суспільства та викликана політикою деідеологізації суспільних відносин, що виступила одним із напрямів ліберальних реформ кінця ХХ ст. в Україні. Втрата суспільством на певному етапі свого розвитку соціальних орієнтирів, порушення механізмів передачі соціокультурного досвіду від покоління до покоління, зростання соціальної пасивності і відчуження стали перешкодою для подальших модернізаційних процесів українського суспільства.

Функції інтеграції, підтримки ціннісних нормативів, легітимації суспільних відносин виконує ідеологія. Її стабільне функціонування підтримується механізмом засвоєння індивідами ідеологічних норм, цінностей, тобто найбільш фундаментальних економічних, соціально-політичних, правових, культурних та інших орієнтирів і смислоутворюючих установок. Суспільна аномія, дезінтеграція ідеологічних цінностей ведуть до серйозних негативних наслідків для держави і суспільства. Але найбільшу загрозу вони представляють для молодого покоління.

Сучасне українське суспільство намагається віднайти нову ідентичність, знайти об'єднуючі цінності, ідейні орієнтири життєдіяльності. Ідеологічні орієнтації молоді, що складаються в умовах переважання стихійної ідеологізації, багато в чому розмиті і суперечливі. Крім того, слід зазначити соціальну незахищеність цієї соціальної групи, невизначеність у виборі життєвих траєкторій, труднощі переходу до дорослого життя.

У той же час, у конструюванні ідеосфери соціуму молодь грає важливу роль, оскільки є стратегічним ресурсом суспільства, що багато в чому визначає його майбутнє, бо засвоєні нині молоддю цінності у подальшому стануть цінностями суспільства. Саме тому аналіз процесу соціального становлення молодого покоління в умовах сучасного соціуму має не лише теоретико-методологічне, але і практичне значення.

Життєвий світ сучасної української молоді виявився розколеним, втратив цілісність, став нестабільним. У цих умовах отримання ідентичності нерідко супроводжується спотвореними образами «своїх» і «чужих».

У ході пристосування системи цінностей молоді до системи цінностей тієї або іншої групи, з якою конкретна частина молоді себе співвідносить, виділяються конструктивні і неконструктивні поведінкові реакції. Критеріями конструктивних реакцій є їх детермінація вимогами соціального середовища, у якості яких виступають спрямованість на вирішення певних проблем, однозначна мотивація і чітке визначення мети, усвідомленість поведінки, наявність у прояві реакцій певних змін особистісного характеру і міжособистісної взаємодії. Ознаками неконструктивної реакції можуть бути агресія, регресія, фіксація. Такі прояви у сучасному українському суспільстві мають місце, що побічно свідчить про зростання фрустраційних станів серед молодих людей, викликаних ситуацією соціальної аномії. В Україні соціальна аномія стала однією з найважливіших соціальних проблем, явище якої вкрай необхідно нейтралізувати всіма можливими засобами, у тому числі ідеологічними.

Що стосується побудови теоретичної моделі молодого покоління, здатного успішно вирішувати соціальні й особистісні завдання, то можна зобразити збірний культурно-історичний і соціально-психологічний портрет молодої людини (у соціокультурному контексті, що несе значні відмінності між різними соціальними групами і прошарками суспільства). Змістовними складовими такої моделі як способу операціоналізації суспільного ідеалу є:

- здатність до адаптації в нових соціально-економічних умовах;
- здатність розуміння стратегічних орієнтирів розвитку суспільства (орієнтація в майбутнє);

- успішність у вирішенні соціальних і особистісних завдань;
- варіативне мислення;
- соціальна мобільність: готовність до освоєння суміжних і нових спеціальностей;
- духовність: усвідомлення цінностей і сенсу життя;
- готовність до виконання різних соціальних ролей: родинних, професійних, громадянських тощо;
- національна ідентичність (національна самосвідомість).

Осмисленість буття молодою людиною в умовах перехідного суспільства означає не лише участь у різних соціальних процесах, але і готовність конструювати і реформувати соціальну реальність.

Розглянувши особливості процесу соціального становлення молоді за умов перехідного періоду українського суспільства, можна підсумувати, що зовнішні соціальні чинники, які мають формувати соціальну сутність молодої особистості, досягнення нею соціальної зрілості, засвоєння норм, принципів і цінностей соціальної життєдіяльності, здійснюють деструктивний вплив на даний процес.

Засвоєння норм, цінностей, стереотипів поведінки відбувається через соціальне середовище, через інститути соціалізації, які скоріш відокремлені один від одного, ніж навпаки, бо виступають як конкуруючі між собою утворення, і до того ж знаходяться у нерівних умовах для розповсюдження свого впливу. Це заважає молоді зорієнтуватися і визначити своє місце в оточуючому світі, впевнено почуватися у житті. Крім того, спостерігається суперечливість ціннісного світу молоді, що проявляється у незасвоєнні норм і цінностей «старого світу» і несприйнятті цінностей «нового світу».

Аналіз діалектики об'єктивних і суб'єктивних чинників і особливостей соціального становлення сучасної української молоді дозволяє зробити висновок про те, що критерії даного процесу не є повністю адекватними зростанню швидкості соціально-економічних, політичних і культурних змін у суспільстві, збільшенню насиченості цих змін і за своїм змістом не можуть забезпечити оптимальної адаптації особистості молодої людини до все більш прискорюваної течії історичного часу і ускладненню в умовах триваючих

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж науково-технологічних переворотів образу життя нових поколінь. Оптимальна соціальна адаптація молоді до сучасних умов життя соціуму.

Список використаних джерел:

1. Вашкевич В.М. Соціалізація сучасної молоді і її життєві цінності: соціально-філософський аналіз. Гілея (науковий вісник): Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. К., 2008. Вип. 11. С. 234-241.
2. Гегель Г.В.Ф. Наука логіки: в 3 т. М.: Мысль, 1972. Т.3. 371 с.
3. Гегель Г.В.Ф. Работы разных лет: в 2 т. М.: Мысль, 1971. Т.2. 630 с.
4. Федосеев П.Н., Фролов И.Т., Лекторский В.А. и др. Материалистическая диалектика: краткий очерк теории. М.: Политиздат, 1980. 287 с.
5. Міщенко М.Д. Соціальне самопочуття як чинник формування суспільно-політичних орієнтацій української молоді. Український соціум. 2004. № 1 (3). С. 131-141.
6. Павловський В.В. Основи ювенології: монографія. К.: Дакор, КИТ, 2007. 238 с.
7. Плотніков П.В. Основи соціалізації молоді промислового регіону (Соціально-педагогічний аналіз): монографія. Донецьк: ДонНУ, 2004. 558 с.
8. Психология: Учебник для педагогических вузов. / Под ред. Б.А. Сосновского. М.: Юрайт-Издат, 2005. 660 с.

Решетюк О.С.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Бачинська О.М., кандидат економічних наук, викладач
кафедри фінансів, економіки і економічної кібернетики.*

РОЛЬ ЕКОМАРКЕТИНГУ У РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Еко-маркетинг – це симбіоз ринку та екології. Сучасні екологи сприймають еко-маркетинг як спільника в особливій увазі до навколишнього середовища.

Екологічний маркетинг - діяльність компанії по задоволенню інтересів споживачів шляхом просування товарів і послуг, що завдають мінімальної шкоди навколишньому середовищу на всіх стадіях життєвого циклу [5].

Початком розвитку екологічних концепцій стратегічного маркетингу можна вважати 80-90 роки ХХ ст. Саме в цей період часу світова спільнота почала розробляти ідею сталого розвитку, яка полягає в покращенні умов життя людини, раціональному використанні природних ресурсів та зменшенні навантаження на довкілля. Ця концепція виникла як наслідок конфлікту між традиційною концепцією маркетингу, погіршенням екологічної ситуації, зростанням чисельності населення, інфляції та безробіття. Важливим поштовхом також слугувала зростаюча активність спільноти з приводу екологічних питань. Принципи цієї ідеї були задекларовані у Ріо-де-Жанейро на Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку у 1992 році. Початком другого етапу розвитку екологічної концепції можна вважати 2006-2007 роки. Саме в цей час, згідно з дослідженнями компанії «Technorati Charts», зросла кількість запитів у блозі, пов'язаних саме з екологічним маркетингом. В цей же час спостерігається зростання екологічних секторів ринку. Цей факт підтверджує зростання числа зареєстрованих торгових марок упаковок, які позиціонують себе як екологічні, такі як «еко», «чистий», «екологічний».

До переваг використання концепцій екологічного маркетингу в діяльності українських підприємств можемо віднести:

1. Наявність зацікавлення та мотивації у споживачів купувати та споживати екологічно чисту продукцію, продукцію марок, які застосовують у своєму виробництві екологічні принципи.

2. Стрімке зростання ринку екологічно чистої продукції. За оцінками «Organic Trade Association», світовий ринок «органічних продуктів» зараз становить близько \$ 30 млрд., щорічно збільшуючись на 16-20%, тобто збільшується в рази швидше, ніж ринок продовольства в цілому.

3. Вибір екологічної концепції стратегічного маркетингу гарантує створення позитивного іміджу в очах споживачів, акціонерів та інвесторів. Більшість топ-менеджерів великих компаній назвали можливість формувати

позитивну корпоративну репутацію головним стимулом для екологічних проектів.

Дослідження Федерації органічного руху України свідчать, що сучасний внутрішній споживчий ринок органічних продуктів в Україні почав розвиватися з початку 2000-х років.

Дослідники запропонували ряд причин, чому компанії все частіше розглядають зелений маркетинг:

1. екомаркетинг є можливістю, яка може бути використана для задоволення своїх корпоративних цілей;
2. через моральне зобов'язання бути більш соціально відповідальними;
3. правила Уряду змушують їх стати більш екологічно відповідальними;
4. екологічна діяльність конкурентів чинить тиск, щоб вони змінили свою маркетингову діяльність;
5. вартість факторів, пов'язаних з утилізацією або скороченням використання матеріалів змушує їх змінити поведінку.

При сприятливих правових, економічних, інноваційних зрушеннях, які можуть призвести до екологізації виробництва, можна віднести:

- законодавство, яке становить певні обмеження для функціонування підприємства;
- збільшення ринків збуту продукції (зокрема збільшення експорту продукції в країни, де існують досить вагомі економічні та правові бар'єри для виходу на внутрішній ринок з екологічно шкідливою продукцією (бо з продукцією, виробництво якої є екологічно небезпечним);
- держзамовлення;
- надання пільгового кредитування (або взагалі державні дотації) на модернізацію виробництва, метою якої є побудова екологічно орієнтованого підприємства;
- екологічна безпека в районі розташування самого підприємства.

Алгоритм екологічного маркетингу на підприємстві можна подати наступним чином:

Перший етап – забезпечити відкритість фірми, що зробить надійнішим і достовірнішим зворотний зв'язок зі споживачами.

Другий етап – зробити процес виробництва прозорим: показати, як можна розумно використати природне паливо при випуску одиниці продукції, як чітко налагодити процес поводження з відходами, продемонструвати, що частина доходів від продажу ваших товарів дійсно спрямовується на підтримку фундаментальних досліджень в галузі ресурсозберігаючих технологій.

Третій етап – довести, що погляд на проблеми і нові шляхи вирішення є піонерними, і тоді для всіх стане очевидним, що ви володієте конкурентними перевагами, що ваш товар кращий, ніж у ваших конкурентів [3].

На думку психологів, схильність людей до натуральних і екологічних товарів / послуг пояснюється прагненням краще контролювати своє життя, яке з кожним днем стає все більш динамічним та стресовим. До основних маркетингових напрямків у цій галузі слід віднести:

- формування фінансових структур підприємства для підтримки екологічних стандартів;
- екологічне оцінювання рівня впливу на навколишнє середовище;
- екологічне страхування дій компаній;
- нові форми реклами;
- формування нових принципів торгівлі (наприклад продаж екологічно чистих продуктів).

У розвинених країнах набирають популярності тренди використання органічної упаковки. Розробкою продукту, який стовідсотково розкладається, займаються на всіх континентах. Найбільших успіхів досягли компанії Eastman Chemical, Bayer, BASF, DuPont, Metabolix, Environmental Polymers Group, Cargill Dow (створили пластик, який розкладається). Але існує проблема того, що для його розкладання потрібна температура, більша ніж 50 градусів.

Всі ці розробки впливають на виробників їжі. Споживачі хочуть купувати продукцію, яка не шкодить навколишньому середовищу.

Підводячи підсумки можна сказати, що концепція екологічного маркетингу може досягти великих результатів в сьгоднішніх умовах розвитку підприємства адже інноваційні ідеї підходу до управління дадуть значний результат як і для споживача такі для інвестора.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Федерації органічного руху України URL:
<http://organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-41-21>
2. Органічна продукція в Україні та світі URL:
<http://www.bakertilly.ua/ru/news/id846>
3. Мозгова М.В. Екологічний маркетинг як необхідність сьогодення та запорука екологічного добробуту людства URL :
http://rusnauka.com/10_NPE_2009/Economics/43975.doc.htm
4. Екологічний маркетинг на підприємстві URL :
http://childflora.org.ua/?page_id=68
5. Екологічний маркетинг URL:
http://ecolog.at.ua/publ/ekologichnij_marketing/3-1-0-178

Сарслюк М. М., Харжевська Ю.П.

Магістранти, Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник: Марунчак О.В., викладач кафедри інформаційної діяльності, документознавства і фундаментальних дисциплін

МОЛОДІЖНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Розвиток соціально-економічної ситуації в Україні обумовлює необхідність розробки шляхів стабілізації соціальних процесів, забезпечення якісної підготовки управлінських рішень, спрямованих на відтворення інтелектуального й трудового потенціалу суспільства.

Перспективи збереження та нагромадження такого потенціалу нерозривно пов'язані з процесами соціалізації і соціально-економічної інтеграції молоді.

Саме могутня енергія, творча уява, патріотичні та громадянські ідеали визначають цільовий і функціональний характер місії сучасної молоді як провідника соціальних змін, економічного розвитку й технічного прогресу України.

Майбутній розвиток України повною мірою залежить від успіху тих, хто завтра відіграватиме провідну роль у суспільних процесах. Це обумовлює важливість реалізації ефективної молодіжної політики держави, яка

максимально відповідатиме потребам молодшої людини та водночас держави. Державна молодіжна політика повинна відображати позицію держави щодо цієї групи населення, її погляд в майбутнє та адекватність політичного курсу, створювати необхідні умови, гарантії для соціального становлення і розвитку молодого покоління.

Саме тоді, коли будуть надаватися достатні гарантії та умови для соціалізації та всебічного розвитку молодшої людини, молодь буде здатна і матиме бажання спрямовувати свій потенціал у відповідно до інтересів суспільства всіх сферах своєї життєдіяльності. Відсутність такої політики або її неадекватне втілення, як зазначає М. Головатий, призводять до серйозних кризових явищ у молодіжному середовищі, зокрема й у всьому суспільстві загалом [1, с. 49].

Молодь є специфічною соціально-демографічною групою, яка посідає особливе місце в соціальній структурі суспільства та відіграє значну роль у громадсько-політичному та економічному житті держави це пов'язано із специфічними характеристиками даної демографічної групи та можливостями змін цієї категорії населення в процесі соціалізації [2, с. 107].

В сучасних умовах все наполегливіше висувається завдання більш ранньої соціалізації молоді, залучення до пізнавальної та трудової діяльності на ранніх етапах життя, продовжується термін її навчання, соціально – політичної адаптації, стабілізації сімейно-побутового статусу тощо. Разом з тим, незважаючи на невизначеність вікових меж молоді, саме в сучасному суспільстві вона виокремлюється у відносно самостійну соціально – демографічну групу. Сприяє цьому, перш за все, ускладнення процесу соціалізації молоді, посилення вимог з боку суспільства, розрив між віковими і соціальними характеристиками, науково-технічний прогрес, який сприяє прискореному розвитку молодих людей, процес акселерації молодого покоління. При цьому головною ознакою молоді як соціально-демографічної групи є процес соціалізації. На думку більшості вчених соціалізація – це сукупність усіх соціальних процесів, завдяки яким індивід засвоює та відтворює певну систему знань, норм, цінностей та моделей ролевої поведінки, які дозволяють йому функціонувати в якості повноправного члена суспільства.

Молоді люди – це вихідці з усіх класів і соціальних прошарків, що є в суспільстві. Вони не завжди успадковують соціальне становище своїх батьків, але вливаючись в соціально-класову структуру, стають робітниками, селянами, представниками інтелігенції тощо.

Характерно, що незалежно від того, яке місце в соціальній структурі суспільства займе та чи інша особа, на період свого соціального і професійного становища вона буде зберігати специфіку молодіжного росту, самоствердження до того часу, коли завершиться процес входження в доросле життя.

Саме в молодіжному віці соціалізація здійснюється найбільш активно. Особливо, коли це стосується оцінки старшого покоління, його діяльності, поведінки, участі в суспільно-політичному житті, у зв'язку з чим молодь під впливом змін умов життя вносить новий зміст, своє бачення розвитку подій. У процесі соціалізації молоді нерідко виникають протиріччя, викликані соціально-економічними та політичними змінами, що відбуваються в суспільстві. Особливо гостро протиріччя відчуваються тоді, коли це стосується безпосередньо самої молоді, у першу чергу – протиріччя між об'єктивною необхідністю реформи системи освіти і виховання та можливостями держави забезпечити її ресурсами, коштами; між розбудовою соціальної, правової держави та соціальною і правовою незахищеністю молоді [3, с. 476].

Варто підкреслити, що на процес соціалізації молоді значно впливає сім'я, школа, вищі, армія, засоби масової інформації, політичні організації тощо. Усі вони, як суспільні інститути, мають безпосереднє відношення до становлення та якості соціалізації молодої людини.

Соціально-психологічні особливості молоді пов'язані насамперед з мотивацією професійного вибору. Важливу роль в житті молодої людини відіграє правильно обрана майбутня професія. Саме вона визначає активну позицію в суспільно-політичному житті, високий професіоналізм, матеріальний достаток і сімейний добробут. На жаль, молоді люди рідко задумуються над тим, як розвивати свої духовні і фізичні здібності. Людина, яка досконало знає свої можливості, сильні й уразливі місця своєї особистості, навіть скромну професію зможе підняти на належний рівень тільки тим, що вона там працює. Добросовісне відношення до своїх обов'язків і старанне виконання

запропонованої роботи, в кінці кінців, дасть свої результати і забезпечить загальний успіх [4, с. 66].

Проблеми, протиріччя, що потребують свого вирішення на шляху соціалізації молоді, наявні в усіх сферах її життєдіяльності. У нинішніх умовах молоде покоління найбільше стурбоване економічними проблемами. Проблеми, з якими стикається молодь під час пошуку роботи, є вимагання стажу роботи, відповідної освіти, знань та умінь.

На становищі молоді позначається загальне зниження рівня життя та зубожіння населення. Кризовий стан суспільства негативно відбивається на відношенні молоді до трудової діяльності. Більше половини опитаних молодих людей відзначали, що оплата за роботу, яку вони сьогодні виконують, не забезпечує їм можливості вирішувати насущні проблеми. Серед соціальних проблем молоді значне місце займає зростання рівня соціальних відхилень (до основних форм девіантної поведінки у сучасному суспільстві відноситься злочинність, токсикоманія, алкоголізм, проституція і суїцид). Дослідження свідчать, що підґрунтям для негативних суспільних явищ є соціально – економічна нестабільність, недоліки в організації навчально-виховного процесу в освітніх закладах, певна дегуманізація освіти, штучне відокремлення її від виховання, зниження виховного потенціалу сім'ї, неякісна організація праці на виробництві, негативний вплив антигромадських елементів, зростаюча активність ділків тіньової економіки, наявність засобів і сфер нетрудового збагачення, бізнес через нелегальні азартні ігри, сутенерство, рекет, відсутність нормальних умов для лікування неповнолітніх наркоманів, алкоголіків. Тобто проблема зниження рівня правопорушень та інших антисоціальних проявів зводиться до зменшення впливу на молодь вказаних та інших негативних явищ суспільного життя.

Актуальною проблемою, з якою зіткнулося наше суспільство, стала шлюбно-сімейна проблема (високий рівень розлучень, сімейних конфліктів, низька народжуваність, відсутність можливості поліпшити житлові умови, позашлюбне материнство). Соціальні зміни в суспільному житті супроводжуються значними змінами у свідомості і поведінці молодих людей, в тому числі з деформаціями в системі цінностей. Так, молодь не надає

належного значення проблемам виховання, зокрема патріотичного. Окремі з них не відчують гордості за належність до України, українського народу. Вочевидь, даються взнаки порушення спадковості поколінь, прогалини у вихованні дітей та підлітків у сім'ї, школі, низькопробна масова культура Заходу, недостатня робота щодо збереження та відродження народних традицій, надмірна комерціалізація сфери дозвілля, культури [5, с. 89].

Важливу роль у вирішенні молодіжних проблем має відіграти суспільство та держава, які повинні запропонувати таку політику по відношенню до молоді, щоб забезпечити найбільш ефективне виховання, повноцінну освіту, успішну соціалізацію.

Отже, в умовах соціально-економічної кризи молодь стала однією з найбільш вразливих категорій. Проте, враховуючи об'єктивні психологічні особливості, що притаманні молоді, вона має найбільшу соціальну, професійну та життєву перспективу, необхідну в умовах виходу з кризового стану.

Вихід української економіки з кризи закономірно ставить проблему невідкладної перебудови соціальної сфери. Вона повинна стати ефективним сектором економіки й стимулом прискорення економічного прогресу. Ідеться передусім про забезпечення реальних змін у задоволенні власних життєвих потреб населення і про потребу нової соціальної політики, яка би припинила поглиблення майнової диференціації і зосередила увагу не лише на захисті малозабезпечених верств населення, а й на його економічно активній частині.

Молодь перебуває в складній ситуації і потребує ефективного соціального захисту, бо, з одного боку, відбувається стрімкий розвиток інформаційних технологій, а з іншого, – знижується рівень життя, збільшується кількість проблем, що постають перед нею.

Ефективність соціального захисту, як переконає світовий і національний досвід, тісно пов'язана з ефективністю економічного розвитку взагалі. Проте слід пам'ятати, що ефективність соціального захисту молоді ґрунтується на соціальних цінностях і орієнтаціях суспільства, його піклуванні про власне майбутнє [6, с. 106].

Основною формою прояву соціальної активності молоді та найефективнішим механізмом взаємодії молодого покоління з державою є

молодіжний рух. В сучасних умовах назріла гостра необхідність посилення уваги до молодіжного руху з боку держави, необхідність розробки науково обґрунтованого плану дій, результати якого стануть відчутні в близькій перспективі. Такий підхід з боку держави дасть можливість сформуванню стратегічної мети українського молодіжного руху, яка спрямована на формування відповідального ставлення молоді до свого майбутнього і майбутнього держави. Це зробить вплив молодіжного руху ефективним на розробку та реалізацію державної політики і змінить сучасну роль молодого покоління – брати участь у вирішенні власних соціально-побутових проблем, на необхідність участі у розв'язанні стратегічних проблем виходу із системної соціально-економічної кризи та забезпечення подальшого розвитку суспільства.

Інтереси молодого покоління повинні бути враховані при визначенні загальнонаціональних пріоритетів. Молодь повинна стати активним учасником вирішення завдань, які стоять перед нашою державою і суспільством. Створення умов для включення молоді в процеси розвитку України і її самореалізації необхідно проводити на державному рівні [6, с. 193].

Отже, сучасна соціально-економічна ситуація, що склалася в Україні, вимагає розробки забезпечення якісної підготовки державних рішень щодо сім'ї, молодого покоління, гендерної рівності, збереження та зміцнення здоров'я молодого покоління, надання соціальної допомоги сім'ям, які опинилися у складних ситуаціях і шляхів стабілізації соціальних процесів. Такі рішення можливі тільки на підставі міждисциплінарного, комплексного, системного аналізу існуючої ситуації та науково обґрунтованого соціального прогнозу можливих наслідків.

Таким чином, суспільство та держава повинні забезпечити випереджальну та інноваційну участь у державотворчих процесах, забезпечити духовні і культурні потреби молоді, рівні можливості для розкриття професійного, творчого, інтелектуального потенціалу молодого покоління, набуття молоддю соціального досвіду, конкурентоздатність на ринку праці, формування вміння жити в громадянському суспільстві, підтримку сімей, якісну освіту, формування загальнолюдських ціннісних орієнтацій, патріотизму, національної і громадської свідомості серед молоді, яка б могла забезпечити безперервність

розвитку української держави, базуючись на державних і національних цінностях. Необхідно розглядати молоде покоління як активну суспільну силу і стратегічний ресурс розвитку нашої країни. В сучасних умовах це вимагає виділення молодіжної політики як одного з основних загальнонаціональних пріоритетів.

Список використаних джерел:

1. Бебик В.М., Головатий М.Ф., Ребкало В.А. Політична культура сучасної молоді. К. : А. Л. Д., 2006. С. 41-65.
2. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. К. : Наукова думка, 2003. 236 с.
3. Дмитрієва М. Особливості ідейно-політичних настанов сучасної молоді. Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні. К., 2003. С. 471-479.
4. Карнаух А. Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні. Політичний менеджмент. 2005. № 4 (13). С. 63-69.
5. Колесніченко Н. М. Становище молоді як одна з гуманітарних проблем нашого часу. Наукові праці: науково-методичний журнал. Миколаїв: МДГУ ім. П. Могили, 2002. Т. 23. Вип. 10. Політичні науки. С. 88-90.
6. Корогод Л. П. М. Грушевський про місце і роль молоді в національному розвитку України. Вивчення молоді на сучасному етапі: питання методології та методики. Матеріали міжнародної конференції, Київ, 11-13 жовтня 1995. К. : А. Л. Д., 2006. 232 с.

Тимовський В.А.

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний

соціально-економічний коледж

Науковий керівник: Комарніцька О.М., викладач кафедри фінансів, економіки і

економічної кібернетики.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК, СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку можна виділити кілька груп проблем, які мають значний вплив на темпи реформування соціально-економічного розвитку:

- проблеми, породжені історичним досвідом в управлінні господарством, зумовлені недосконалою системою управління, що потребує використання нових форм і методів;

- проблеми соціально-економічного, політичного характеру, які включають в себе виробничо-економічні, фінансові, соціальні та ін. [1, с. 114].

Територіальні диспропорції соціально-економічного розвитку існують майже у всіх країнах, незалежно від розмірів, економічного потенціалу, державного устрою і політичної системи. Вони мають прояв на всіх рівнях світового господарства. У зв'язку з цим пошук шляхів мінімізації негативних наслідків територіальних нерівномірностей розвитку, розробка ефективної політики посідають одне з центральних місць у країнах світу, особливо в країнах із високо розвинутою економікою.

Серед основних проблем економіки в Україні можна виділити: несприятливі умови для розвитку людського, інтелектуального та соціального капіталів, хаотичність інвестиційних процесів на регіональному рівні; недостатньо дієву інфраструктуру для впровадження комплексу структурних перетворень економіки. Це зумовлено зниженням інноваційного потенціалу розвитку України;

Стратегічний підхід до управління розвитком господарських комплексів спрямований на вирівнювання умов економічної діяльності в межах усіх регіонів, раціональне використання виробничо-ресурсного потенціалу регіонів,

досягнення сталого економічного зростання, підвищення соціально-економічних показників рівня життя населення України. Реалізація зазначених цілей потребує:

- формування пріоритетних напрямів розвитку економіки України;
- розробки механізмів прискорення економічного зростання в найважливіших напрямах розвитку економіки України;
- створення умов взаємодії підприємств, установ, що визначають можливості кожного регіону на базі використання науково-виробничого потенціалу України;
- підтримки підприємств, що забезпечують внутрішні потреби України;
- збереження існуючих і створення нових робочих місць;
- мінімізації соціальних наслідків реструктуризації економіки України;
- підвищення інвестиційної привабливості України;
- розвитку інфраструктури України, ринку товарів і цінних паперів;
- взаємодії органів місцевого самоврядування, промислових підприємств і економічно активного населення;
- встановлення нових критеріїв адміністративної відповідальності керівників органів місцевого самоврядування та розпорядників бюджетних коштів;
- запровадження нових принципів та механізмів відносин «влада – громадськість» щодо формування програм, механізмів підзвітності та громадського контролю;
- зміна грошового забезпечення регіональних програм відповідно до змін функцій щодо забезпечення належного розвитку соціальної сфери регіонів і надання населенню соціальних послуг належної якості [2].

Розробка державних програм базується на основі врахування впливу та аналізу притаманних їм тенденцій зміни такого впливу. У процесі розробки державних програм економічного та соціального розвитку та державних цільових програм здійснюється на основі комплексного аналізу: показників демографічної ситуації; стану використання природного, виробничого, науково-технічного та удового потенціалу; рівня конкурентоспроможності національної економіки; сучасного стану розвитку економіки і соціальної сфери

та на основі врахування впливу політичних, економічних та інших факторів. Згідно з даними аналізу, визначаються головні проблеми розвитку економіки і соціальної сфери, на основі яких визначаються цілі та пріоритети економічного і соціального розвитку та система заходів щодо реалізації державної політики [3, с. 35].

Такий підхід до розробки програм економічного і соціального розвитку та державних цільових програм дає всі необхідні підстави вважати їх дуже важливим засобом державного регулювання, який дозволяє реалізувати державну політику щодо якості життя населення та комплексно впливати на неї.

Застосування програм економічного і соціального розвитку орієнтоване на вирішення проблем якості життя у таких сферах, як: доходи населення, зайнятість населення, соціальний захист, охорона здоров'я, освіта населення.

Всі ці підходи відкривають нам новий шлях у соціально-економічному розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Черевко О. В. Програмно-прогнозне забезпечення стійкого економічного розвитку регіонів України. Регіональна економіка. 2009. № 2. С. 112-116.
2. Асланян Г. Державні цільові програми як бюджетний інструмент інвестування в соціально-економічний розвиток. Часопис ПАРЛАМЕНТ. 2005. № 7. С. 2-5.
3. Державне управління регіональним розвитком України : монографія / за ред. В.Є. Вороніна, Я.А. Жаліла. К. : НІСД, 2010. 288 с.

Ткачук В.В.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж.*

*Науковий керівник: Шевчук О.В., кандидат педагогічних наук, викладач
кафедри фінансів, економіки і економічної кібернетики.*

РОЛЬ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ У ЖИТТІ ТА СУСПІЛЬСТВІ

Сучасний світ, в тому числі і світ економіки, а не світ – господарство (по С.Н. Булгакову), стають все більш і більш технологічними і в той же час, до речі, все менше і менше етичними і духовним. Технології - одна з головних складових інформації, яка в свою чергу є основним фактором виробництва сучасного капіталістичного ринкового і квазіринковими відтворювального процесу, іноді трансформується з реального в мережевий, цифровий і віртуальний; з вертикального в горизонтальний. Продуктом сучасності є електронна економіка, в тому числі веб-, інтернет- та цифрова економіки, які функціонують за допомогою цифрових телекомунікацій.

Електронно-інформаційна революція в економіці впливає суттєво на трансформацію економічних відносин вже більше чотирьох десятиліть. Перетворення в виробничих відносинах і інститутах відбуваються як за змістом, так і за формою. У цифрову економіку ускладнюються економічні відносини як суб'єктно-об'єктні, коли вони доповнюються деякими алгоритмами. Специфіка перетворень в виробничих чи економічних відносинах відбивається в тому, що процеси виробництва, розподілу, обміну та споживання (використання) інформації стають головними в порівнянні з іншими видами господарської та економічної діяльності, а також впливають на них.

Електронно-інформаційна революція середини 1970-х рр. привела до зміни і технологічної основи виробництва, коли мережу – інтернет, супутниковий зв'язок, в цілому процеси інформатизації та комп'ютеризації I і II поколінь дозволяють передавати інформацію з будь-якої точки земної кулі без провідного зв'язку.

Посилюється віртуалізація економіки, по суті хрематистики, у якій немає меж. Електронно-інформаційна революція і її продукт – електронна і цифрова економіки змінюють також форму організації економічних відносин, інститутів і організацій в глобальному просторі ринкової економіки.

Термін «цифрова економіка» (його автор - Ніколас Негропonte) з'явився відносно недавно, в 1995 [1]. Це поняття пов'язане з інтенсивним розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), початком процесу інформатизації другого покоління, що є основою що формується VI технологічного укладу. Фактично всі сфери людської життєдіяльності (економічна, соціальна, політична, культурна, соціальна та інші) в тій чи іншій мірі змінилися завдяки відкриттю і розвитку ІКТ.

Все більше галузей і секторів національної економіки: фінанси, торгівля, а також машинобудування, сільське господарство, будівництво, транспорт, зв'язок, медицина, освіта та ін. – включаються в електронну і цифрову економіку. Так згідно Boston Consulting Group інтернет - економіка в 2010 р склала 2,3 трлн. дол. У 2013 р розмір цифрової економіки був на порядок нижче, всього 20,4 млрд. дол. відповідно до доповіді Oxford Economics.

Інформація як головний фактор виробництва в формі сучасних технологій VI технологічного устрою (в даному випадку ІКТ) відкрила великі можливості якісного економічного зростання за допомогою таких інструментів і факторів:

- по-перше, необмеженість комерційних майданчиків в Інтернеті, розвитку інтернет - торгівлі, фінансових (фондових і валютних) бірж;
- по-друге, зменшення розміру компаній для успішної конкуренції на ринках, розвитку горизонтальних систем управління і появи віртуальних підприємств (фірм) і організацій, які називаються також як «кіберкорпорації»;
- по-третє, багаторазового використання одного і того ж фізичного, трудового та інших ресурсів для надання різних послуг в рамках хмарної інфраструктури підприємства, спеціалізованих регіональних кластерів цифрової економіки та цифрової екосистеми;

- по-четверте, обмеженості масштабу операційної діяльності тільки розмірами Інтернету;
- по-п'яте, перетворення клієнта в якесь «божество» для цифрової економіки, тобто фетишизація його (client);
- по-шосте, все зростаючого економічного ефекту відцифрованих продукції, в тому числі за рахунок зниження витрат виробництва;
- по-сьоме, і головне - появи нових точок економічного зростання і «цифрових долин».

Однак слід одночасно враховувати межі цифрової економіки. Це, перш за все, те, що її фундаментальні і прикладні аспекти розробляються в рамках аристотелівської хрематистики, капіталістичної системи, тобто «Грошової цивілізації» (за В.Ю. Катасонова), а не відповідно до аристотелівськими ойкономікос як суспільно - корисним гармонійним (в гармонії з душею і природою) етичним господарством [2]. По-перше, теорія і практика цифрової економіки ігнорують етичні та духовно - моральні принципи. Чи не оцінений в цих позицій проект створення кіборгів. По - друге, виникла і розширюється проблема цифрової нерівності. Монопольне володіння інформацією є фактором отримання інтелектуальної ренти і високих надприбутків. По-третє, економічні відносини стають все більш знеособленими, посилюється можливість економічних злочинів, наприклад, хакерства.

Теоретичні та практичні аспекти цифрової економіки можна розробити лише на основі використання міждисциплінарного методу наукового дослідження, зокрема, на стику філософії господарства, економічної теорії і політичної економії, а також прикладної математики, разом з фахівцями в області комп'ютерних наук.

Список використаних джерел:

1. Negroponte N. Being Digital. NY : Knopf, 1995. 256 p.
2. Юдина Т.Н. Новый Домострой. Конституирующая универсальная перспективная экономическая система России. М.: ТЕИС, 2015. 448 с.

Томусяк Н.В.

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний

соціально-економічний коледж.

Науковий керівник: Герасимова Т.І., викладач кафедри обліку і оподаткування.

МОЛОДІЖНЕ БЕЗРОБІТТЯ В ЕПОХУ ЕКОНОМІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: НЕДОЛІКИ, НАСЛІДКИ ТА СПОСОБИ ПОДОЛАННЯ

Розвиток соціально-економічної ситуації в Україні обумовлює необхідність розробки шляхів стабілізації соціальних процесів спрямованих на відтворення інтелектуального й трудового потенціалу суспільства. Перспективами збереження та нагромадження такого потенціалу є процеси соціально-економічної інтеграції молоді. Майбутній розвиток України повною мірою залежить від успіху тих, хто завтра відіграватиме провідну роль у суспільних процесах.

Вирішення цих проблем можливо завдяки реалізації ефективної молодіжної політики держави, яка відповідатиме потребам молодої людини та водночас держави. Державна молодіжна політика повинна відображати позицію держави щодо молоді шляхом, створення необхідних умов та гарантій для соціального становлення і розвитку молодого покоління.

В умовах ринкової економіки проблема зайнятості молоді постає особливо гострою тому, що майже половина безробітних у світі – це молодь і вірогідність безробіття молодих людей втричі вища, ніж для дорослого працездатного населення. Для дослідження молодіжного безробіття ми виділимо основні категорій молоді, спираючись на дані служби статистики [1], це: 15-24 роки, 25-29 років, 30-34 роки.

Зростання молодіжного безробіття є характерною ознакою сучасного ринку праці так, як молодь формує особливий спектр ринку праці, який: з одного боку, молодий вік сприяє високій мобільності, відкритості, готовності до змін та пошуку роботи, а з іншого - молоді не вистачає відповідного досвіду, щоб бути конкурентоспроможною на ринку праці.

Безробіття серед молодого населення призводить до:

- поглиблення бідності та зубожіння бюджетів молодих сімей (як наслідок - збільшення розлучень, абортів, зниження народжуваності, збільшення кількості безпритульних і покинутих дітей);
- відтоку молодих фахівців до розвинутих країн;
- пошуку альтернативних форм заробітку у сфері неформальної економіки і тіньового бізнесу та підриву інтересу до освіти;
- посилення криміногенної ситуації в країні.

На сьогоднішній день численні соціопитування молоді, фіксують критичне сприйняття сучасного життя в Україні та скептичну налаштованість до можливості швидких та якісних змін власної долі. Основними причинами молодіжного безробіття є: невірно обрана спеціальність, відсутність досвіду роботи та завищені вимоги молоді до майбутнього місця роботи.

У рейтингу нагальних проблем для нашої молоді, проблема працевлаштування є найбільш актуальною, адже тенденції безробіття серед молоді на українському ринку праці набули загрозливих масштабів.

Для вирішення проблеми молодіжного безробіття варто розібратися з причинами її виникнення. Виділимо наступні фактори, що сприяють молодіжному безробіттю: екзогенні, які пов'язані із зовнішніми впливами - це світова фінансово-економічна криза і міграційні процеси; та ендогенні, які пов'язані із внутрішніми процесами – це недосконалі програми розвитку молоді; диспропорції між попитом та пропозицією на ринку праці; невідповідність кваліфікації молодих спеціалістів вимогам роботодавців; недосконалість законодавства з питань зайнятості; та інші.

Усі ці фактори спричиняють дисбаланс між попитом та пропозицією, що є основною причиною безробіття.

Сьогодні є можливості працевлаштування молоді на малих приватних підприємствах, однак, і тут існують фактори, які заважають влаштуватись їм на роботу до приватного підприємця, а саме такі фактори:

- психологічний;
- податковий так, як платникам єдиного податку, не вигідно наймати робітника на законних підставах, а тому державі бажано б було

надавати податкові пільги приватним підприємцям, зокрема платникам єдиного податку;

- правова незахищеність робітника і роботодавця одне від одного, як наслідок неправильної побудови трудового контракту за формою чинного законодавства.

Молодіжне безробіття має дуже суттєві негативні соціальні та економічні наслідки:

соціальні: посилення соціальної напруги; загострення кримінальної ситуації; зростання кількості психічних захворювань; посилення соціальної диференціації (поділ на групи, які займають різне соціальне становище); падіння трудової активності.

Економічні:

- скорочення податкових надходжень; зменшення ВВП країни;
- падіння життєвого рівня, втрата кваліфікації безробітними;
- зростання витрат на допомогу безробітним; скорочення виробництва.

Проаналізувавши причини та наслідки безробіття можна запропонувати шляхи подолання молодіжного безробіття в сучасних умовах. З цією метою виділимо суб'єкти, які мають відношення до процесу безробіття. Такими суб'єктами є: держава, молоді спеціалісти, роботодавці та навчальні заклади.

Кожен з суб'єктів має свої цілі та інтереси і врахувавши всі фактори ми запропонуємо наступні заходи для часткового вирішення ситуації молодіжного безробіття:

ЦІЛЬ держави - підготувати майбутніх платників податків та необхідних спеціалістів;

шляхи реалізації: - збільшити кількість місць державного замовлення для непопулярних професій скоротивши фінансування популярних спеціальностей; надавати цільові субсидії підприємствам на підготовку спеціалістів, якщо ці підприємства зобов'язуються працевлаштувати студентів після закінчення ВУЗу; розраховувати потребу в працівниках за галузями економіки в перспективі до 5 років.

ЦІЛЬ молодих спеціалістів - знайти високооплачувану роботу та розвиватися по кар'єрній сходинці;

шляхи реалізації: - брати участь в програмах стажування; відвідувати ярмарки вакансій; розміщувати резюме на порталах пошуку роботи; постійно моніторити ринок.

ЦІЛЬ роботодавців - знайти гарних спеціалістів;

шляхи реалізації: - проводити день відкритих дверей; розвивати різні молодіжні проекти; створити літні програми працевлаштування студентів, що дозволять здобути досвід до отримання диплому.

ЦІЛЬ навчальних закладів - отримати більшу кількість державного замовлення та заповнити всі контрактні місця;

шляхи реалізації: - контролюючи за проходженням практики студентами випускних курсів, вишукувати робочі місця для майбутніх випускників; систематично проводити конференції для абітурієнтів та студентів з питань проблем на ринку праці; навчальні програми ВУЗів, орієнтувати на практичні семінари та лекції практикуючих спеціалістів; вдосконалити та розвивати ярмарки вакансій; рекламувати своїх випускників.

Отже, загальними шляхами подолання безробіття є:

- законодавче регулювання умов найму та використання робочої сили;
- створення нових робочих місць;
- стимулювання розвитку дрібного та середнього бізнесу;
- заходи з підготовки та перепідготовки робочої сили;
- покращення інформованості населення про вакансії на ринку праці.

Запропоновані шляхи та заходи сприятимуть переходу робітників із тіньового сектора економіки в реальний, а також, певному зниженню рівня безробіття.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua>.

Фортельна К.Г.

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний

соціально-економічний коледж

Науковий керівник: Комарніцька О.М., викладач кафедри фінансів, економіки і

економічної кібернетики.

ПІДТРИМКА МОЛОДІ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Соціально-економічне відродження України неможливе без концентрації уваги та зусиль на вирішенні проблем молоді як майбутнього країни, гаранта суспільно-економічного прогресу, адже непорушною істиною є те, що подальший розвиток суспільства чине найбільшою мірою залежить від забезпечення гідних стартових умов для життєдіяльності і молодих поколінь. Попри деклароване усвідомлення цієї істини, у нове тисячоліття більшість країн світу вступила зі значним тягарем невирішених молодіжних проблем, низка яких, як от проблеми нерівності молоді, безробіття й маргіналізації молодих людей, поширення неправових соціальних практик та асоціальних проявів у молодіжному середовищі, проблеми зі станом здоров'я молоді й деякі шлюбно-сімейні проблеми та ін. наразі демонструють тенденцію до загострення.

В умовах глибокої економічної та демографічної кризи, кризи культури й ідеології, в якій перебувають країни пострадянського простору, включаючи й Україну, молодіжні проблеми у різних сферах набувають певних специфічних рис, відзначаються тяжкими та довготривалими наслідками, а відтак, потребують поглибленого аналізу й регулювання, розробки реалістичної, збалансованої, виваженої політики стосовно молодих поколінь.

Традиції вивчення молодіжних проблем та молодіжної політики є доволі багатими і ведуть свій відлік ще від робіт Піфагора та Гіппократа, які займалися визначенням вікових меж молоді. Знову-таки, ще у Стародавній Греції було визнано, що держава має брати активну участь б у соціалізації молоді, зокрема передачі їй життєвого досвіду та формуванні світогляду.[1]

Представлене увазі читача видання наслідуює ту національну традицію дослідження соціально-демографічних аспектів формування, розвитку й реалізації потенціалу молоді у міждисциплінарному ключі, яка була закладена і надалі розвинута у роботах вітчизняних демографів, економістів та соціологів Ю. Корчака-Чепурківського, А. Рославського-Петровського, Б. Урланіса, С. Пирожкова, І. Лукінова, О. Балакіревої, В. Пічі та ін.

Автори даного дослідження поставили за мету здійснити поглиблений аналіз сучасного становища й соціально-демографічних проблем молоді в Україні та розробити на цій основі певні напрями вдосконалення державної молодіжної демографічної політики. Молодь у роботі розглядається і досліджується як соціально-демографічна група, виокремлена на основі сукупності вікових характеристикта особливостей соціального стану.[2]

Матеріали обстеження дали змогу дослідити низку поведінкових аспектів життєдіяльності молоді, скласти уявлення про ціннісні орієнтації та життєві плани молодих людей у різних сферах (матримоніальна, дітородна, освітньо-професійна, соціально-трудова), про особливості способу життя, зокрема самозбережувальної поведінки молоді, внутрішньо сімейних стосунків та гендерних ролей у сучасних молодих сім'ях, проаналізувати міграційні установки молодіжного контингенту, визначити ставлення молоді до державної молодіжної політики та потреби молоді у цьому контексті.

Виявлення соціально-демографічних тенденцій, що стосуються молоді, та прогнозування напрямів подальшого їх розвитку у нашій країні лягло в основу. Серед інших напрямів молодіжної політики, що наразі потребують пильної уваги держави й суспільства та можуть розглядатись як пріоритетні, слід також виділити: підтримку молоді у соціально-трудовій сфері та у сфері освіти й виховання; профілактику асоціальної поведінки у молодіжному середовищі; житлову та сімейну молодіжну політику; підтримку молодіжних громадських об'єднань і організацій. Удосконалення і розвиток державної молодіжної політики за згаданими напрямами є однією з необхідних передумов реалізації українською молоддю свого важливого суспільного призначення – провідника демографічного, соціально-економічного, політичного, визначального чинника перетворень, адекватних назрілим потребам і викликам часову розробки

рекомендацій щодо поліпшення становища молоді в Україні, оптимізації її життєвих орієнтацій, покращання якісних характеристик.

Водночас результати дослідження показують, що якби не матеріальні негаразди та проблеми із пошуком продуктивної зайнятості, найбільша частка української молоді воліла б виїздити за кордон тільки з туристичною метою. Втім, скласти більш повне уявлення про сучасні міграційні установки молоді в Україні ми матимемо нагоду на основі аналітичних матеріалів, представлених у наступному розділі цього видання.[3]

Для поліпшення стану здоров'я молоді важливими є також наявність та доступність певних послуг і товарів (безпечних продуктів харчування, медикаментів, умов для занять масовим спортом, необхідної профілактично-лікувальної допомоги, в тому числі консультативної, для звільнення від різних залежностей – тютюнової, алкогольної, наркотичної), державний контроль за дотриманням відповідного законодавства з безпеки життєдіяльності, тобто весь комплекс можливостей, які суспільство надає громадянам для забезпечення здорового вибору. Разом з тим, якщо в країні будуть здійснені відповідні соціальні зміни, це означатиме лише надання певних можливостей для збереження і зміцнення здоров'я, які без усвідомлення, прийняття й активної підтримки пересічними громадянами можуть залишитися нереалізованими. Необхідним є схвалення поведінки, спрямованої на зміцнення і збереження здоров'я, у звичному оточенні індивіда, наявність односторонньої підтримки громадської думки, формування сприятливого морально-психологічного клімату.

Серед інших напрямів молодіжної політики, що наразі потребують пильної уваги держави й суспільства та можуть розглядатись як пріоритетні, слід також виділити: підтримку молоді у соціально-трудовій сфері та у сфері освіти й виховання; профілактику асоціальної поведінки у молодіжному середовищі; житлову та сімейну молодіжну політику; підтримку молодіжних громадських об'єднань і організацій. Удосконалення і розвиток державної молодіжної політики за згаданими напрямками є однією з необхідних передумов реалізації українською молоддю свого важливого суспільного призначення – провідника демографічного, соціально-економічного, політичного та духовного поступу,

визначального чинника перетворень, адекватних назрілим потребам і викликам часу.

Зайнявшись цими питаннями держава підтримає молодь і введе економіку і соціальне життя на новий рівень розвитку

Список використаних джерел:

1. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / За ред. Е.М.Лібанової. К.: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. 5 с.
2. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / За ред. Е.М.Лібанової. К.: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. 6 с
3. Інститут статистики ЮНЕСКО застосовує термін «міжнародні мобільні студенти» і визначає їх як таких, які навчаються в закордонній державі, де вони не є постійними жителями. Це знаменує відхід від традиційного розуміння «іноземний студент», що, як правило, ґрунтується на критерії громадянства

Чесановська К.М.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж*

*Науковий керівник: Комарніцька О.М., викладач кафедри фінансів, економіки і
економічної кібернетики.*

ЧАС ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

Час – невідновлюваний ресурс. А тому – безцінний.

Час — поняття, що завжди хвилювало думки дослідників. Відносини людини та часу намагалися осягнути, філософи, астрологи, фізики, математики, астрономи, економісти.

1. Досвідчені керівники знають, що час обмежений, його не можна накопичити і використати пізніше. Ніхто не може позичити, найняти, купити або якимось іншим способом здобути більше часу.

2. Пропозиція часу абсолютно не варіює. Яким би високий попит на нього не був, пропозиція не буде зростати (не може).
3. Час не має ціни.
4. Більш того, час - це найбільш "швидкопсувний" продукт, його неможливо зберігати. Він іде назавжди і безповоротно. Саме тому він завжди дефіцитний.
5. Час досконалий. У певних межах ми завжди можемо замінити один ресурс на інший, наприклад алюміній на мідь. Ми можемо замінити людську працю на капітал, можемо використовувати більше знань, інтенсивніше включати інтелект. Але ми не можемо нічим замінити час.

Ми не можемо побачити час, але саме за допомогою нього ми вимірюємо наше життя. Виходить, що час існує, хоч його не можна взяти руками, стиснути або розтягнути за власним бажанням.

Іноді нам здається, що час іде так повільно! Наприклад, коли чекаєш кінця пари. А веселий день, повний розваг, скінчується так швидко! Важко повірити, що години та хвилини завжди однакові.

А що ж таке час в економіці?

Як було зазначено вище, час сьогодні є гостродефіцитним ресурсом. Але ж будь-який дефіцитний продукт вимагає найкращого застосування. Тому у економістів виникає особливий інтерес до проблем часу.

Виробничо-економічна діяльність має загальну властивість: це завжди перетворення економічних ресурсів в певний економічний продукт.

В буденному житті добре відомо, що, завантажуючи в м'ясорубку м'ясо, цибулю, спеції, ми витягаємо готовий фарш, а спалюючи дрова в печі, отримуємо тепло. Економіка діє аналогічним чином, в неї подаються, завантажуються економічні ресурси, а саме: праця, природні ресурси, засоби виробництва, грошові кошти, інформаційні ресурси, в результаті перетворення яких «на виході» виникає економічний продукт - товар або послуга.

На жаль, час досить рідко зараховується до числа економічних ресурсів. Вся справа в тому, що час ніби дано нам безкоштовно, його не треба добувати.

Але час - найбільш універсальний ресурс, бо без наявності його не протікає жоден економічний процес.

Час є причиною зміни економічних показників. В основу дії фактору часу покладено зміну комплексу умов. Внаслідок цього однакові витрати праці, що здійснюються в тому самому місці, але в різні періоди часу приносять різні результати

А як же ж визначити вплив часу на економічні показники.

Як виразити одиниці часу у вартісних одиницях?

При уважному аналізі можна побачити, що в економіці є багато показників, які дають можливість перекинути “місток” між факторами часу і результатами економічної діяльності.

- продуктивність праці (за одиницю часу);
- норма прибутку (на рік);
- банківський відсоток (на рік);
- норма амортизації (протягом року);
- зміна фондівіддачі (зміни протягом одиниці часу);
- зміна цін;
- динаміка рівня інфляції;
- темпи науково-технічного прогресу тощо.

На основі цієї інформації ми можемо зробити висновок, що час впливає на економічний результат. А відповідно і на найважливіший показник-прибуток

Отже, Час — це гроші.

Ця істина породжена в умовах ринку і поряд з матеріальними, трудовими, фінансовими ресурсами час стає найважливішим чинником виробництва.

Фраза «Час – гроші» Належить перу видного американського політичного діяча і вченого Бенджаміна Франкліна

Трактувався вираз «час – гроші» просто:

Не варто витратити даремно час, за який можна заробити гроші.

Візьмемо простий приклад. Ви користуєтеся послугами якогось банку, який щодня вранці надає вам 86400 доларів, які ви можете витратити так, як вам хочеться. Але при цьому, банк висуває умову: якщо ви не витратили за

день всю суму, ті кошти, які залишаються на рахунку, повертаються назад у володіння банком.

Як би ви не старалися витратити ці гроші, у вас не вийде розтратити всю суму.

Така ж історія відбувається і з часом: у добі у нас виходить рівно 86 400 секунд, які ми також не можемо витратити раціонально або витрачаємо, але абсолютно недоцільно. І при цьому, на наступний день ми не можемо «перевести» з цього рахунку часу ті секунди, які вчора не витратили. Їх, як і у випадку з банком, у нас відібрало життя.

Для того щоб час став тим інструментом, який буде приносити дохід, для цього потрібно докласти зусилля, постійно накопичувати нові знання, навички та досвід, правильно себе мотивувати. Це все необхідно для того, щоб перейти на новий рівень, а значить — підвищити розмір свого доходу.

Важливо знати: навчання, стажування, практика, самоосвіта — це ваші сходинки на шляху до успішної кар'єри, що стабільно підвищують рівень заробітної плати і власного капіталу.

Тим, хто перебуває на самому початку своєї кар'єри важливо розуміти, що саме від рівня професіоналізму і досвіду, надалі залежатиме ваше благополуччя.

Непорушна на сьогодні істина для успішного бізнесмена: час слід берегти і витратити з толком, оскільки це все ті ж гроші, оскільки між часом і грошима існує пряма залежність:

Чим більше часу ми витрачаємо на марні справи, тим менше грошей у нас буде в майбутньому.

Ми повинні усвідомити для себе одну невелику, але дуже важливу істину: ми повинні перейти на той якісний рівень, при якому ми будемо працювати МЕНШЕ, а заробляти БІЛЬШЕ.

Іншими словами, наш час стане настільки дорогим, наскільки ми самі захочемо.

Але, можливості будь-якої людини, мають лиш одне обмеження - це час. Для усіх наших планів та прагнень його, як правило, не вистачає.

Десять порад щодо ефективного використання свого часу

1. Ваша робота або справа, яка приносить вам прибуток, повинні бути в задоволення, тобто вам має подобатися те, чим ви займаєтеся — це запорука успіху.
2. Якщо в переліку домашніх справ присутня рутинна робота, яку ви терпіти не можете, перекладіть її на плечі іншої людини, яка зробить її із задоволенням.
3. Навчіться самодисципліни, правильно керуйте як своїм робочим, так і вільним часом, намагайтеся не відволікатися на дрібниці.
4. У першу чергу потрібно відмовитися від «не зараз», «коли-небудь», і «ось-ось».
5. Навчіться раціонально складати свій план дій на день: прибирайте всі непотрібні справи.
6. Завжди ставте собі запитання про те, чи принесуть вживані дії прибуток сьогодні.
7. Ставте перед собою довгострокові цілі. Таке планування допомагає не збитися з потрібного і правильного курсу в кар'єрі і в житті.
8. Завжди доводьте кожну справу до логічного завершення і тільки потім, приступайте до реалізації інших планів.
9. Не робіть те що краде ваш час.
10. Не витрачайте час на даремні доводи.

Багато людей, які прагнуть стати багатими і успішними, часто роблять помилку, коли вважають відпочинок недоцільним, тим заняттям, яке краде у них дорогий час. Врахуйте, що забираючи у себе відпочинок, ви поступово накопичуєте проблеми зі здоров'ям і в один прекрасний момент, всі ваші гроші просто не допоможуть вам позбавитися від хвороби, яку ви заробите такою любов'ю до купюр і нулів на банківському рахунку.

Всі ми маємо пам'ятати про цінність часу!

Адже він нам даний один раз для нашого життя, й іншого не буде. Тому час треба берегти та витрачати тільки на те, що має сенс.

Бернард Шоу казав, що секунди помирають групками по шістдесят. Не марнуйте жодної секунди.

Список використаних джерел:

1. Все про гроші URL: <http://vseprogroshi.com.ua/chas-groshi-skilki-koshtuyevash-chas.html>
2. Кендюхов О.В., Ягельська К.Ю. Економічний підхід до вивчення часу URL: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2012_3_141_48.pdf
3. Час - це гроші. Скільки коштує Ваш час? URL: <http://time-management-24.blogspot.com/2016/01/blog-post.html>

Чобан М.В.

*Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж.*

*Науковий керівник: Коркушко О.Н., кандидат економічних наук, доцент,
викладач кафедри обліку і оподаткування.*

ДЕРЖАВНА МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА, ЯК СКЛАДОВА НАУКОВО- ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ

Головним фактором соціально-економічного прогресу суспільства є молодь. Адже критерієм успішного державотворення є реалізація інтелектуального потенціалу молодого покоління.

За умови зосередження уваги та зусиль держави на вирішенні проблем молоді можливе духовне, науково-технічне та соціально-економічне відродження України. Подальший розвиток суспільства найбільшою мірою залежить від забезпечення гідних умов для життєдіяльності молоді. Не дивлячись на усвідомлення цієї істини, Україна на сьогодні має низку невирішених молодіжних проблем: безробіття, поширення асоціальних проявів, проблеми зі станом здоров'я тощо.

В сучасних умовах, молодіжні проблеми потребують поглибленого аналізу й регулювання, розробки збалансованої, виваженої політики [2, с.38].

Для українських органів державної влади у здійсненні молодіжної політики та подолання демографічної кризи найголовнішими напрямками діяльності є:

- забезпечення правової й соціальної захищеності молоді;

- надання молодому громадянину гарантованого державою мінімуму соціальних послуг з навчання, виховання, духовного й фізичного розвитку, охорони здоров'я, професійної підготовки й працевлаштування;

- забезпечення збалансованого поєднання державних, суспільних інтересів та прав особистості у формуванні й реалізації національної молодіжної політики;

- пріоритет суспільних ініціатив стосовно аналогічної діяльності державних органів та установ при фінансуванні заходів і програм, що стосуються молоді;

- залучення молодих громадян до особистої участі у формуванні й реалізації програм, що стосуються молоді, суспільства та держави.

В умовах модернізації суспільства та зростаючих вимог до людського капіталу державна молодіжна політика повинна стати інструментом розвитку й перетворення країни. Головним завданням держави у напрямку підтримки підприємницьких ініціатив молоді має бути створення сприятливого бізнес клімату, сприяння започаткуванню власної справи. Крім того, для розвитку молодіжної політики має відбуватись розширення співпраці з громадськими і благодійними організаціями, використання ефективних механізмів партнерства та взаємодії. Як показує досвід розвинених європейських країн, такий підхід є цілком виправданим. Методичне сприяння з боку держави молодіжним організаціям, залучення коштів місцевих бюджетів для фінансування молодіжних наукових програм, створення нових механізмів стимулювання будівництва доступного житла для молоді, впровадження дієвої системи гарантування першого робочого місця та підтримка підприємницьких ініціатив молоді здатні не тільки зняти соціальну напругу в молодіжному середовищі, а й надати нову енергію розвитку суспільства. Це в свою чергу забезпечить поліпшення становища молоді, збільшення її внеску в науково-технічний прогрес країни [2, с.39].

Науково-технічний прогрес – це постійний процес створення нових і вдосконалення застосовуваних технологій, засобів виробництва і кінцевої продукції з використанням досягнень науки. Його можна тлумачити як процес нагромадження та практичної реалізації нових наукових та технічних знань,

цілісну технічну систему "наука-техніка-виробництво", що охоплює кілька стадій: фундаментальні теоретичні дослідження; прикладні науково-дослідні роботи; дослідно-конструкторські розробки; освоєння технічних нововведень; нарощування виробництва нової техніки до потрібного обсягу, її застосування (експлуатація) протягом певного часу; техніко-економічне, екологічне й соціальне старіння виробів, їх постійна заміна новими, ефективнішими зразками [1, с.116].

Саме молодь України здатна вивести науку і техніку нашої держави на сучасний, європейський рівень. Науково-технічні розробки молодих українців неодноразово ставали в центрі уваги на різних світових виставках, платформах тощо. Однак низька підтримка з боку держави науково-технічних ідей молодих людей нашої країни не дає поштовху для подальших розробок.

Науково-технічний прогрес постійно вносить зміни в продуктивні сили суспільства, засоби виробництва, уречевлену і живу працю. Вони все більше стають втіленням знання, значення якого постійно зростає. Наука перетворюється на безпосередню суспільну продуктивну силу. І якщо в засобах праці вона виступає як уречевлене знання, то в молодій людині вона існує як жива свідомість, яка визначає науково-технічну та економічну діяльність її. Якщо робоча сила не відповідає тим вимогам, які висувають нові техніка і технологія, це неминуче призведе до того, що останні не використовуватимуться. Суперечлива взаємодія матеріально-речового та особистого елементів продуктивних сил об'єктивно спрямовує дії молодих людей на забезпечення прогресивного розвитку в їх єдності [3, с.58].

Досвід сучасного економічного прогресу розвинених країн світу свідчить про те, що він все більше зумовлюється зовсім не наявністю природних ресурсів. Основним, найважливішим фактором розвитку країн стає інтелект молоді людини. З розвитком людського суспільства постійно відбувається об'єктивний процес зростання ролі освіти і науки в забезпеченні його функціонування та неперервному прогресі, що в свою чергу сприяє соціально-економічному розвитку держави.

Список використаних джерел:

1. Беляєв О.О. Економічна політика: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2006. 288с.

2. Мацюк Т.І. Молодіжна політика в Україні: сучасний стан та шляхи розвитку. Ефективна економіка : електронний журнал / Дніпровський державний аграрно-економічний університет : ТОВ «ДКС-центр». Київ, 2013. С. 38-39.
3. Ніколенко Ю. В. Політекономія: навчальний посібник. Київ : «Знання», 2015. С. 57-59.

Шкира Л.С.

магістр ТНЕУ

Науковий керівник: Бачинська О.М., кандидат економічних наук, викладач кафедри фінансів, економіки і економічної кібернетики.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

На сучасному етапі перетворень національної економіки, питання її подальшого розвитку невід'ємне від проблеми розвитку регіонів в цілому. Тому забезпечення умов ефективного функціонування усіх ланок і систем слід розглядати з вимогою природного руху народного господарства за шляхом прогресу і зміцнення стабільності життя населення. Досягнення цього положення можливе тільки за умови посилення участі держави в управлінні економічними і соціальними процесами на рівні регіонів. У кризовій ситуації, що склалася, особливо зростає роль державного регулювання регіону, що диктує вимоги соціальної спрямованості сучасної ринкової економіки і забезпечення її на усіх рівнях.

Соціально-економічний розвиток регіону – це процес безперервного економічного зростання території регіону, що відбувається під впливом зовнішніх і внутрішніх виробничих, інституційних, соціальних факторів та забезпечує підвищення рівня і якості життя його населення [1, С. 210].

Регіональний розвиток орієнтовано на оптимальне практичне використання тих можливостей, які впливають із територіального розподілу сучасних співтовариств. Це стосується економіки, політики, інших сфер життя

суспільства. Європейська теорія регіоналістики визначає такі основні принципи регіонального розвитку [2]:

1) *принцип розподілу і перерозподілу* – забезпечення кращого розподілу благ, робочих місць, пілгь;

2) *принцип створення* – можливе сприяння застосуванню заходів з розвитку через певну сукупність місцевостей, місцевих умов;

3) *принцип відновлення* – виявлення та усунення відхилень та дисбалансів, які перешкоджають розвитку діяльності, зайнятості;

4) *принцип захисту* – спрямованість на пріоритизацію екологічного аспекту, що розглядається як історичне, природне та культурне надбання, та підтримання безпеки регіону. Також цей принцип може застосовуватись водночас із нарощуванням інновацій і конкуренції;

5) *принцип компенсації* – створення у результаті переговорів між різними учасниками системи компенсацій, що відбиває співвідношення сил і раціональність вибору.

Економічний розвиток регіону характеризують його показники, які умовно можна поділити на три групи:

I група – показники, що характеризують фактори розвитку: наявні ресурси, джерела розвитку економіки; умови соціально-економічного розвитку;

II група – показники, що характеризують результати розвитку: економічні, соціальні, демографічні, екологічні;

III група – показники, що характеризують оцінку ступеня реалізації цілей розвитку економіки регіону.

Головною метою стратегічної програми державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів має стати забезпечення високого рівня добробуту і якості життя населення (людини, особистості і громади) для побудови соціально-орієнтованої структурно-інноваційної економіки регіону. Реалізація програми державного регулювання на основах сталого економічного зростання за рахунок децентралізованого та диверсифікованого фінансування дозволить досягти тривалого економічного результату — конкурентоспроможності регіону.

Тому пріоритетними напрямками стратегічної програми державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів можна визначити такі [3]:

1. Формування регіону сталого соціально-культурного розвитку (відновлення та підтримка високої якості життя населення).
2. Трансформація регіону у регіон сталого економічного розвитку (реалізація структурних перетворень).
3. Розвиток регіону сталого інноваційного та інтелектуалізованого розвитку (реалізація інноваційного та інтелектуального потенціалу для забезпечення конвергенції та інтеграції регіональних економічних систем).
4. Формування регіону сталого екологічного розвитку (забезпечення рівня екологічно безпечного і прогресивного регіону з відповідною інфраструктурою).
5. Створення регіону сталого інституціонального розвитку (забезпечення інституалізації соціально-економічного та екологічного розвитку регіону).

За сучасних умов соціально-економічного розвитку державне регулювання адміністративно-територіальних формувань стає ключовою ланкою управлінського впливу. І як наслідок існуючі проблеми регулювання розвитку регіонів, зумовлені складними взаємопов'язаними природними, просторовими, економічними, політичними і соціальними суперечностями, зумовлені значною неоднорідністю територій країни та великою поліструктурністю територіальної організації влади, вимагають термінового вирішення.

Список використаних джерел:

1. Зарова Е.В. Эконометрическое моделирование и прогнозирование развития региона в краткосрочном периоде : монография. М.: Экономика, 2004. 149 с.
2. Корнієцький О.В., Гацько А.Ф., Островерх О.В. Регулювання соціально-економічного розвитку регіону як важливий чинник державного управління. URL: <http://journals.uran.ua/index.php/wissn021/article/download/90878/86773>

3. Томарево-Патлахова В.В. Пріоритетні напрями регулювання соціально-економічного розвитку України та її регіонів. Інвестиції: практика та досвід. №6, 2016. С. 38-43.

Щегельський А.П.

Магістр ТНЕУ.

*Науковий керівник: Тріпак М.М., кандидат економічних наук, доцент, директор
Подільського спеціального навчально-реабілітаційного
соціально-економічного коледжу.*

МОЛОДЬ, НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ ПРОГРЕС І РЕАЛІЇ СУСПІЛЬСТВА

Нинішнє покоління молоді живе і навчається в надзвичайно цікаву історичну епоху науково-технічного прогресу – епоху органічного злиття науки і виробництва, яке перш за все спирається на новітні техніку і технології. Наука перетворюється в безпосередню продуктивну і соціальну силу суспільства.

Сучасна ситуація в державі й суспільстві вимагає негайних заходів, спрямованих на формування стратегії соціально-економічного, політичного й культурного розвитку України, що припускає послідовну реалізацію заходів довгострокового характеру, спрямованих на подальше вдосконалювання держави, підвищення рівня життя його населення. Це вимагає формування базових умов, які дозволять планомірно підготовляти основу для кожного наступного етапу перетворень.

Україна хронічно відстає від більшості країн майже за усіма соціально-економічними критеріями, залишається на узбіччі світових інноваційних систем, що гальмує подальший соціально-економічний і політичний розвиток.

Єдина альтернатива – проведення конкурентоспроможної, адаптивної до зовнішніх збурень державної політики України. Актуальність даної проблеми обумовлена. Розвиток соціально-економічної ситуації в Україні обумовлює необхідність розробки шляхів стабілізації соціальних процесів, забезпечення якісної підготовки управлінських рішень, спрямованих на відтворення інтелектуального й трудового потенціалу суспільства. Перспективи збереження та нагромадження такого потенціалу нерозривно пов'язані з процесами

соціалізації і соціально-економічної інтеграції молоді. Саме могутня енергія, творча уява, патріотичні та громадянські ідеали визначають цільовий і функціональний характер місії сучасної молоді як провідника соціальних змін, економічного розвитку й технічного прогресу України. Майбутній розвиток України повною мірою залежить від успіху тих, хто завтра відіграватиме провідну роль у суспільних процесах. Це обумовлює важливість реалізації ефективної молодіжної політики держави, яка максимально відповідатиме потребам молоді людини та водночас держави. Державна молодіжна політика повинна відображати позицію держави до цієї групи населення, її погляд в майбутнє та адекватність політичного курсу, створювати необхідні умови, гарантії для соціального становлення і розвитку молодого покоління. Саме тоді, коли будуть надаватися достатні гарантії та умови для соціалізації та всебічного розвитку молоді людини, молодь буде здатна і матиме бажання спрямовувати свій потенціал відповідно до інтересів суспільства у всіх сферах своєї життєдіяльності. Відсутність такої політики або її неадекватне втілення, призводять до серйозних кризових явищ у молодіжному середовищі, зокрема й у всьому суспільстві загалом.

З іншого боку зростає могутність техніки, все тісніше нас оточує віртуальне царство Інтернету, все просторішими стають екрани комп'ютерів і телевізорів, все більше множаться зони комунікації тощо. Все це – нові складові буття, що змушує вносити корекції в освітній простір, в навчальні програми, у формування нової людини. В наш час також формуються найбільш важливі соціально-економічні умови розвитку науки і використання досягнень науково-технічного прогресу, оскільки це не тільки переворот в науці і техніці. Він має далекосяжні соціальні наслідки: зростання продуктивності праці, ефективності суспільного виробництва, зміни в структурі суспільства, в співвідношенні і змісті робочого та вільного часу, в системі потреб і освіти молоді людини. Прогнози цих наслідків відкривають нові горизонти для людства. Але разом з тим, енергійна сила нової реальності – техносфера, інформація, комп'ютеризація, глобалізація, постмодернізм тощо, як вибухова хвиля, проходить через увесь сьогоднішній розвиток цивілізації, що посилює тенденції до дестабілізації, самопідриву звичного культурно-освітнього життя.

На становищі молоді позначається загальне зниження рівня життя та зубожіння населення. Кризовий стан суспільства негативно відбивається на відношенні молоді до трудової діяльності. Оплата за роботу, яку вони сьогодні виконують, не забезпечує їм можливості вирішувати щоденні проблеми, багато хто взагалі отримує заробітну плату у „конвертах”.

Виплата заробітної плати у „конвертах” – тягар сучасності, який несе за собою багато негараздів як країні так і кожному з нас. Нелегальна заробітна плата послаблює соціальний захист працівників, зменшує надходження до бюджетів та державних соціальних фондів. Тому легалізація заробітної плати - є одним з найпріоритетніших напрямків роботи органів Пенсійного фонду України сьогодні.

Працівник, який отримує зарплатню в „конверті”, виявляється повністю беззахисним перед роботодавцем. Усна домовленість жодним чином не фіксується юридично, роботодавець сплачує стільки, скільки вважає за потрібне і доти, поки вважає за потрібне. Працівник не має жодних доказів на підтвердження дійсного розміру своєї заробітної плати та трудового стажу.

Дуже важливо, щоб молодь усвідомила, що їх згода отримувати зарплату „в конвертах” позбавляє їх соціального захисту. Адже пенсію вони матимуть тільки з офіційно нарахованої суми заробітної плати.

Духовність, моральність – це той рівень розвитку особистості і суспільства, який є консолідуючим началом, здатним об’єднати людей; це та сила, яка покликана стимулювати національне відродження України, забезпечити громадянський мир і злагоду в суспільстві. Без пробудження таких моральних феноменів, як совість, людяність, відповідальність, почуття власної гідності, творча ініціатива, підприємливість, досить таки складно розраховувати на поліпшення ситуації в державі, особливо в епоху науково-технічного прогресу, який технізує свідомість кожної особистості, витісняє з неї найсвятіші почуття та емоції.

Список використаних джерел:

1. Поліщук, Н.В., Панченко М.С. Науково-технічний прогрес і духовно-моральне становлення молоді. Наука. Релігія. Суспільство. 2010.

2. Молодь України як основа інноваційного розвитку URL: http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=41454
3. Основні напрями державної молодіжної політики URL: <http://refs.in.ua/ministerstvo-osviti-i-nauki-ukrayini-nacionalenij-pedagogichni.html?page=7>
4. Немирівська районна державна адміністрація URL: <https://nemyriv-rda.gov.ua/index.php/848-aktualna-tema-sohodennia-lehalizatsiia-zarobitnoi-platy>.
5. Головне управління Пенсійного фонду України в Хмельницькій області URL: <https://www.pfu.gov.ua/km/4523-nadhodzhennya-do-byudzhetyv-usih-rivniv-zabezpechennya-sotsialnyh-garantij-najmanogo-pratsivnyka-ta-pensionera>.

Зміст

Тріпак Мар'ян Миколайович	
Вступне слово	3
Рушак М.Ю.	
Молодь і прогрес в соціально-економічному розвитку суспільства. Організація маркетингової діяльності у ДНЗ «Подільський центр ПТО	4
Безкорвайна В.О.	
Вплив соціально-економічного розвитку і наукового прогресу на молодь і суспільство.....	8
Білецький Д.М.	
Молодь і науковий прогрес в соціально-економічному розвитку суспільства	11
Боднарчук А.Ю.	
Актуальні проблеми сучасної української молоді.....	16
Боршуляк І.М.	
Науково-технічний прогрес в історії сучасного світу	19
Бурла О.А.	
Перспективи молодого покоління на ринку праці в Україні	22
Бурла О.А.	
Соціалізація молоді та НТП в економічному розвитку.....	25
Венгерська В.О.	
Особливості та напрямки розвитку соціальної політики України	29
Вишневська В.В.	
Місце та роль молоді в розвитку українського суспільства	33
Вишневський В.	
Автомобільна шина – один з найважливіших елементів колеса автомобіля ...	35
Галкін М.В.	
Молодіжна політика в Україні.....	38
Ганіна О.А.	
Розвиток цифрової економіки в Україні	40
Гасюк С.П.	
Молодь і науковий прогрес в соціально-економічному розвитку суспільства	43
Гораш І.Р.	
Тенденції освітньої міграції у ринкових умовах	47
Горбатюк.О.М.	
Розвиток економічного процесу у суспільстві.....	50
Грабовська О., Бондаренко Ю.	
Бізнес-проект «Перукарня «3 ууля»	53

Гризак А.	
Збереження енергоресурсів – мета прогресивного кухаря.....	55
Гуменюк Д.М.	
Ноль молоді в процесі соціально-економічної трансформації України	58
Гуменюк О.Ю.	
Інвестиції в людський капітал	66
Демчакова (Гелета) Ю.О.	
Українська молодь в економічному та соціально-правовому аспекті.....	73
Дідик Н.	
Енергоефективність сучасного закладу професійно-технічної освіти	76
Загородня О.А.	
Актуальні питання системи освіти для дітей з особливими освітніми потребами в сучасному вимірі	79
Закревський Р.	
Економія води – користь для довкілля: модернізація системи водопостачання гуртожитку.....	83
Заставний А.В.	
Тенденції розвитку цифрової економіки.....	84
Іваськова М.Ю.	
Вплив і наслідки наукового прогресу на соціально-економічний розвиток суспільства.....	88
Калинюк В.Б.	
Грошова система майбутнього: готівкові та безготівкові розрахунки.....	90
Катеринчук І.М., Євчук Л.М.	
розвиток державної молодіжної політики в Україні	93
Лавський А.Й., Ткачук А.В.	
роль Мораторію на землю у розвитку сільського господарства.....	98
Люльчак А.А.	
Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з дітьми та учнівською молоддю	101
Мізик О., Андропова Д.	
Молодь і прогрес в соціальному розвитку суспільства.....	104
Міськова М.С.	
Роль і значення молоді в суспільстві. Молодь як об’єкт та суб’єкт соціалізації	106
Моргун В.В.	
Основні проблеми сучасної української молоді	110
Мула Т.В.	
Молоде покоління, як активна суспільна сила і стратегічний ресурс розвитку нашої країни.....	114

Мурга А.В.

Погляди молоді на НТР І НТП 118

Охотська А.С.

Формування інноваційної організаційної культури в умовах глобалізації бізнесу 122

Ткачук А.В., Павліковський В.А.

Вплив кредитних траншів від МВФ на економічну безпеку країни 126

Пазіна О.В.

Молодь як суб'єкт державотворчих процесів 129

Помпуш Ю.Г.

Молодь, як рушійна сила соціально-економічної трансформації України 133

Приймаков. Є.О.

Соціальне становлення молоді в умовах сучасного соціуму 137

Решетюк О.С.

Роль екомаркетингу у реалізації концепції соціально-відповідального бізнесу 140

Сарсалюк М. М., Харжевська Ю.П.

Молодіжна соціалізація в Україні 144

Тимовський В.А.

Соціально-економічний розвиток, сучасні проблеми та шляхи їх вирішення..... 151

Ткачук В.В.

Роль цифрової економіки у житті та суспільстві 154

Томусяк Н.В.

Молодіжне безробіття в епоху економічної трансформації українського суспільства: недоліки, наслідки та способи подолання 157

Фортельна К.Г.

Підтримка молоді в соціально-економічному розвитку суспільства 161

Чесановська К.М.

Час як економічна категорія 164

Чобан М.В.

Державна молодіжна політика, як складова науково-технічного прогресу... 169

Шкира Л.С.

Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів 172

Щегельський А.П.

Молодь, науково-технічний прогрес і реалії суспільства 175

Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний
соціально-економічний коледж

Молодь і науковий прогрес
в соціально-економічному
розвитку суспільства

Збірник матеріалів молодіжного форуму

Підп. до друку 28.02.2019. Формат 60x84/16

Друк офсет. Ум. друк. арк. 11,38

Наклад 100 прим.

Видано та віддруковано в ТОВ «Друкарня «Рута»

(свід. Серія ДК «4060 від 29.04.2011р.)

м. Кам'янець-Подільський, вул. Пархоменка, 1

тел. 0 38 494 22 50, drukruta@ukr.net